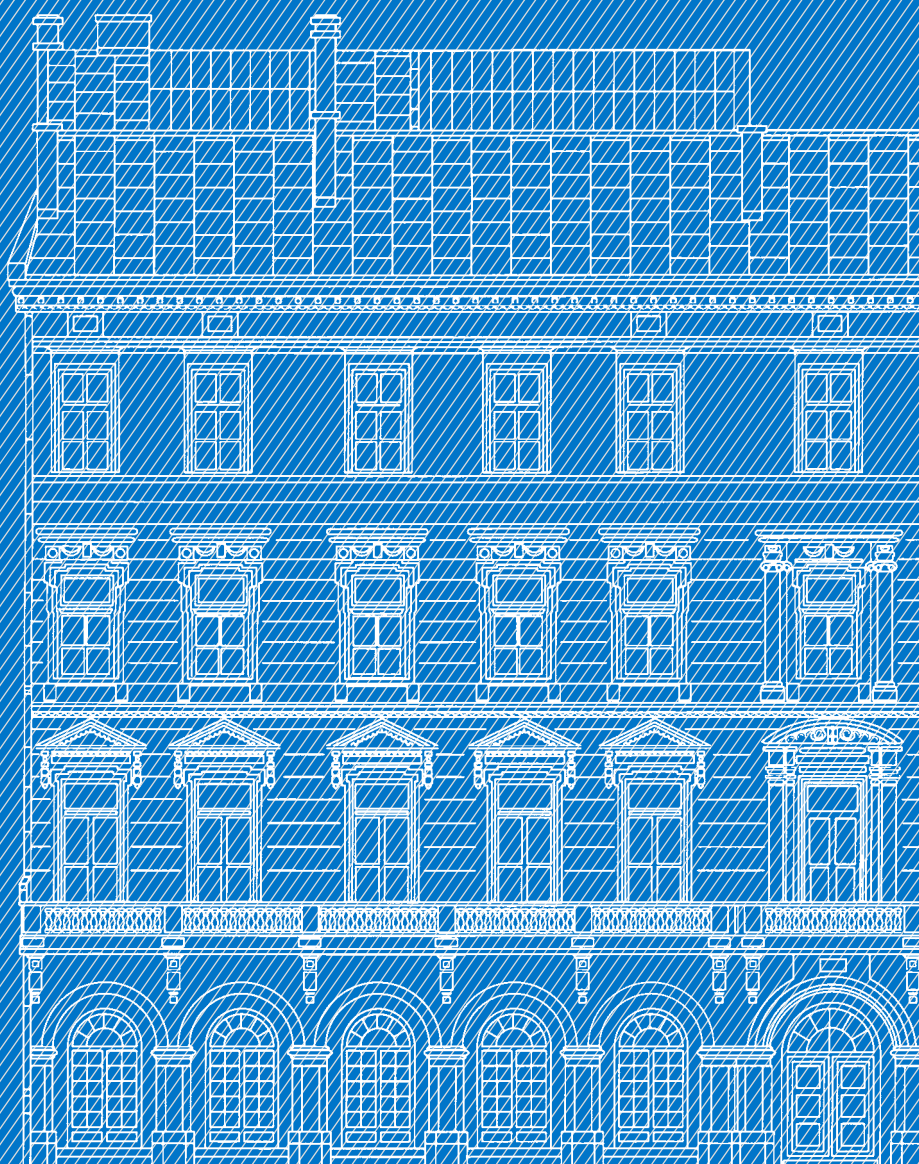
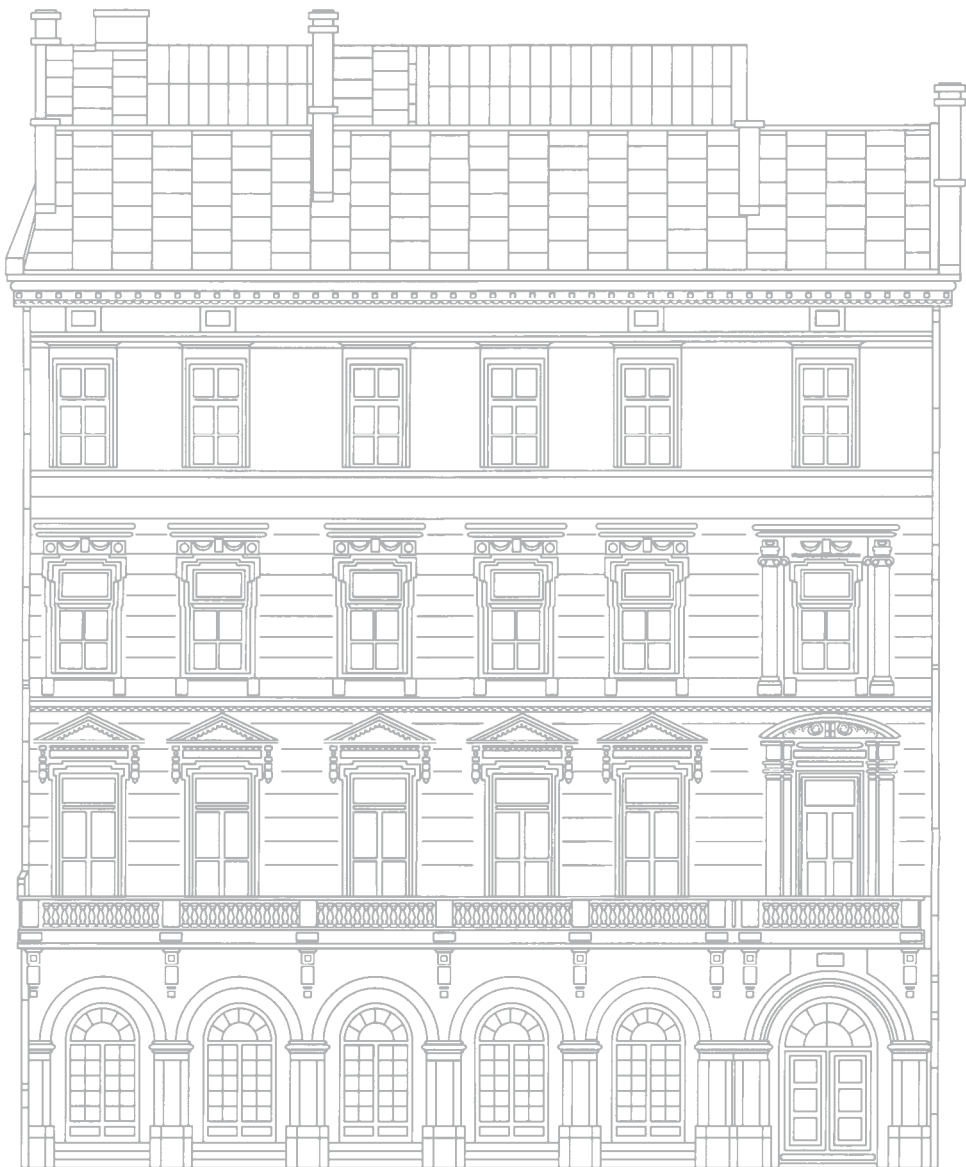

ROCZNIK MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

—
2017

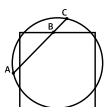

ROCZNIK
MIĘDZYNARODOWEGO
CENTRUM KULTURY

—

2017 [nr 26]

- 7 – Międzynarodowe Centrum Kultury w roku 2017
- 9 – Rok w pigułce
- 18 – 41. sesja Komitetu Światowego Dziedzictwa w Krakowie

KALENDARZ (STYCZEŃ – GRUDZIEŃ 2017)

KONFERENCJE • SEMINARIA

- 83 – 4. Forum Dziedzictwa Europy Środkowej. Dziedzictwo i Społeczeństwo
- 89 – Przestrzeń Kulturowa Europy Środkowej. Ziemia Lubuska i Brandenburgia
- 95 – III Kongres Zagranicznych Badaczy Dziejów Polski

WYSTAWY

- 101 – Logika lokalności. Norweski i polski współczesny design
- 105 – Katedra ormiańska we Lwowie i jej twórcy
- 109 – Zsolnay. Węgierska secesja
- 115 – Adriatycka epopeja. Ivan Meštrović
- 119 – Balkan Playground. Michał Korta
- 123 – Lwów, 24 czerwca 1937. Miasto, architektura, modernizm

PROGRAMY EDUKACYJNE

- 128 – Akademia Dziedzictwa
- 131 – World Heritage Young Professionals Forum 2017 “Memory: Lost and Recovered Heritage”
- 137 – Program edukacyjny towarzyszący wystawom

PROJEKTY • SIECI • PROGRAMY

- 142 – Thesaurus Poloniae
- 144 – AHICE. Art and Heritage in Central Europe
- 146 – Eurośrodiemnomorska Fundacja Dialogu Kultur im. Anny Lindh
- 150 – Polski Petersburg. Encyklopedia internetowa
- 152 – Tysiąc skarbów Krakowa
- 153 – Europejski Rok Dziedzictwa Kulturowego 2018. Przygotowania

PUBLIKACJE • BIBLIOTEKA • CZYTEL尼亚

- 156 – Publikacje 2017
- 169 – Biblioteka mck

MECENASI, SPONSORZY, PARTNERZY

- 174 – Promocja, współpraca z mediami i partnerami mck
- 179 – Mecenasi, sponsorzy i partnerzy mck (styczeń–grudzień 2017)

ANEKS

- 182 – Rada Programowa Międzynarodowego Centrum Kultury
- 183 – Strategia Międzynarodowego Centrum Kultury na lata 2013–2020
- 185 – Struktura organizacyjna Międzynarodowego Centrum Kultury
- 187 – Statut Międzynarodowego Centrum Kultury

MIĘDZYNARODOWE CENTRUM KULTURY W ROKU 2017

Dwudziesty szósty rok działalności Międzynarodowego Centrum Kultury zainaugurowała wystawa *Logika lokalności. Norweski i polski współczesny design* otwarta w Galerii MCK jeszcze w roku 2016. Wzornictwo pozwala krajom i kulturom zaistnieć w atrakcyjnej formie w przestrzeni międzynarodowej. Przede wszystkim jednak udowadnia – jak ilustrują przykłady Polski i Norwegii – że dziedzictwo i nowoczesność nie pozostają w sprzeczności. Pokazały to także kolejne wystawy: *Zsolnay. Węgierska secesja i Adriatycka epopeja. Ivan Meštrović*. Fenomen ceramiki Zsolnay tkwił w połączeniu technologicznej innowacyjności z poszukiwaniem form specyficznie węgierskich. Z kolei Ivan Meštrović łączył rzeźbę z architekturą i urbanistyką, dziedzictwo antyczne i bizantyńskie z modernizmem, Słowiańszczyznę i Bałkany z cywilizacją śródziemnomorską. Ceramika Zsolnay – chętnie stosowana jako detal architektoniczny – weszła do kanonu węgierskiego stylu narodowego, a zarazem zestawiana jest z dziełami Gaudiego, Massiera czy Tiffany’ego. Podobnie Meštrović. Jest największym chorwackim artystą XX wieku, a przy tym pierwszym żyjącym artystą, któremu zorganizowano retrospektywę w Metropolitan Museum of Art w Nowym Jorku. Wystawy te pokazały zatem coś jeszcze: że środkowoeuropejskość nie jest prowincjonalna, że zakorzenienie daje wyrazistość i siłę oraz że prawdziwe nowatorstwo polega na nowoczesnym odczytaniu przeszłości.

Takiemu odczytaniu służyło również 4. Forum Dziedzictwa Europy Środkowej zatytułowane *Dziedzictwo i społeczeństwo*. Dziedzictwo kulturowe to proces, który odzwierciedla zarówno stosunek społeczeństwa do świata wartości, jak i sam wysiłek reinterpretacji wartości. W tym tkwi również rosnące znaczenie dziedzictwa kulturowego. Bo dziedzictwo należy do nas wszystkich. Dziedzictwo ma więc zawsze ludzki wymiar. Z tego wynika też kluczowe znaczenie kapitału społecznego – nie tylko dla dynamicznego procesu nieustającego kreowania i reinterpretacji dziedzictwa, ale i dla jego skutecznej ochrony. Jest dzisiaj rzeczą jasną, że gwarantami skuteczności ochrony dziedzictwa nie są konserwatorzy czy mecenat państwa, ale ludzie, konkretne wspólnoty, które decydują się wziąć odpowiedzialność za pozostawione im dobra kultury i roztoczyć nad nimi pieczę. Dlatego w ramach 4. Forum dyskutowano o tym, w jaki sposób społeczności troszczą się o dziedzictwo i jakie są jego społeczne funkcje, o czym chcemy pamiętać, a o czym staramy się zapomnieć. Pamięć była także tematem World Heritage Young Professionals Forum towarzyszącego 41. sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO obradującego w lipcu w Krakowie. O pamięci nowoczesności opowiadała wreszcie wystawa, którą zamknęliśmy 2017 rok: *Lwów, 24 czerwca 1937. Miasto, architektura, modernizm*. Przypomniła zwyczajny dzień, kiedy nie wydarzyło się nic wyjątkowego dla historii miasta, ale to właśnie we lwowskiej codzienności najlepiej widać było jego wyjątkowość i miejsce na mapie nowoczesności w XX wieku.

Rok 2017 był rokiem szczególnym. Ponad ćwierć wieku od pamiętnego Sympozjum KBWE – obradującego w 1991 roku pierwszego po zakończeniu

zimnej wojny spotkania przedstawicieli Wschodu i Zachodu poświęconego dziedzictwu kulturowemu – Kraków ponownie gościł wydarzenie najwyższej rangi: 41. sesję Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO. Oba spotkania znakmiennie spięły dwadzieścia sześć lat działalności Międzynarodowego Centrum Kultury. 29 maja 1991 roku, w trakcie Sympozjum KBWE zainaugurowałem działalność Centrum, które od samego początku obrało dziedzictwo za lejtymotyw swoich działań. Ponad ćwierć wieku później dane mi było przewodniczyć krakowskim obradom Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO – pierwszego tej rangi i tej skali wydarzenia, którego Polska była gospodarzem.

Dziedzictwo jako proces reinterpretacji przeszłości, to także obszar debaty. Od roku 1991 misją kierowanej przeze mnie instytucji było wprowadzenie doświadczenia Polski i Europy Środkowej do tej międzynarodowej debaty, współuczestniczenie w ukształtowaniu nowej filozofii dziedzictwa. Teraz już czas przekazać to zadanie nowemu pokoleniu. 30 listopada prof. Piotr Gliński, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, powierzył kierowanie Międzynarodowym Centrum Kultury mojej długoletniej zastępczyni – Agacie Wąsowskiej-Pawlik. Młode pokolenie, które skupiła wokół siebie Pani Dyrektor w MCK i które dojrzało w nim, podziela system wartości i standardy wypracowane przez lata naszej działalności. Dlatego cieszę się, że przekazując w styczniu 2018 roku odpowiedzialność za Centrum dyrektor Agacie Wąsowskiej-Pawlik, mogę mieć pewność kontynuacji jego misji.

prof. dr hab. Jacek Purchla

DYREKTOR MCK

ROK W PIGUŁCE

Wspólnym mianownikiem działalności programowej Międzynarodowego Centrum Kultury jest dziedzictwo kulturowe, na które patrzymy z perspektywy Europy Środkowej. mck wypełnia misję dyplomacji publicznej poprzez międzynarodowy dialog w kulturze – reprezentuje Polskę w wyspecjalizowanych sieciach kulturalnych, nierzadko jest też głosem Europy Środkowej na międzynarodowych forach. Z tą częścią działalności, która na co dzień jest dla większości naszych gości niewidoczna, wiąże się realizacja specjalistycznych badań w obszarze kultury tudzież przygotowywanie opracowań czy raportów będących elementem prowadzenia międzynarodowego dialogu na rzecz zarządzania, ochrony i popularyzacji dziedzictwa kulturowego.

Staramy się zainteresować i zainspirować do refleksji nad międzynarodowym dziedzictwem kulturowym szerokie grupy odbiorców – odwiedzających Galerię mck, uczestników konferencji, studiów podyplomowych i szkół letnich, warsztatów artystycznych, seminariów, wykładów, spotkań i debat, a także czytelników naszych publikacji.

Misję tę Międzynarodowe Centrum Kultury realizowało od 1991 roku pod kierownictwem prof. Jacka Purchli, założyciela i dyrektora instytucji. 30 listopada 2017 roku Agata Wąsowska-Pawlik, dotychczasowa zastępczyni dyrektora ds. programowych, przyjęła z rąk Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego prof. Piotra Glińskiego nominację na stanowisko dyrektora mck. Resort docenił w ten sposób jej potencjał, dorobek i kompetencje.

Od lewej: prof. Piotr Gliński, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, prof. Jacek Purchla

Odowiedziało nas —

30 000 zwiedzających wystawy prezentowane w Galerii mck i w średniowiecznych piwnicach oraz uczestniczących w programie edukacyjnym towarzyszącym wystawom

1800 uczestników międzynarodowych konferencji, seminariów, spotkań, warsztatów i wykładów

1400 czytelników Biblioteki Naukowej mck i Czytelni Rolanda Bergera oraz niemal **70 000 użytkowników** serwisu www.mck.krakow.pl

3800 zwiedzających wystawę *Katedra ormiańska we Lwowie i jej twórcy* prezentowaną w Szczecinie, Sosnowcu i Legnicy

Cieszą nas wyróżnienia i nagrody —

Profesor Jacek Purchla, dyrektor mck, został wyróżniony godnością doktora *honoris causa* Narodowego Uniwersytetu Politechniki Lwowskiej w uznaniu dla jego działań na arenie międzynarodowej, przede wszystkim w związku z prowadzoną przez niego pracą badawczą w trzech obszarach: historii sztuki, historii architektury i ochrony dziedzictwa kulturowego.

W grudniu prof. Jacek Purchla został wyróżniony również austriackim odznaczeniem Österreichisches Ehrenkreuz für Wissenschaft und Kunst I. Klasse (Krzyżem Honorowym za Naukę i Sztukę pierwszej klasy), przyznany przez prezydenta Republiki Austrii za wybitne osiągnięcia w dziedzinie sztuki i nauki.

Od lewej: prof. Jacek Purchla oraz prof. Jurij Bobalo, rektor Narodowego Uniwersytetu Politechniki Lwowskiej

Prof. Jacek Purchla z odznaczeniem Österreichisches Ehrenkreuz für Wissenschaft und Kunst I. Klasse

Wystawy *Zsolnay. Węgierska secesja i Lwów, 24 czerwca 1937. Miasto, architektura, modernizm* zostały wyróżnione Marką Radia Kraków za kwiecień i grudzień 2017 roku.

Wydany nakładem mck zbiór esejów Claudia Magrisa *O demokracji, pamięci i Europie Środkowej* otrzymał tytuł „Ambasadora Nowej Europy”. To prestiżowe wyróżnienie przyznawane jest przez Europejskie Centrum Solidarności w Gdańsku oraz Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka Jeziorańskiego we Wrocławiu.

Wybór esejów Miljenka Jergovicia pt. *Muszkata, cytryna i kurkuma. Spojrzenie z Zagrzebia* został wyróżniony „Piórem Fredry”, przyznawanym najlepszej książce roku podczas 26. Wrocławskich Targów Dobrych Książek.

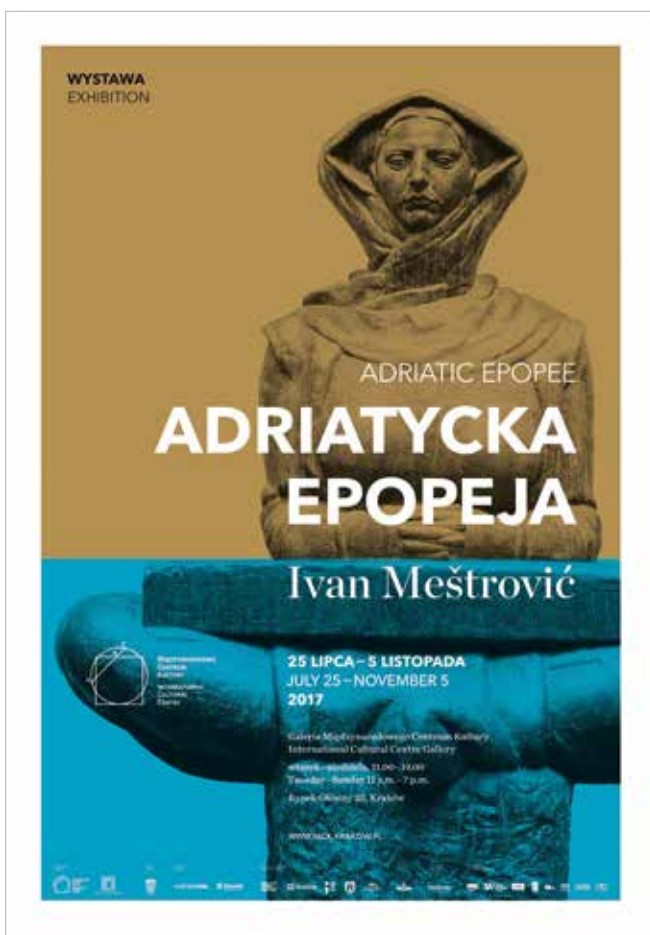
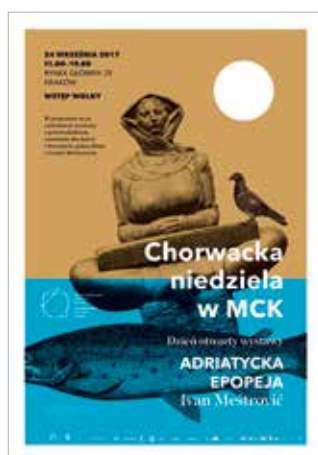

Towarzyszący wystawie pod tym samym tytułem album *Katedra ormiańska we Lwowie i jej twórcy* otrzymał Nagrodę Prezydenta Miasta Poznania w Konkursie na Najlepszą Książkę Popularnonaukową. Wyróżnienie specjalne za szatę edytorską otrzymały ponadto dwie inne nasze publikacje: książka *Budapeszt 1900. Portret miasta i jego kultury* Johna Lukacsa oraz *Węgry. Tysiąc lat zwycięstw w klęskach* Paula Lendvaiego.

MCK zostało również uznane za Miejsce Przyjazne Seniorom i Miejsce Przyjazne Maluchom.

**STAROŻYTNA
I ŚREDNIOWIECZNA
SZTUKA
ADRIATYCKIEGO
WYBRZEŻA
CHORWACJI**

SLAWOMIR SKRZYŃCZAK

Wystawa w ramach projektu artystycznego

25 WRZEŚNIA 2017
10.00

WYSTAWA W RAMACH PROJEKTU ARTYSTYCZNEGO

WSTĘP WOLNY

www.mck.krakow.pl

**DALMACJA
NIE TYLKO
OD KUCHNI**

ROBERT
MAKŁOWICZ

Wystawa w ramach projektu artystycznego

1 PAŹDZIERNIKA 2017
17.00

WYSTAWA W RAMACH PROJEKTU ARTYSTYCZNEGO

WSTĘP WOLNY

www.mck.krakow.pl

**MEŠTROVIĆ
W EUROPIE**

TWÓRCZOŚĆ ARTYSTY
W KONTEKŚCIE KULTURY EUROPEJSKIEJ

MACIEJ CZERWIŃSKI, DALIBOR PRANČEVIĆ,
ANA ŠVERK, BARBARA VUJANOVIĆ

Wystawa w ramach projektu artystycznego

12 PAŹDZIERNIKA 2017
15.00–19.00

WYSTAWA W RAMACH PROJEKTU ARTYSTYCZNEGO

WSTĘP WOLNY

www.mck.krakow.pl

**PAMIĘĆ
DZIEDZICÓW
DAWNEJ
RZECZYPOSPOLITEJ
– WSPÓLNA CZY SKONFLIKTOWANA?**

STEFANIA PAWŁOWA

WYSTAWA W RAMACH PROJEKTU ARTYSTYCZNEGO

13 PAŹDZIERNIKA 2017
17.00–19.00

WYSTAWA W RAMACH PROJEKTU ARTYSTYCZNEGO

WSTĘP WOLNY

www.mck.krakow.pl

**CHORWACCY
HUMANIŚCI
W RENESANSOWYM KRAKOWIE**

ZVONIMIR MILANOVIĆ
MACIEJ CZERWIŃSKI

Wystawa w ramach projektu artystycznego

19 PAŹDZIERNIKA 2017
18.00

WYSTAWA W RAMACH PROJEKTU ARTYSTYCZNEGO

WSTĘP WOLNY

www.mck.krakow.pl

**PAMIĘĆ
REFORMACJI
OBRAZOWANIE HISTORII
NA MUZEALNEJ WYSTAWIE**

EWA CHOJECKA

WYSTAWA W RAMACH PROJEKTU ARTYSTYCZNEGO

6 PAŹDZIERNIKA 2017
18.00

WYSTAWA W RAMACH PROJEKTU ARTYSTYCZNEGO

WSTĘP WOLNY

www.mck.krakow.pl

wystawa fotografii
photography exhibition
25.10 – 3.12.2017

**balkan
playgr and
michał
korta**

Międzynarodowe Centrum Kultury
średniowieczne piwnice
International Cultural Centre
medieval cellars
Rynek Główny 25, Kraków

wtorek – niedziela 10.00 – 18.00
Tuesday – Sunday 10 a.m – 6 p.m
Wstęp wolny / free entrance
www.mck.krakow.pl

www.mck.krakow.pl

**MARIA TERESA
I TEREZJANIZM**

STANISŁAW GRODZISKI

WYKŁAD W RAMACH
DNI AUSTRII 2017

Wystawa w ramach projektu artystycznego

7 LISTOPADA 2017
18.00

WYSTAWA W RAMACH PROJEKTU ARTYSTYCZNEGO

WSTĘP WOLNY

www.mck.krakow.pl

**MILJENKO
JERGOVIĆ**

SPOTKANIE Z AUTOREM WOKÓŁ JEGO NOWEJ KSIĄŻKI
MUSZKAT, CYTRYNA I KURKUMA
SPOJRZENIE Z ZAGRZEBIA

PROWADZENIE: MACIEJ JAKUBOWIAK

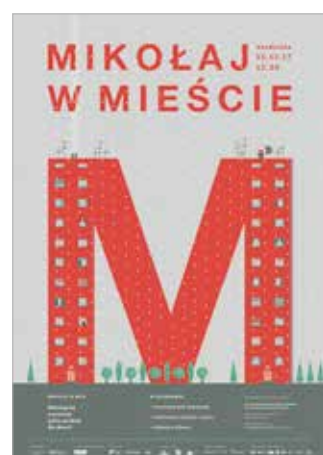
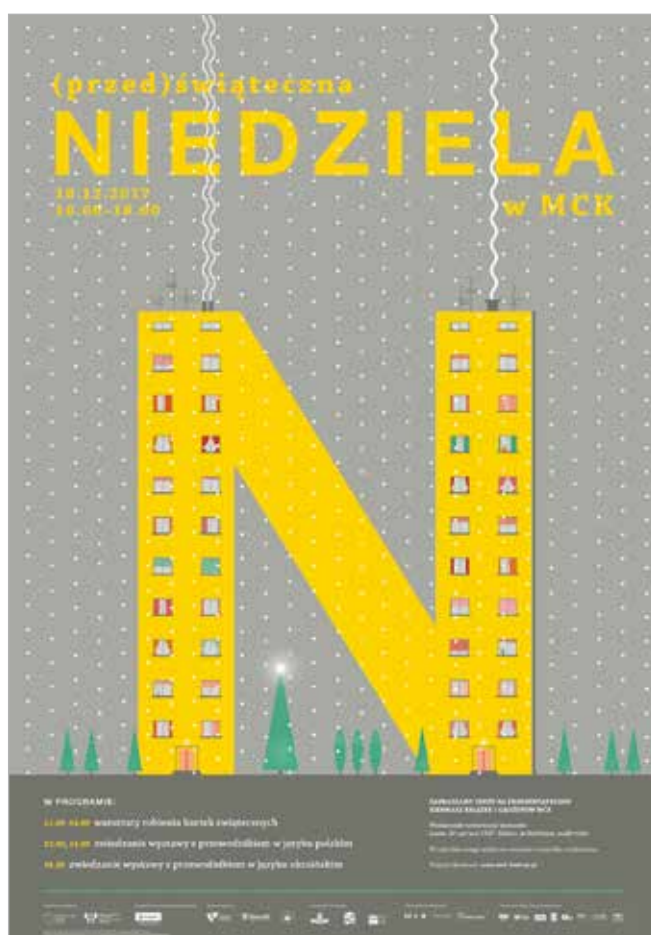
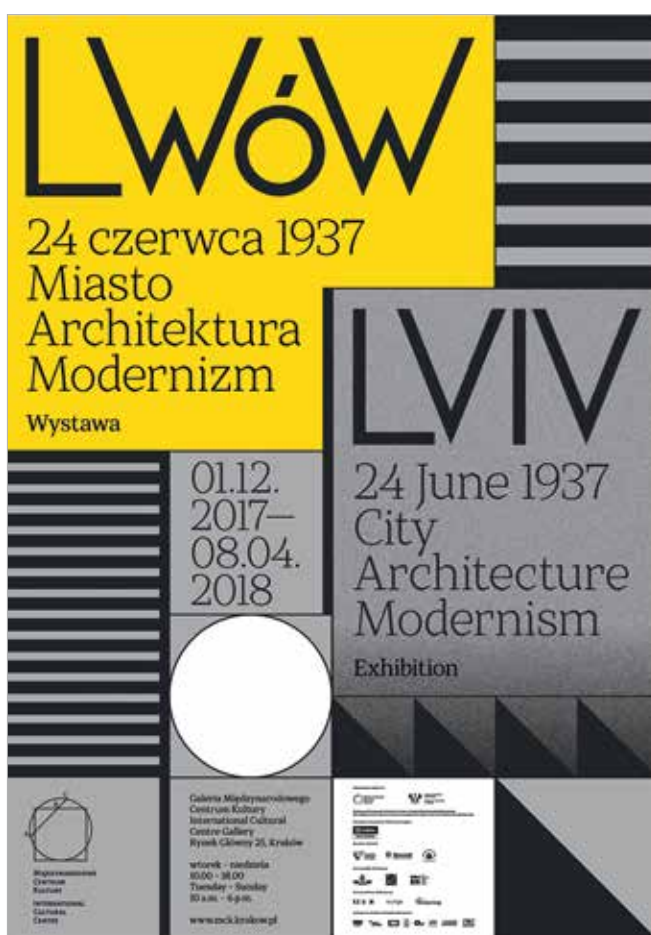
Wystawa w ramach projektu artystycznego

23 LISTOPADA 2017
17.00

WYSTAWA W RAMACH PROJEKTU ARTYSTYCZNEGO

WSTĘP WOLNY

www.mck.krakow.pl

46. Ancient City of Damascus (Syrian Arab Republic)

Source: UNIAE, April 2016

Source: UNIAE, November 2016

03:00

Draft Decision: 41 COM 7A.46

WHC/17/41.COM/7A.Add

whc.unesco.org/en/soc

Kraków, Poland 2017
Session of the World Heritage Committee
du Comité du patrimoine mondial
2017

41. SESJA KOMITETU ŚWIATOWEGO DZIEDZICTWA

2-12 LIPCA

Podczas 40. sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa w Stambule organizację kolejnej sesji powierzono Polsce, a prof. Jacka Purchlę, przewodniczącego Polskiego Komitetu ds. UNESCO, jednogłośnie wybrano Przewodniczącym Komitetu Światowego Dziedzictwa. Pełnił tę funkcję do listopada 2017 roku.

41. sesja, której przewodniczył prof. Jacek Purchla, zgromadziła w Krakowie przedstawicieli 126 Państw-Stron Konwencji o Ochronie Światowego Dziedzictwa – łącznie 1973 uczestników (w tym 1615 gości zagranicznych). W jej trakcie wpisano 21 nowych miejsc na Listę Światowego Dziedzictwa. Nowe wpisy rozszerzyły całkowitą liczbę obiektów i miejsc figurujących na Liście do liczby 1073. Po raz pierwszy wpis uzyskały miejsca z Angoli i z Erytrei. Wśród nowych miejsc znalazła się kopalnia rud ołowiu, srebra i cynku wraz z systemem gospodarowania wodami podziemnymi w Tarnowskich Górach wpisana na Listę na podstawie wniosku opracowanego przez Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Tarnogórskiej.

Historyczne centrum Wiednia (Austria) zostało wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa w Zagrożeniu a stare miasto Hebron/Al-Khalil (Palestyna) zostało jednocześnie wpisane na Listę Dziedzictwa Światowego i na Listę Dziedzictwa w Zagrożeniu, która liczy obecnie 54 obiekty.

Jednym z osiągnięć 41. sesji było wzmocnienie pozycji społeczeństwa obywatelskiego na forum Komitetu Światowego Dziedzictwa. Zapoczątkowała ona dyskusję z udziałem organizacji pozarządowych, otworzyła drogę do partnerstwa i partycypacji sektora NGO w sprawowaniu pieczy nad dziedzictwem UNESCO. To prawdziwy przełom w historii Konwencji o Ochronie Światowego Dziedzictwa.

Krakowskiej sesji towarzyszyło World Heritage Young Professionals Forum zorganizowane przez MCK i Polski Komitet ds. UNESCO (zob. s. 131).

Przemówienie prof. Jacka Purchli, przewodniczącego Komitetu Światowego Dziedzictwa podczas ceremonii otwarcia 41. sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa w Krakowie w dn. 2 lipca 2017 roku

Panie Prezydencie Rzeczypospolitej,
Panowie Premierzy,
Pani Dyrektor Generalna,
Ekscelencje, Szanowni Państwo!

To dla mnie zaszczyt, że mogę w tej chwili być z Państwem tu na wzgórzu wawelskim – miejscu tak ważnym dla polskiej kultury i tożsamości. Wawel to jednocześnie od niemal dwustu lat laboratorium polskiej myśli konserwatorskiej i symbol pietyzmu wobec dziedzictwa. To również nie przypadek, że

Międzynarodowa Rada Ochrony Zabytków i Miejsc Historycznych (ICOMOS) narodziła się właśnie tutaj, w Zamku Królewskim na Wawelu – dokładnie pięćdziesiąt dwa lata temu.

Dziękuję za zaufanie, jakim Państwo mnie obdarzyli powierzając mi funkcję przewodniczącego 41. sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa. Problematyka ochrony i konserwacji zabytków oraz edukacja na rzecz dziedzictwa zajmują centralne miejsce w całej mojej akademickiej i zawodowej karierze, stąd ten zaszczytny obowiązek, jaki wypełniam dziś wobec wspólnoty międzynarodowej, daje mi wielką osobistą satysfakcję.

Praca na uniwersytecie umożliwia szerokie spojrzenie na różne aspekty dziedzictwa. Daje też przywilej uczenia młodych ludzi, że dziedzictwo to przede wszystkim wartość, a nie tylko zasób. Wierzę głęboko, że edukacja może być lekiem na ignorancję – ignorancję, która jest wrogiem dialogu międzykulturowego.

Dlatego od ponad dwudziestu pięciu lat rozwijam działalność Międzynarodowego Centrum Kultury, którego siedziba znajduje się niedaleko stąd, w sercu Krakowa, przy Rynku Głównym. Jesteśmy w naszym Centrum przekonani, że ochrona dziedzictwa służy wzmacnianiu tożsamości, a równocześnie zachowaniu różnorodności kulturowej. Natomiast edukacja na rzecz dziedzictwa nie jest dziś niszowym tematem, ale koniecznością.

Młodzież jest jednym z priorytetów UNESCO. Od 1995 roku każdą sesję Komitetu Światowego Dziedzictwa poprzedza Forum Młodych Profesjonalistów Światowego Dziedzictwa. Cieszę się, że tegoroczna edycja została zorganizowana wspólnie przez MCK i Polski Komitet ds. UNESCO. Temat Forum – *Pamięć: Dziedzictwo utracone i odzyskane* – jest dzisiaj bardziej aktualny niż kiedykolwiek. Jutro młodzi eksperci z ponad trzydziestu krajów prześlą Komitetowi swoje przesłanie, dotyczące tych właśnie kwestii.

Dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze niemal każdego dnia stoi wobec bezprecedensowych zagrożeń. Ich podłożem jest często rosnąca nietolerancja, która dzieli społeczności i narody. Również w ostatnich latach w różnych częściach świata mamy do czynienia ze świadomym niszczeniem dziedzictwa. Symbolem tej destrukcji stała się Palmira.

Jako członkowie Komitetu Światowego Dziedzictwa podjęliśmy zdecydowane kroki w celu potępienia tych aktów zniszczenia, które zagrażają pokojowi i chwiejnej równowadze świata. Zobowiązaliśmy się do wzmocnienia międzynarodowej ochrony dziedzictwa kulturalnego i przyrodniczego. W formie deklaracji potwierdziliśmy w szczególności nasze wsparcie dla kampanii #Unite4Heritage uruchomionej w 2015 roku z inicjatywy Pani Dyrektora Generalnej. Są to istotne działania, ale nie możemy na nich poprzestać.

Ekscelencje, Szanowni Państwo!

Od momentu ratyfikowania Konwencji ponad czterdzieści lat temu Polska konsekwentnie wypełnia jej postanowienia. Tak wczesne przyjęcie Konwencji przez nasz kraj odzwierciedla wielkie znaczenie, jakie Polacy przywiązują do dziedzictwa i jego ochrony. Nasz potencjał naukowy i konserwatorski w tym zakresie manifestował się i cały czas manifestuje dużą aktywnością polskich ekspertów w misjach archeologicznych i konserwatorskich w różnych częściach świata. Od samego początku Polska aktywnie uczestniczyła w działaniach Komitetu Światowego Dziedzictwa, przede wszystkim w zakresie refleksji o przyszłości Konwencji, a ostatnio również w zakresie metod działania jej organów.

Ekscelencje, Szanowni Państwo!

W ciągu czterdziestu pięciu lat istnienia Konwencji rola społeczeństwa obywatelskiego i organizacji pozarządowych ogromnie się zwiększyła. Dziedzictwo to ludzie – dziedzictwo to my: jego twórcy, interpretatorzy i użytkownicy. Związek między społeczeństwem i dziedzictwem zajmuje dzisiaj centralne miejsce w debacie o spuściźnie ludzkości i jej ochronie. Aby podkreślić szczególną rolę, jaką odgrywa społeczeństwo obywatelskie w zakresie dziedzictwa, zainicjowałem spotkanie pod hasłem W kierunku dialogu ze społeczeństwem obywatelskim, w którym wezmą udział przedstawiciele trzeciego sektora i przedstawiciele Komitetu Światowego Dziedzictwa. Jestem wdzięczny Europa Nostra za współpracę w przygotowaniu tego forum dialogu. Kolejnym wydarzeniem towarzyszącym 41. sesji jest Forum Zarządców Miejsc Światowego Dziedzictwa, którego celem jest przegląd procesów monitorowania stanu zachowania obiektów światowego dziedzictwa.

Szanowni Państwo!

Określenie „światowe dziedzictwo” w coraz mniejszym stopniu traktowane jest tylko jako etykieta, ale ma coraz większe znaczenie w zakresie zarządzania konserwacją i ochroną zabytków. Jestem świadom tego, że dziś nasza działalność w UNESCO nie powinna być tylko postrzegana przez pryzmat tak zwanego autoryzowanego dyskursu dziedzictwa. Na Liście światowego dziedzictwa wpisanych jest ponad tysiąc obiektów – stanowi to wielkie osiągnięcie w zakresie realizacji Konwencji w sprawie ochrony światowego dziedzictwa, która jest jednym z najpowszechniej ratyfikowanych narzędzi normatywnych. Sukces ten jednak stawia przed nami nowe wyzwania – wyzwania zagrażające realizacji Konwencji i jej wiarygodności. Pewne działania już zostały podjęte. Wzmocniliśmy dialog, współpracę i działania konsultacyjne pomiędzy państwami będącymi stronami Konwencji, organami doradczymi i Sekretariatem.

Wiarygodność zależy jednak również od większej reprezentatywności, którą osiągniemy kładąc kres dysproporcjom geograficznym i zapewniając prawdziwą różnorodność miejsc dziedzictwa reprezentowanych na Liście. A przede wszystkim wiarygodność zależy od naszej własnej odpowiedzialności jako członków Komitetu. Do największych wyzwań, przed którymi stoimy, należą upolitycznienie i podważanie naszych działań w związku z interesami narodowymi. To my musimy przezwyciężyć te zagrożenia.

Szanowni Koledzy!

Chciałbym skorzystać z okazji, by wyrazić słowa uznania dla Sekretariatu UNESCO, który pod kierunkiem dr Mechtild Rössler, dyrektor Centrum Światowego Dziedzictwa UNESCO, zapewnia codzienne funkcjonowanie Centrum i dołożył ogromnych starań, by przygotować tę sesję Komitetu.

Szanowni Państwo!

Czterdziesta pierwsza sesja ma bardzo intensywny program. Jako przewodniczący bardzo liczę na Państwa zaangażowanie! Podkreślam, jak ważne zadanie przed nami stoi i zapewniam jednocześnie, że jestem gotów pomóc – jako przewodniczący sesji – w realizacji naszej misji z poszanowaniem najwyższych standardów uczciwości i przejrzystości metod działania.

Przed nami prawdziwe wyzwanie: w ciągu zaledwie dziesięciu dni musimy podjąć ponad dwieście decyzji! Dzisiaj świętujemy, ale od jutra pracujemy w ścisłych ramach czasowych.

Dziękuję za uwagę

Podczas 21. Zgromadzenia Ogólnego Państw-Stron Konwencji o Ochronie Światowego Dziedzictwa w Paryżu w dniach 14–15 listopada 2017 roku prof. Jacek Purchla podsumował 41. sesję Komitetu Światowego Dziedzictwa. Był to zarazem moment, w którym zakończył swoją misję Przewodniczącego Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Przemówienie prof. Jacka Purchli, przewodniczącego 41. sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa do uczestników 21. Zgromadzenia Państw-Stron Konwencji o Ochronie Światowego Dziedzictwa w Paryżu

To dla mnie wielki przywilej być tu z Państwem z okazji 21. Zgromadzenia Państw-Stron Konwencji o Ochronie Światowego Dziedzictwa. Chciałbym skorzystać z tej okazji, by pogratulować nowo wybranej Dyktor Generalnej, Pani Audrey Azoulay. Życzę jej siły, mądrości i wytrwałości, niezbędnych do realizowania tej nowej misji.

Jestem zaszczycony, mogąc zabrać głos w tak szacownym gronie i przedstawić raport podsumowujący jako przewodniczący 41. sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa.

Raport obejmuje główne działania i decyzje podjęte przez Komitet Światowego Dziedzictwa od 20. Zgromadzenia Państw-Stron w 2015 roku. Został przygotowany w oparciu o Dokument 39 C REP 19, który został już wcześniej zaprezentowany na Konferencji Generalnej. Dlatego też, jeśli Państwo pozwolą, przedstawię te informacje pokrótce, skupiając się głównie na wkładzie wniesionym przez 41. sesję.

Informacje statutowe

Zgodnie ze stanem z maja 2017 roku Konwencja o Ochronie Światowego Dziedzictwa została przyjęta przez 193 Państwa-Strony. Od 20. Zgromadzenia w 2015 roku Konwencję przyjęły Sudan Południowy oraz Timor Wschodni.

Jak wszyscy wiemy, w trakcie obecnej sesji Zgromadzenie wybierze 12 nowych członków Komitetu Światowego Dziedzictwa.

Pozwolą Państwo zatem, że w pierwszej kolejności złożę wyrazy wdzięczności dwunastu ustępującym członkom: Chorwacji, Filipinom, Finlandii, Jamajce, Kazachstanowi, Libanowi, Peru, Polsce, Portugalii, Republice Korei, Turcji i Wietnamowi za ich cenny wkład w realizowanie zadań Komitetu i wcielanie w życie postulatów Konwencji o Ochronie Światowego Dziedzictwa.

Informacje odnośnie do Wytucznych operacyjnych dotyczących wcielania w życie postulatów Konwencji

Panie i Panowie, raport Komitetu Światowego Dziedzictwa przedstawiony Konferencji Generalnej opiera się na następujących strategicznych celach Komitetu, które pozwolę sobie przedstawić:

- Co do wiarygodności Listy Światowego Dziedzictwa: od poprzedniego Zgromadzenia w 2015 na liście znalazły się kolejne 42 obiekty. Zgodnie ze stanem na lipiec 2017 roku, na Liście Światowego Dziedzictwa znajdują się 1073 obiekty (832 obiekty kulturowe, 206 obiektów naturalnych i 35 obiektów należących do obu kategorii), zlokalizowane na terenie 167 Państw-Stron. Całkowita liczba zagrożonych obiektów Światowego Dziedzictwa w lipcu 2017 roku wynosiła 54.

- W odniesieniu do skutecznej ochrony obiektów z Listy Światowego Dziedzictwa należy odnotować, że podczas 40. sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa (Stambuł/UNESCO, 2016) oraz 41. sesji, która odbyła się w Krakowie w lipcu bieżącego roku, analizie poddano 310 raportów dotyczących zakresu ochrony, w tym 103 raporty dotyczące obiektów zagrożonych na Liście Światowego Dziedzictwa. Raporty te stanowiły przyczynek do refleksji i dyskusji, podejmowanych wspólnie z Organizacjami doradczymi, na temat ochrony dziedzictwa, która jest – i powinna pozostać – centralnym elementem Konwencji. Nie ulega wątpliwości, że dalsza dyskusja jest niezbędna w odniesieniu do rozmaitych zagadnień związanych zarówno z obiektami już znajdującymi się na liście, jak i nowo nominowanymi. Nie należy zapominać, że właściwa ochrona obiektów Światowego Dziedzictwa pozostaje czynnikiem kluczowym dla rozpowszechniania dobrych praktyk w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i naturalnego na szeroką skalę. Dla przykładu – jedna z dyskusji podczas ostatniej sesji dotyczyła takich kwestii jak ochrona niematerialnych aspektów materialnego dziedzictwa w odniesieniu do krajobrazów kulturowych, ochrona ruin jako miejsc pamięci oraz rekonstrukcja dziedzictwa zniszczonego w wyniku działań wojennych lub kataklizmów naturalnych jako czynnik istotny dla tożsamości kulturowej danej społeczności.
- Innymi częstymi tematami dyskusji były: kreowanie potencjału przez Państwa-Strony oraz zwiększenie zaangażowania lokalnych społeczności. Podczas 40. i 41. sesji Komitet zgromadził informacje dotyczące działań na rzecz kreowania potencjału podjętych przez Centrum Światowego Dziedzictwa i Organizacje doradcze, w ścisłej współpracy z Państwami-Stronami. Celem było wzmocnienie lokalnych i państwowych instytucji zajmujących się ochroną dziedzictwa. Z przyjemnością mogą powiedzieć, że krakowska sesja zaowocowała wyszczególnieniem trzech istotnych dla Światowego Dziedzictwa podmiotów, jakimi są: zarządcy miejsc światowego dziedzictwa, społeczeństwo obywatelskie oraz młodzież.

Forum dla Zarządców Miejsc Światowego Dziedzictwa – zorganizowane po raz pierwszy, z inicjatywy państwa goszczącego – stworzyło platformę do dyskusji dla specjalistów zajmujących się dziedzictwem, pozwalającą ekspertom wymienić doświadczenia i zająć stanowisko wobec zagadnień związanych z wpisaniem obiektu na Listę Światowego Dziedzictwa.

Krakowska sesja okazała się istotnym krokiem w kierunku wzmocnienia pozycji społeczeństwa obywatelskiego na forum Komitetu Światowego Dziedzictwa. Wydarzenie towarzyszące, zatytułowane *For a structured dialogue with civil society* (Ku ustrukturyzowanemu dialogowi ze społeczeństwem obywatelskim), zapoczątkowało dyskusję z udziałem organizacji pozarządowych i zainicjowało proces przekazywania ich stanowisk dotyczących partnerstwa oraz konkretnych propozycji dotyczących wspólnych działań na rzecz ochrony dziedzictwa. Zgodnie z decyzją 41 COM 7, Komitet „zachęca Państwa-Strony i organizacje wspierające społeczeństwo obywatelskie, by w dalszym ciągu poszukiwały rozwiązań sprzyjających temu modelowi relacji społecznych w celu lepszej ochrony poszczególnych obiektów dziedzictwa oraz dziedzictwa na poziomie narodowym, a także wniesienia istotnego wkładu w międzynarodową dyskusję na temat dziedzictwa”.

Podczas krakowskiej sesji powstało Międzynarodowe Forum Rdzennych Ludności na temat Światowego Dziedzictwa – platforma poświęcona zaangażowaniu w proces identyfikacji i ochrony obiektów Światowego Dziedzictwa oraz zarządzania nimi.

Wreszcie: młodzi. Młodzi są naszą przyszłością. Młodzi eksperci z 32 państw wzięli udział w zorganizowanym w Polsce Forum Młodych, zatytułowanym *Memory: Lost and Recovered Heritage*. Forum udowodniło, że miejsca Światowego Dziedzictwa będą w przyszłości w dobrych rękach – jego uczestnicy to mądrzy, bogaci w przemyślenia ludzie, przykładający wagę do wartości i treści. Jestem głęboko przekonany, że edukacja może być lekiem na niewiedzę – niewiedzę, która pozostaje wrogiem dialogu międzynarodowego. Edukacja w kwestiach dziedzictwa nie jest dziś zagadnieniem niszowym, lecz koniecznością.

Mam wielką nadzieję, że te istotnie wątki poruszone podczas 41. sesji będą kontynuowane i w przyszłości przyczynią się do wdrożenia strukturalnych rozwiązań, dobroczynnych dla wszystkich miejsc Światowego Dziedzictwa.

Co się tyczy zwiększania świadomości i komunikacji, statystyki pokazują, że strona Światowego Dziedzictwa odpowiada za 40% wszystkich wejść na stronę UNESCO – tendencja ta odzwierciedla wysoki poziom globalnego zainteresowania Światowym Dziedzictwem. Ponadto liczba odwiedzin strony wzrosła znacząco na przestrzeni minionych dwóch lat. Kwestie związane ze Światowym Dziedzictwem są coraz częściej dostrzegane, również dzięki dużej liczbie publikacji na ten temat, jakie ukazały się w tym okresie.

Inne kluczowe aktywności Komitetu Światowego Dziedzictwa

Szanowni Państwo, pozwolę sobie również przypomnieć, że podczas dwóch ostatnich sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa toczyliśmy dyskusje na temat zarządzania – między innymi przyglądając się rekomendacjom zgłoszonym przez grupę roboczą *ad hoc*, której członkowie spotykają się regularnie od 2015 roku. Nie mam wątpliwości, że dotychczas poczynione kroki w tym temacie przyczynią się do lepszego podejmowania strategicznych decyzji oraz wzrostu zaangażowania Państw-Stron, a co za tym idzie – poprawią i usprawnią metody działania organów decyzyjnych powołanych przez Konwencję z 1972 roku. Warto zwrócić uwagę, że zarządzanie i sprawy z nim związane znajdują się w porządku obrad obecnego Zgromadzenia. Chciałbym wyrazić nadzieję, że rekomendacje grupy roboczej *ad hoc* dotyczące zrównoważonego rozwoju Funduszu Światowego Dziedzictwa zostaną odpowiednio przedyskutowane i w znaczący sposób przyczynią się do wprowadzania w życie założeń Konwencji. Prócz tego, na przestrzeni ostatnich dwóch lat poczyniono istotne kroki mające na celu uaktualnienie Wytocznych operacyjnych, w szczególności tych dotyczących nominacji i List Informacyjnych.

Polityka działania na rzecz włączenia perspektywy zrównoważonego rozwoju w procesy objęte Konwencją o Ochronie Światowego Dziedzictwa, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne podczas 20. sesji, również rozwinęła się przez te dwa lata. Obecnie Komitet stara się wspierać zrównoważony rozwój na wszystkich możliwych płaszczyznach, włączając działania statutowe, projekty operacyjne i działania na rzecz kreowania potencjału.

Podsumowanie

Szanowni Państwo, zanim skończę, chciałbym jeszcze wygłosić kilka ogólnych uwag podsumowujących moje doświadczenia na stanowisku przewodniczącego 41. sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa. To dla mnie wielki zaszczyt i radość, że mogłem brać udział w dyskusjach nad wprowadzeniem w życie jednego z najważniejszych narzędzi normatywnych w dziedzinie kultury. Moja kadencja przewodniczącego była inspirującym i wzbogacającym doświadczeniem.

Starałem się realizować swoją misję w służbie Konwencji o Ochronie Światowego Dziedzictwa najlepiej jak potrafiłem.

Jednakże nie możemy zapominać, że znajdujemy się obecnie w trudnym momencie historycznym. Dziedzictwo kulturowe i naturalne narażone jest obecnie na niespotykane dotąd problemy i niebezpieczeństwa. Kataklizmy naturalne, celowe niszczenie dziedzictwa, nietolerancja i przemoc niestety są częścią naszej rzeczywistości i muszą być brane pod uwagę przy prowadzeniu dyskusji i podejmowaniu decyzji. Podjęliśmy już istotne kroki mające na celu potępienie niszczycielskich aktów zagrażających pokojowi i przyjęliśmy ważne zobowiązania na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego i naturalnego.

Jedną z konsekwencji płynących z wyżej wymienionych niebezpieczeństw jest wydłużająca się lista zagrożonych obiektów Światowego Dziedzictwa. W tym kontekście pozwolę sobie przypomnieć, że wpisanie danego miejsca na listę zagrożonych obiektów Światowego Dziedzictwa pozwala Komitetowi zaalarmować międzynarodową społeczność i zainicjować współpracę Państw-Stron mającą na celu uratowanie tego miejsca.

Mimo to lista zagrożonych obiektów Światowego Dziedzictwa często jest postrzegana jako degradująca „czerwona lista”, a wiele Państw-Stron niechętnie reaguje na możliwość dopisania do niej swoich obiektów. Pragnąłbym w tej sytuacji przypomnieć Państwom-Stronom, że lista zagrożonych obiektów Światowego Dziedzictwa nie powinna być nigdy postrzegana jako rodzaj sankcji – przeciwnie, to system wprowadzony po to, by zwiększyć nasze możliwości reagowania na konkretne potrzeby związane z ochroną dziedzictwa.

Wiele jeszcze przed nami, zanim uda się nam przygotować spójną, skoordynowaną odpowiedź na wszystkie stojące przed nami wyzwania. Wspólny wysiłek podjęty przez wszystkie narody i kultury jest jedyną drogą, jaką możemy osiągnąć ów cel.

Dodatkowo, Szanowni Państwo, pozwolę sobie powtórzyć myśl sformułowaną już wcześniej przy okazji zamknięcia 41. sesji Komitetu w Krakowie. Wyraziłem wówczas swoje zaniepokojenie faktem, że względy polityczne często biorą górę podczas naszych posiedzeń, przysłaniając ekspertyzę i utrudniając dochodzenie do technicznych i naukowo podbudowanych decyzji, jakie powinniśmy podejmować na drodze dialogu i wzajemnego zrozumienia. To bardzo istotna kwestia, zagrażająca zarówno jakości naszej pracy, jak i reputacji samego Komitetu oraz Konwencji, podważająca ducha i wartości wpisane w nasze cele.

Jednak choć ubolewam nad upolitycznieniem naszych debat, z radością mogę stwierdzić, że ostatnie lata przyniosły również wiele zmian na lepsze. W pierwszym rządzie podjęliśmy wiele działań mających na celu wzmocnienie dialogu, komunikacji, przejrzystości i sprawozdawczości związanych z procesem nominacji. W szczególności udało się poprawić dialog i wymianę informacji pomiędzy Organizacjami doradczymi i Państwami-Stronami na etapie ewaluacji, co miało na celu zwiększenie przejrzystości i poprawę jakości decyzji podejmowanych przez Komitet. Niemniej jednak, jeśli zależy nam na podtrzymaniu wiarygodności Konwencji oraz koncepcji Wyjątkowej Uniwersalnej Wartości, potrzebujemy jeszcze większych wysiłków, by zatrzymać rosnącą tendencję do ignorowania rekomendacji Organizacji doradczych. Dlatego też chciałbym powtórzyć, że musimy dołożyć wszelkich starań, by toczyć debaty i dyskusje oraz podejmować decyzje w duchu przejrzystości i współpracy, przy pełnym przestrzeganiu Wytocznych operacyjnych.

Dziękuję Państwu za uwagę.

Ceremonia otwarcia 41. sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa na Wawelu 2 lipca 2017 roku

Na zdjęciu prof. Jacek Purchla (trzeci z lewej), przewodniczący Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO, Irina Bokova, Dyktor Generalna Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Oświaty, Nauki i Kultury (UNESCO), Andrzej Duda, Prezydent RP, prof. Piotr Gliński, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Od lewej: Irina Bokova i prof. Jacek Purchla podczas pierwszego dnia obrad 41. sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa w Krakowie

Prof. Jacek Purchla i dr Mechtild Rössler, Dyrektor Departamentu Dziedzictwa UNESCO i Dyrektor Centrum Światowego Dziedzictwa

Uczestnicy World Heritage Young Professionals Forum 2017 odczytują *Deklarację* podczas pierwszego dnia obrad 41. sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO

Wpisanie kopalni rud ołowiu, srebra i cynku wraz z systemem gospodarowania wodami podziemnymi w Tarnowskich Górach na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO 9 lipca 2017 roku

KALENDARIUM

STYCZEŃ

12/01

*Design a lokalne społeczności – czy design jest dla „lokalsów”? – dyskusja z udziałem Lubomiry Trojan (Zamek w Cieszyźnie), Bogny Polańskiej (Pracownia bro.Kat) i Magdaleny Zych (Muzeum Etnograficzne w Krakowie) w ramach programu towarzyszącego wystawie *Logika lokalności. Norweski i polski współczesny design**

Od lewej: Helena Postawka-Lech, Magdalena Zych, Bogna Polańska, Lubomira Trojan

19/01

Sung-joo Choi, ambasador nadzwyczajny i pełnomocny Republiki Korei, wraz z sekretarzem Ambasady Korei z wizytą w mck na spotkaniu z prof. Jackiem Purchlą i dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik w związku z przygotowaniami do 41. sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa w Krakowie

20-22/01

Szczyrk. Udział prof. Jacka Purchli w 46. Sympozjum *Współczesna gospodarka i administracja publiczna*, organizowanym przez Wydział Gospodarki i Administracji Publicznej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie

24/01 *Edukacja, czyli jak przekonać ludzi, że design jest ważny?* – rozmowa z Aleksandrą Banaś i Joanną Kurkiewicz (Instytut Dizajnu w Kielcach) oraz Katarzyną Piszczkiewicz (Muzeum Etnograficzne w Krakowie) w ramach programu towarzyszącego wystawie *Logika lokalności. Norweski i polski współczesny design*

25/01 Warszawa. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik w pierwszym posiedzeniu Kolegium Doradczego Dyrektora Narodowego Instytutu Dziedzictwa ds. organizacji 41. sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa w Krakowie

26–28/01 Węgry, Budapeszt. Udział dr Joanny Sanetry-Szeligi w konferencji *Beyond the Obvious. Europe, quo vadis?* oraz w Zgromadzeniu Ogólnym członków sieci CultureActionEurope

27/01 Posiedzenie Rady Programowej i noworoczne spotkanie Przyjaciół i Partnerów MCK; podczas spotkania prof. Jacek Purchla został uhonorowany medalem Polonia Minor, który wręczył wiceprzewodniczący Sejmiku Województwa Małopolskiego Kazimierz Barczyk

Od lewej: prof. Jacek Purchla i prof. Andrzej Chwalba, przewodniczący Rady Programowej MCK

Od lewej: Janusz Sepioł, dr Adolf Juzwenko, prof. Mykoła Riabczuk

Zwiedzanie wystawy *Logika lokalności. Norweski i polski współczesny design* z kuratorką dr Moniką Rydiger

LUTY

1-3/02

Ferie w MCK – zajęcia edukacyjne dla dzieci prowadzone przez Annę Gieracką w ramach programu towarzyszącego wystawie Logika lokalności. Norweski i polski współczesny design

8-10/02

Ferie w MCK – zajęcia edukacyjne dla dzieci prowadzone przez Annę Gieracką w ramach programu towarzyszącego wystawie Logika lokalności. Norweski i polski współczesny design

12/02

Dzień otwarty wystawy *Logika lokalności. Norweski i polski współczesny design*

16/02

Wewnętrzne i zewnętrzne. Dychotomie w norweskim designie – wykład kuratorki Solveig Lønmo w ramach programu towarzyszącego wystawie *Logika lokalności. Norweski i polski współczesny design*

Solveig Lønmo, norweska kuratorka wystawy *Logika lokalności. Norweski i polski współczesny design*

19/02 Katowice. *Porozmawiajmy o designie. Logika lokalności* – spotkanie promujące wystawę *Logika lokalności. Norweski i polski współczesny design* oraz 24. numer kwartalnika „Herito” poświęcony dizajnowi w Europie Środkowej podczas 4Design-Days w Międzynarodowym Centrum Kongresowym. Rozmowa z kuratorką wystawy dr Moniką Rydiger oraz autorką programu towarzyszącego Heleną Postawką-Lech

21/02 Sala Miedziana Pałacu „Pod Krzysztofony”. Udział prof. Jacka Purchli w debacie *Wolność czy anarchia? O fenomenie demokracji szlacheckiej w Rzeczypospolitej Obojga Narodów*, odbywającej się w ramach cyklu *Krakowskie kolokwium*

23/02 *Eco/slow/zrównoważony. Czy design może zmieniać świat?* – rozmowa z Małgorzatą Knobloch, Igorem Wiktorowiczem (duet Witamina D), Franciszką Jagielak (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie), Magdaleną Worłowską (Uniwersytet Wrocławski) w ramach programu towarzyszącego wystawie *Logika lokalności. Norweski i polski współczesny design*

Od lewej: Magdalena Worłowska, Franciszka Jagielak, Małgorzata Knobloch, Igor Wiktorowicz

23-24/02 Niemcy, Poczdam. Udział Heleny Postawki-Lech i dr. Michała Wiśniewskiego w konferencji *How Long Are New Towns New? European Post-War New Towns as Authentic Places in a Comparative Perspective*, organizowanej przez Centre for Contemporary History Potsdam (Zentrum für Zeithistorische Forschung Potsdam). Helena Postawka-Lech i dr Michał Wiśniewski wygłosili referat *The Architecture of Nowa Huta*

26/02 Towarzystwo Miłośników Historii i Zabytków Krakowa. Wykład prof. Jacka Purchli *Kraków na przełomie XIX i XX wieku* w ramach cyklu *Zdobywamy Odznakę Przyjaciela Krakowa*

28/02 Wieczór wspomnień w związku z 20. rocznicą śmierci prof. Piotra Krakowskiego

Prof. Jan K. Ostrowski (przemawia) i Dorota Krakowska (za nim)

MARZEC

1-4/03

Litwa, Wilno. Udział dr Beaty Nykiel w naradzie polsko-litewskiej grupy roboczej współorganizowanej przez Departament Dziedzictwa Kulturowego przy Ministerstwie Kultury Republiki Litewskiej oraz Departament Dziedzictwa Kulturowego za Granicą i Strat Wojennych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej ds. powołania szlaku kulturowego *Europa Jagiellonów*

3/03

Spotkanie Grupy Roboczej Ekspertów ds. Dziedzictwa Kulturowego Krajów Grupy Wyszehradzkiej

5/03

Norweska niedziela w MCK – dzień otwarty wystawy *Logika lokalności. Norweski i polski współczesny design*

5-13/03

Japonia, Tokio, Kioto. Wizyta dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik w Tokyo University of Foreign Studies w celu omówienia dotychczasowej współpracy i jej kontynuacji przy projekcie *Dziedzictwo pogranicza*. Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik wygłosiła wykład *Heritage Policies in Poland*

9/03

Rynek designu w Polsce. Jak kapitalizowana jest moda na design? – rozmowa z Agatą Nowotny, Beatą Bochińską, Przemkiem Dębowskim, Emilią Obrzut w ramach programu towarzyszącego wystawie *Logika lokalności. Norweski i polski współczesny design*

9/03

Sosnowiec. Otwarcie wystawy *Katedra ormiańska we Lwowie i jej twórcy* w Pałacu Schoena – Muzeum w Sosnowcu

Słowo wprowadzające prof. Jacka Purchli

13-15/03

Białoruś, Mińsk. Udział prof. Jacka Purchli w panelu *What Means Cultural Heritage and Cultural Memory?* w ramach międzynarodowego sympozjum *Elective Affinities* z okazji 25-lecia stosunków dyplomatycznych Białoruś–Austria; wydarzenie organizowane w ramach austriackiego sezonu kulturalnego w Republice Białorusi

16/03

Delegacja podkomisji Bundestagu ds. zagranicznej polityki kulturalnej i edukacyjnej z wizytą w mck i na spotkaniu z prof. Jackiem Purchlą i Anną Śliwą. W skład delegacji weszli: dr Christoph Bergner, dr Bernd Fabritius, Azize Tank oraz dr Michael Groß, Konsul Generalny Republiki Federalnej Niemiec w Krakowie, Regina von Ahn, wicekonsul generalny RFN

Prof. Jacek Purchla wręcza Medal mck dr. Berndowi Fabritiusowi

Od lewej: Magdalena Worytkiewicz (tłumaczka), Azize Tank, dr Bernd Fabritius i prof. Jacek Purchla

Bielsko-Biała. *Rozmowy o Śląskach* – spotkanie promocyjne 25. numeru kwartalnika „Herito” z udziałem prof. Ewy Chojeckiej oraz prof. Jacka Purchli i Łukasza Galuska. Dyskusję poprowadziła Iwona Purzycka – dyrektor Muzeum Historycznego w Bielsku-Białej

19-25/03

Francja, Paryż. Prof. Jacek Purchla przewodzi obradom Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO

23/03 *Lokalność zaprojektowana* – wykład dr Moniki Rydiger w ramach programu towarzyszącego wystawie *Logika lokalności. Norweski i polski współczesny design*

24–26/03 Poznań. Udział mck w Targach Książki Naukowej i Popularnonaukowej

25/03 *Wiosenne porządki w szafie z Cracow Fashion Week w mck!* – warsztaty rodzinne w ramach *Cracow Fashion Week* oraz wystawy *Logika lokalności. Norweski i polski współczesny design*

Fashion-cycling. Rozmowa o eco modzie – spotkanie z Kariną Królak i Magdaleną Kęskiewicz w ramach *Cracow Fashion Week* oraz programu towarzyszącego wystawie *Logika lokalności. Norweski i polski współczesny design*

27/02 Akademia Górniczo-Hutnicza. Udział prof. Jacka Purchli w spotkaniu konsultacyjnym kierowników Katedr UNESCO w Polsce

30/03 *Frankfurt i jego muzeum. Muzeum miejskie w XXI wieku* – wykład dr. Jana Gerchowa w ramach cyklu *Wykładów otwartych Akademii Dziedzictwa*

Dr Jan Gerchow

KWIECIEŃ

3/04 Spotkanie prof. Jacka Purchli i dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik z dziennikarzami z Meksyku, gośćmi Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu. W skład delegacji weszli: Leonardo Curzio, Rodrigo Pacheco, Rina Mussali, Mario Maldonado Padilla

Grodno: miasto, region, pamięć – wykład dr Katarzyny Konczewskiej w ramach *Wykładów otwartych Akademii Dziedzictwa*

Dr Katarzyna Konczewska

4/04

Polska Akademia Umiejętności w Krakowie. Prof. Jacek Purchla bierze udział w Walnym Zgromadzeniu Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa i wygłasza laudację na cześć bp. Grzegorza Rysia – laureata Nagrody im. Klemensa Bąkowskiego

5/04

Katowice. *Śląsk – wielość, inność, otwartość* – spotkanie promocyjne 25. numeru kwartalnika „Herito” w Muzeum Śląskim z udziałem prof. Ewy Chojeckiej, Alicji Knast, dr Zofii Oslisło-Piekarskiej oraz Łukasza Galuska; prowadzenie: Maciej Szczawiński

Od lewej: red. Maciej Szczawiński, prof. Ewa Chojecka i dr Zofia Oslisło-Piekarska

Od lewej: Alicja Knast, dyrektor Muzeum Śląskiego w Katowicach, i Łukasz Galusek, redaktor prowadzący „Herito”

6/04

Norwegia, Trondheim. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik, dr Moniki Rydiger i Anny Śliwy w wernisażu wystawy *Logika lokalności. Norweski i polski współczesny design (Det lokales logikk. Samtidens kunsthåndverk og design fra Polen og Norge)*, zrealizowanej przez mck wspólnie z Nordenfjeldske Kunstindustrie Museum w Trondheim

Kuratorki wystawy: dr Monika Rydiger (mck) i Solveig Lønmo (Nordenfjeldske Kunstindustrie Museum)

Wernisaż wystawy *Logika lokalności. Norweski i polski współczesny design* w Trondheim

6-7/04

Niemcy, Berlin. Udział prof. Jacka Purchli w międzynarodowym spotkaniu ekspertów *Outstanding Universal Value of Auschwitz. Historical Identity of Europe and "pars pro toto" borders*. Inicjatorką spotkania była prof. Magdalena Gawin, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a organizatorem i gospodarzem dr Piotr Cywiński, dyrektor Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu

7/04

Iara Biderman, dziennikarka z Brazylii, gość Instytutu Adama Mickiewicza, z wizytą w mck i na spotkaniu z Łukaszem Galuskiem

11/04

Jerzy Zubrzycki. Australia – polityka wielokulturowości – spotkanie poświęcone prof. Jerzemu Zubrzyckiemu z udziałem Johna Bonda, współautora książki *Jerzy Zubrzycki. Wielki Polak i Australijczyk*. Wprowadzenie wygłosili prof. Jacek Purchla oraz Paul Wojciechowski, ambasador Australii w Polsce

Od lewej: prof. Jacek Purchla, Łukasz Galusek, ambasador Paul Wojciechowski i John Bond

Od lewej: ambasador Paul Wojciechowski i John Bond

Od lewej: senator Bogdan Klich i prof. Jacek Purchla

19/04

Wernisaż wystawy *Zsolnay. Węgierska secesja*, który zaszczyli swoją obecnością dr Orsolya Pacsay-Tomassich, Podsekretarz Stanu ds. Międzynarodowych i Europy w Ministerstwie Zasobów Ludzkich Węgier, i prezydent Peczu Zsolt Páva; wystawa została wpisana w obchody Roku Kultury Węgierskiej w Polsce

Od lewej: Zsolt Páva, prezydent Peczu, prof. Jacek Majchrowski, prezydent Krakowa, i prof. Jacek Purchla

Dr Orsolya Pacsay-Tomassich i dyr. Agata Wąsowska-Pawlik

W środku: dr Orsolya Pacsay-Tomassich i prof. Adrienne Körmendy, Konsul Generalna Węgier w Krakowie

20/04

Oprowadzanie kuratorki Natalii Żak po wystawie *Zsolnay. Węgierska secesja*

20–22/04

Węgry, Budapeszt. Udział dr Joanny Sanetry-Szeligi i dr. Roberta Kuska w konferencji *Dialog i konflikty w regionie eurośródziemnomorskim*, zorganizowanej przez Narodowy Instytut Służby Cywilnej w Budapeszcie we współpracy z koordynatorem węgierskiej sieci Fundacji im. Anny Lindh

21/04

Opera Krakowska. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik w uroczystej Gali 90-lecia Radia Kraków

21–23/04

Białystok. Udział mck w 6. Międzynarodowych Targach Książki w Białymstoku

22/04

Dzień wolnej sztuki – udział mck w ogólnopolskiej akcji promującej muzea i bezpłatne udostępnienie dla zwiedzających wystawy *Zsolnay. Węgierska secesja*

Czy kolekcjoner ma misję? Między mecenatem a inwestowaniem – panel dyskusyjny w mck z udziałem Kamila Bondara, Moniki Bryl, Thomasa Tworka oraz Sary Kiedroń; prowadzenie: Iwo Zmysłony. Wydarzenie odbywające się w ramach *Cracera Gallery Weekend*

22-23/04

Wrocław. Warsztaty z zarządzania instytucjami kultury dla studentów Akademii Dziedzictwa

23/04

Dzień wolnej sztuki – udział mck w ogólnopolskiej akcji promującej muzea i bezpłatne udostępnienie dla zwiedzających wystawy *Zsolnay. Węgierska secesja*

24/04

Czechy, Ołomuniec. Prof. Jacek Purchla podpisał w imieniu mck czterostronne memorandum o współpracy w ramach projektu *Czas przełomu. Między niepokojem a spełnieniem – narodziny nowoczesnego Środkowoeuropejczyka 1908–1928*. Jest to czteroletni projekt wystawienniczy zainicjowany przez Muzeum Sztuki w Ołomuńcu, realizowany we współpracy wyszehradzkiej z mck, Galerią Miasta Bratysławy i Muzeum Janusa Pannoniusa w Peczu. Jego zwieńczeniem będzie wystawa pod tym samym tytułem prezentująca szeroką panoramę awangardy środkowoeuropejskiej. Począwszy od jesieni 2018 roku, ekspozycja będzie kolejno prezentowana w każdej z instytucji partnerskich

24-26/04

Belgia, Bruksela. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik i dr. Roberta Kuska w spotkaniu koordynatorów Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego 2018

25/04

W kraju milczącej większości. Kremlowska propaganda i rosyjskie społeczeństwo – wykład Olgi Irisovej w ramach cyklu *Dialog polsko-rosyjski w mck*, współorganizowanego z Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia w Warszawie

Olga Irisova

26/04

Armenia, Erywań. Otwarcie wystawy *Katedra ormiańska we Lwowie i jej twórcy* w Narodowej Galerii Armenii

27/04

Ceramiczne uniwersum: świat roślin – oprowadzanie tematyczne Piotra Klepackiego po wystawie *Zsolnay. Węgierska secesja*

27-28/04

Instytuty Orientalistyki i Historii UJ. Udział dr Beaty Nykiel w VIII Ogólnopolskiej Konferencji Turkologicznej w 35. rocznicę śmierci prof. Włodzimierza Zajączkowskiego i wygłoszenie referatu pt. *Tureckie losy Mariana Langiewicza*

28/04

Instytut Historii Sztuki UJ. Udział prof. Jacka Purchli w uroczystości wręczenia książki pamiątkowej *Velis quod possis* prof. Janowi Ostrowskiemu

MAJ

6/05 Muzeum Historyczne Miasta Krakowa. Prof. Jacek Purchla, prezes Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa, otworzył i poprowadził sesję naukową *Reformacja w Krakowie XVI–XVII wieku*

11/05 *Ceramik ma w sobie coś z naukowca i hazardzisty* – wykład Bożeny Kostuch w ramach programu towarzyszącego wystawie *Zsolnay. Węgierska secesja*

Bożena Kostuch

11–14/05 Finlandia, Turku. Udział prof. Jacka Purchli w kongresie europejskiej federacji stowarzyszeń na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Europa Nostra

15/05 Uniwersytet Ekonomiczny. Udział prof. Jacka Purchli w seminarium *Miasto – idea*; prezentacja dorobku Katedry Historii Gospodarczej i Społecznej UEK

15–21/05 Turcja, Stambuł. Robocza wizyta dr Beaty Nykiel i dr Moniki Rydiger w Pera Museum i Istanbul Research Institute w związku z przygotowaniami do zaplanowanej na rok 2018 w Galerii MCK wystawy *Stambuł. Dwa światy, jedno miasto*

16/05

Skopje: modernizm niewygodny – wykład dr. Bojana Blazhevskiego w ramach Wykładów otwartych Akademii Dziedzictwa

Dr Bojan Blazhevski

18-21/05

Warszawa. Udział mck w 8. Warszawskich Targach Książki

19/05

Belle époque – Noc Muzeów w mck oraz dzień otwarty wystawy Zsolnay. Węgierska secesja

19-20/05

Zakopane. Udział prof. Jacka Purchli w dorocznym Sympozjum Współczesna Gospodarka i Administracja Publiczna, organizowanym przez Wydział Gospodarki i Administracji Publicznej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie

20/05

Warszawa. *Meštrović i Chorwacja* – spotkanie zapowiadające wystawę *Adriatycka epopeja. Ivan Meštrović* podczas 8. Warszawskich Targów Książki. O twórczości Meštrovia rozmawiali dr Andrea Bekić, ambasador Republiki Chorwacji w Polsce, i dr hab. Maciej Czerwiński z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Organizatorem wydarzenia było Ministerstwo Kultury Republiki Chorwacji, Ambasada Republiki Chorwacji oraz mck

Katowice. Spacer architektoniczny prowadzony przez dr Anetę Borowik w ramach działań promujących kolejną edycję studiów podyplomowych Akademia Dziedzictwa

21/05

Warszawa. *Węgry w Europie Środką* – promocja 25. numeru kwartalnika „Herito”; rozmowa z amb. Rafałem Wiśniewskim – hungarystą i dyplomatą; prowadzenie: Bartosz Panek. Spotkanie współorganizowane przez Węgierski Instytut Kultury i mck w ramach Roku Kultury Węgierskiej w Polsce

Od lewej: Bartosz Panek i amb. Rafał Wiśniewski

21-25/05

Francja, Paryż. Prof. Jacek Purchla prowadzi obradom Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO oraz spotkaniu informacyjnemu przed 41. sesją Komitetu Światowego Dziedzictwa w Krakowie. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik w spotkaniu przygotowawczym do World Heritage Young Professionals Forum 2017

25/05

Ceramiczne uniwersum: świat materii – oprowadzanie tematyczne Marii Rzący po wystawie *Zsolnay. Węgierska secesja*

27/05

Warszawa. Spacer po ogrodach Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie prowadzony przez dyr. Pawła Jaskanisa w ramach działań promujących kolejną edycję studiów podyplomowych Akademia Dziedzictwa

CZERWIEC

1-2/06

4. Forum Dziedzictwa Europy Środkowej; *Dziedzictwo i społeczeństwo*

Wykład plenarny prof. Johna Tunbridge'a *The Changing of the Guard: a Heritage Perspective through Time*

Prof. Sharon Macdonald i dyr. Agata Wąsowska-Pawlik

Sesja (Post)Industrial Heritage z udziałem: Veroniki Eszik, prof. Francesco Augelli, dr. Michała Wiśniewskiego, Anny Rawickiej

Wizyta studyjna uczestników 4. Forum Dziedzictwa w opactwie Benedyktynów w Tyńcu

Doroczne spotkanie polskiej sieci Eurośródziemnomorskiej Fundacji Dialogu Kultur im. Anny Lindh. ALF V4 Forum

4/06

Barwne królestwo ceramiki – Dzień Dziecka w mck

4-25/06

Wystawa *Artists and Masterpieces of Illustration* – *Najpiękniejsze ilustracje ostatnich 50 lat* w średniowiecznych piwnicach mck. Wystawa zorganizowana przez Fundację Czas Dzieci

5/06

Sala Obrad Rady Miasta Krakowa. Udział prof. Jacka Purchli – prezesa Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa – w 74. uroczystej sesji Rady Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa zwołanej z okazji Święta Miasta oraz odebranie Srebrnego Medalu Cracoviae Merenti przyznanego Towarzystwu Miłośników Historii i Zabytków Krakowa

Wrocław. Udział prof. Jacka Purchli w uroczystej Gali z okazji Jubileuszu 200-lecia Zakładu Narodowego im. Ossolińskich w Operze Wrocławskiej

7/06

Collegium Maius UJ. Prof. Jacek Purchla odebrał tytuł Małopolanina Roku 2016, przyznawany przez Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski „w uznaniu zasług dla przybliżenia Polakom kultury i sztuki środkowoeuropejskiej i światowej oraz kultywowania, upowszechniania i promocji kultury polskiej”

Prof. Jacek Purchla odbiera tytuł Małopolanina Roku 2016

8/06 Muzeum Historyczne Miasta Krakowa. Udział prof. Jacka Purchli – przewodniczącego Rady Muzeum Historycznego – w uroczystości wręczenia Medalu św. Krzysztofa

Legnica. Otwarcie wystawy *Katedra ormiańska we Lwowie i jej twórcy* w Muzeum Miedzi w Legnicy

11/06 *Węgierska niedziela w mck* – dzień otwarty wystawy *Zsolnay. Węgierska secesja*

13/06 *Między Galicją a Wiedniem. Kalejdoskop stosunków kulturalnych, towarzyskich i politycznych od XVIII do XX wieku* – wykład dr. Jakuba Forst-Battaglii w ramach Wykładów otwartych Akademii Dziedzictwa

23/06 Akademia Górniczo-Hutnicza. Wykład prof. Jacka Purchli *Dissonant Heritage – the Polish Experience* podczas International Scientific Conference Humboldt-Kolleg “Limits of Knowledge”

24/06

Spacer po Krakowie szlakiem przedwojennej ceramiki prowadzony przez Helenę Postawkę-Lech w ramach programu towarzyszącego wystawie *Zsolnay. Węgierska secesja*

Fort nr 2 „Kościuszko”. Uroczystość wręczenia prof. Jackowi Purchli godności Członka Honorowego Komitetu Kopca Kościuszki

25/06–4/07

Warszawa, Kraków. World Heritage Young Professionals Forum 2017 – *Memory: Lost and Recovered Heritage* – Forum Młodych towarzyszące 41. sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa w Krakowie

Uczestnicy World Heritage Young Professionals Forum 2017 w ogrodzie Romantycznym w Łazienkach Królewskich w Warszawie

Uczestnicy World Heritage Young Professionals Forum 2017 w Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha w Krakowie

- 26/06** Armenia, Wagharszapat. Wernisaż wystawy *Katedra ormiańska we Lwowie i jej twórcy* w Muzeum im. Mhera Abeghyana
- 29/06** *Ceramiczne uniwersum: świat zwierząt* – oprowadzanie tematyczne Łukasza Piechnika po wystawie *Zsolnay. Węgierska secesja*

LIPIEC

- 1/07** Spacer szlakiem powojennej ceramiki w Krakowie prowadzony przez Helenę Postawkę-Lech w ramach programu towarzyszącego wystawie *Zsolnay. Węgierska secesja*
- 2/07** Finisaż wystawy *Zsolnay. Węgierska secesja*
- 2-12/07** Centrum Kongresowe ICE Kraków. Prof. Jacek Purchla przewodniczy 41. sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa w Krakowie

- 6/07** *Rumuński socmodernizm* – wykład Dumitru Rusu, współzałożyciela Stowarzyszenia Biuro dla Sztuki i Badań Miejskich (Bureau of Art and Urban Research, BACU), w ramach cyklu *Wykładów otwartych Akademii Dziedzictwa*

7-11/07

Kotlina Kłodzka. Warsztaty dla studentów Akademii Dziedzictwa poświęcone zarządzaniu obiektami dziedzictwa kulturowego

W zamku w Kamieńcu Ząbkowickim

13/07

Kino na dachu MCK – projekcja filmu *Od pogrzebu do pogrzebu* (2005, reż. Jan Cvitkovič) w ramach programu towarzyszącego wystawie *Adriatycka epopeja. Ivan Meštrović*

15/07

Śladami chorwackiej roślinności – spacer po Krakowie w ramach programu towarzyszącego wystawie *Adriatycka epopeja. Ivan Meštrović*

22/07

Galicyjski pierścień Krakowa – spacer poświęcony historii miasta w czasie zaboru austriackiego organizowany przez Fundację MCK

24/07

Wernisaż wystawy *Adriatycka epopeja. Ivan Meštrović*, który zaszczyliły swoją obecnością: dr Nina Obuljen Koržinek, Minister Kultury Republiki Chorwacji, oraz dr Andrea Bekić, ambasador Republiki Chorwacji w Polsce

Od lewej: dr Andrea Bekić, ambasador Republiki Chorwacji w Polsce, i prof. Jacek Purchla

Kuratorzy wystawy: Barbara Vujanović (Muzeji Ivana Meštrovića) i Łukasz Galusek (mck)

25/07

Oprowadzanie kuratorskie Barbary Vujanović po wystawie *Adriatycka epopeja. Ivan Meštrović*

27/07

Kino na dachu mck – projekcja filmu *Między nami* (2010, reż. Rajko Grlić) w ramach programu towarzyszącego wystawie *Adriatycka epopeja. Ivan Meštrović*

27-28/07

Be Effective! Enhancing Intercultural Dialogue Media Skills in Central and Eastern Europe – warsztaty projektowania graficznego dla członków polskiej sieci Fundacji im. Anny Lindh

- 29/07** *Śladami odkryć naukowych Nikoli Tesli* – spacer tematyczny po Krakowie towarzyszący wystawie *Adriatycka epopeja*. Ivan Meštrović

SIERPIEŃ

- 10/08** *Kino na dachu MCK* – projekcja filmu *Tamten świat samobójców* (2006, reż. Goran Dukić) w ramach programu towarzyszącego wystawie *Adriatycka Epopeja*. Ivan Meštrović
- 12/08** *Mitologia w architekturze* – spacer tematyczny po Krakowie w ramach programu towarzyszącego wystawie *Adriatycka epopeja*. Ivan Meštrović.
- 19/08** *Galicyjski pierścień Krakowa* – spacer poświęcony historii miasta w czasie zaboru austriackiego organizowany przez Fundację MCK
- 24/08** *Kino na dachu MCK* – pokaz chorwackich filmów krótkometrażowych w ramach programu towarzyszącego wystawie *Adriatycka epopeja*. Ivan Meštrović
- 26/08** *Śródziemnomorski plener malarski* – spacer tematyczny po Krakowie w ramach programu towarzyszącego wystawie *Adriatycka epopeja*. Ivan Meštrović
- 31/08** *Kino na dachu MCK* – projekcja filmu *Wróble* (2015, reż. Rúnar Rúnarsson) w ramach programu towarzyszącego wystawie *Adriatycka epopeja*. Ivan Meštrović

WRZESIEŃ

- 1/09** Posiedzenie Rady Programowej MCK

Od lewej: prof. Andrzej Chwalba, prof. Jacek Purchla i dyr. Agata Wąsowska-Pawlik

Ambasador Magdaléna Vášáryová

Zwiedzanie wystawy *Adriatycka epopeja*. Ivan Meštrović z kuratorem Łukaszem Galuskiem

*Powrót do szkoły – warsztaty rodzinne towarzyszące wystawie
Adriatycka epopeja. Ivan Meštrović*

1-6/09

Przestrzeń kulturowa Europy Środkowej. Ziemia Lubuska i Brandenburgia – seminarium objazdowe Rady Programowej MCK

W poaugustaińskim zespole klasztornym w Żaganiu

W Kościele Wniebowzięcia NMP należącym do poaugustaińskiego zespołu klasztorowego w Żaganiu

Zwiedzanie opactwa Cystersów w Gościkowie-Paradyżu

Przed Teatrem im. Juliusza Osterwy w Gorzowie Wielkopolskim

Polsko-niemieckie spotkanie w Słubicach, którego gospodarzem był Europejski Uniwersytet Viadrina, a które prowadzili wspólnie prof. Jacek Purchla i prof. Paul Zalewski

2-5/09 Słowenia, Lublana. Udział dr Joanny Sanetry-Szeligi i dr. Roberta Kuska w międzynarodowym Forum Miast Międzykulturowych w ramach projektu międzysieciowego wspieranego przez Fundację im. Anny Lindh

5-8/09 Belgia, Bruksela. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik w posiedzeniu narodowych koordynatorów Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego 2018

6-11/09 Czechy, Ołomuniec. Udział dr Joanny Sanetry-Szeligi i dr. Roberta Kuska w międzynarodowym spotkaniu podsumowującym projekt *Be Effective! Enhancing Intercultural Dialogue Media Skills in Central and Eastern Europe* – inicjatywę wspieraną przez Fundację im. Anny Lindh

7-8/09 Uniwersytet Ekonomiczny. Prof. Jacek Purchla przewodniczy konferencji *Eighth European Workshop on Applied Cultural Economics*, zorganizowanej przez Association for Cultural Economics International (ACEI) oraz Zakład Dziedzictwa Kulturowego i Studiów Miejskich UNESCO przy Katedrze Historii Gospodarczej i Społecznej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie

14/09 Wizyta Roberta Szaniawskiego, dyrektora Instytutu Polskiego w Londynie; spotkanie z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik

Muzeum Historyczne Miasta Krakowa. Wykład prof. Jacka Purchli pt. *Krakow, the Old Metropolis of Poland as Place of Remembrance*, wygłoszony podczas otwarcia konferencji *Political Functions of Urban Spaces Through the Ages* zorganizowanej przez Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

14-18/09 Ukraina, Lwów. Udział mck w 24. Międzynarodowym Forum Wydawców we Lwowie

18–22/09 Chiny, Pekin. Udział prof. Jacka Purchli w *Taihe Forum on the Protection of World Ancient Civilizations* oraz wygłoszenie przemówienia pt. *World Heritage Convention – New Challenges*

20–22/09 Wrocław. Udział dr Joanny Sanetry-Szeligi w międzynarodowej konferencji naukowej *Miasto i kultura*

21/09 *Historia Chorwatów* – wykład dr. hab. Macieja Czerwińskiego w ramach programu towarzyszącego wystawie *Adriatycka epopeja. Ivan Meštrović*

24/09 *Chorwacka niedziela w MCK* – dzień otwarty wystawy *Adriatycka epopeja. Ivan Meštrović*

25/09-1/10

Macedonia – Albania. Skopje, Ochryda, Tirana. Wizyta prof. Jacka Purchli i dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik w związku z przygotowaniami do wystawy *Skopje – miasto solidarności*, zaplanowanej na 2019 rok; spotkanie z Robertem Alagjovskim, macedońskim Ministrem Kultury. Prof. J. Purchla wygłosił wykład *Heritage and Development – Polish Experience* w skopijskim Muzeum Sztuki Nowoczesnej (MOCA). W Ochrydzie, mieście wpisanym na Listę UNESCO, prof. J. Purchla i dyr. Agata Wąsowska-Pawlik spotkali się z władzami miasta. Z kolei w Tiranie spotkali się z Dorianem Koçim, dyrektorem Narodowego Muzeum Historycznego Albanii, w związku z przygotowaniami do wystawy o architekturze Tirany zaplanowanej na lata 2020–2021

28/09

Starożytna i średniowieczna sztuka adriatyckiego wybrzeża Chorwacji – wykład dr. Sławomira Skrzyńiarza w ramach programu towarzyszącego wystawie *Adriatycka epopeja. Ivan Meštrović*

28-29/09

Gdańsk. Udział dr Joanny Sanetry-Szeligi w konferencji *Pomorskie poszerzenie pola kultury – Konferencja badaczy i praktyków*

29/09

Wizyta Marthy Elviry Soto Franco, kolumbijskiej dziennikarki i felietonistki z gazety „El Tiempo”; spotkanie z Łukaszem Galuskiem

PAŹDZIERNIK

- 1/10** *Dalmacja nie tylko od kuchni* – spotkanie z Robertem Makłowiczem w ramach programu towarzyszącego wystawie *Adriatycka epopeja*. *Ivan Meštrović*

Robert Makłowicz

- 3/10** Towarzystwo Miłośników Historii i Zabytków Krakowa. Wykład prof. Jacka Purchli pt. *Kraków na Liście Światowego Dziedzictwa UNESCO*

- 5-7/10** Niemcy, Magdeburg. Udział prof. Jacka Purchli w konferencji *Prawo magdeburskie* oraz w pierwszym posiedzeniu Rady Naukowej projektu *The Magdeburg Law and the European Cities of the Middle Ages*, przygotowywanego przez Kulturhistorisches Museum w Magdeburgu

- 6/10** *Pamięć reformacji: obrazowanie historii na muzealnej wystawie* – wykład prof. Ewy Chojeckiej inaugurujący XII edycję studiów podyplomowych Akademii Dziedzictwa

Prof. Ewa Chojecka

Armenia, Jeghegnadzor. Wernisaż wystawy *Katedra ormiańska we Lwowie i jej twórcy* w Muzeum Geologicznym w Jeghegnadzorze. Wystawę otworzył min. Jarosław Sellin, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Jarosław Sellin, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, podczas wernisażu wystawy *Katedra ormiańska we Lwowie i jej twórcy* w Muzeum Geologicznym w Jeghegnadzorze

9/10

Wizyta prof. Thomasa Gaehtgensa, dyrektora Getty Research Institute, dr Joan Weinstein, zastępczyni dyrektora Getty Foundation oraz Elizabeth Mansfield, koordynatorki programów Getty Foundation w mck i na spotkaniu z prof. Jackiem Purchlą, dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik, dr Moniką Rydiger, dr Żanną Komar, dr. Michałem Wiśniewskim i Łukaszem Galuskim

Aula Biblioteki Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II. Udział prof. Jacka Purchli w konferencji *Papież Jan Paweł II w życiu mieszkańców Chorwacji*, zorganizowanej przez Konsulat Republiki Chorwacji w Krakowie

10/10

Warszawa. Dzień Informacyjny Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego 2018 z udziałem dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik, dr. Roberta Kuska i dr. Joanny Sanetry-Szeligi

Tarnowskie Góry. Udział prof. Jacka Purchli w wyjazdowym posiedzeniu Senackiej Komisji Kultury i Środków Przekazu w związku z wpisaniem Zabytkowej Kopalni Srebra w Tarnowskich Górach na Listę Zabytków Światowego Dziedzictwa UNESCO

12/10

Meštrović w Europie. Twórczość artysty w kontekście kultury europejskiej – seminarium naukowe w ramach programu towarzyszącego wystawie *Adriatycka epopeja. Ivan Meštrović*, z udziałem dr. Dalibora Prančevicia, Barbary Vujanović, dr. Any Šverko i dr. hab. Macieja Czerwińskiego; organizatorami wydarzenia były: Muzeji Ivana Meštrovića w Splicie, Uniwersytet w Splicie oraz MCK

Od lewej: dr Dalibor Prančević, Barbara Vujanović, dr Ana Šverko i dr hab. Maciej Czerwiński

Warszawa. Udział prof. Jacka Purchli w promocji książki *Kultura a rozwój* w siedzibie Stowarzyszenia Autorów ZAiKS

12-14/10

Auditorium Maximum UJ. Udział MCK w Salonie Książki Historycznej

13/10

Pamięć dziedziców dawnej Rzeczypospolitej – wspólna czy skonfliktowana? – dyskusja w ramach III Kongresu Zagranicznych Badaczy Dziejów Polski. Wzięli w niej udział: dr Nelly Bekus (Białoruś / Wielka Brytania), prof. Jarosław Hrycak (Ukraina), prof. Alvydas Nikžentaitis (Litwa), prof. Hienadz Sahanowicz (Białoruś), dr Tomasz Szubert (Austria), prof. Robert Traba (Niemcy / Polska), prof. Larry Wolff (USA). Dyskusję moderowali: prof. Jacek Purchla i dr Beata Nykiel

Od lewej: prof. Jacek Purchla, prof. Larry Wolff, prof. Alvydas Nikžentaitis, prof. Robert Traba, dr Tomasz Szubert, dr Nelly Bekus, prof. Hienadz Sahanowicz, prof. Jarosław Hrycak, dr Beata Nykiel

Urząd Miasta Krakowa. Udział prof. Jacka Purchli w międzynarodowej konferencji przedstawicieli środowisk kościuszkowskich *Integracja wokół Kościuszki* w ramach Roku Tadeusza Kościuszki

16/10

Uniwersytet Pedagogiczny. Prof. Jacek Purchla wygłosił wykład *Przyszłość przeszłości* inaugurujący rok akademicki 2017/2018

Warszawa. Prezentacja polskiej wersji encyklopedii internetowej *Polski Petersburg* na Wydziale Artes Liberales Uniwersytetu Warszawskiego. W spotkaniu udział wzięli: dr Hieronim Grała (UW), dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, dr Beata Nykiel (MCK), dr Mikołaj Banaszkiewicz (UJ) oraz Margarita Vladimirova (MCK)

17/10

Warszawa. Promocja 26. numeru kwartalnika „Herito” w Katedrze Hungarystyki Uniwersytetu Warszawskiego z udziałem prof. Csaby G. Kissa i Łukasza Galuska

18/10

Muzeum Historyczne Miasta Krakowa. Udział prof. Jacka Purchli w sesji towarzyszącej wystawie czasowej *Niemcy w Krakowie 1939–1945*. Prof. Jacek Purchla wygłosił wykład *Niechciane dziedzictwo. Architektura nazistowska w Krakowie*

Muzeum Armii Krajowej. Udział prof. Jacka Purchli w posiedzeniu jury Konkursu na pomnik Juliusza Lea w Krakowie

19/10

Chorwaccy humaniści w renesansowym Krakowie – spotkanie z dr. hab. Maciejem Czerwińskim i dr. Zvonimirem Milanoviciem w ramach programu towarzyszącego wystawie *Adriatycka epopeja. Ivan Meštrović*

Otwarcie wystawy *Chorwacki Sabor i saborowanie na przestrzeni wieków* z udziałem dr Andrei Bekić, ambasador Republiki Chorwacji w Polsce

Dr Andrea Bekić, ambasador Republiki Chorwacji w Polsce

20/10 Wizyta dyrektora Austriackiego Forum Kultury Ruperta Weinmanna w msk i na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik

23/10 Polska Akademia Umiejętności w Krakowie. Prof. Jacek Purchla wygłosił wykład *Julian Dunajewski i jego Kraków* podczas konferencji *Prace i trudy polityczne wielkiego męża* poświęconej pamięci Juliana Dunajewskiego

24/10 Wernisaż wystawy *Balkan Playground*. Michał Korta w średniowiecznych piwnicach msk

Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik i prof. Jacek Purchla

Od lewej: prof. Jacek Purchla, Michał Korta i Ivan Škorupa, Konsul Generalny Republiki Słowacji w Krakowie

Natalia Żak, kuratorka wystawy *Balkan Playground*. Michał Korta

25/10

Promocja książki *Kultura a rozwój* z udziałem współautorów: prof. Jerzego Hausnera, prof. Jacka Purchli oraz wydawcy: Grzegorza Boguty; prowadzenie: dyr. Agata Wąsowska-Pawlik

Od lewej: prof. Jacek Purchla, prof. Jerzy Hausner, Grzegorz Boguta i dyr. Agata Wąsowska-Pawlik

26-29/10

Udział mck w 21. Międzynarodowych Targach Książki w Krakowie

Od lewej: Łukasz Galusek, Wojciech Chitra i Marcin Dyrz

27/10

Litwa, Wilno. Udział dr. Michała Wiśniewskiego w seminarium *Future of Heritage Education in Eastern Europe*, zorganizowanym przez European Humanities University

LISTOPAD

- 5/11** Finisaż wystawy *Adriatycka epopeja*. *Ivan Meštrović*
- 7/11** *Maria Teresa i terezjanizm* – wykład prof. Stanisława Grodzkiego zorganizowany w ramach Dni Austrii przez Konsulat Generalny Austrii w Krakowie oraz mck
- 10-12/11** Katowice. Udział mck w Śląskich Targach Książki
- 12-17/11** Francja, Paryż. Udział prof. Jacka Purchli w 21. Zgromadzeniu Państw-Stron Konwencji o Ochronie Światowego Dziedzictwa. Podczas obrad prof. J. Purchla podsumował 41. sesję Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO w Krakowie. Był to moment, w którym zakończył swoją misję Przewodniczącego Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO
- 21/11** Muzeum Historyczne Miasta Krakowa. Udział prof. Jacka Purchli w debacie *Kraków Wyspiańskiego* odbywającej się w ramach konferencji performatywnej *Wyspiański. Restart*
- 22/11** Wizyta Thomasa Keneally'ego – autora powieści *Arka Schindlera*, w mck i na spotkaniu z prof. Jackiem Purchlą i dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik

Thomas Keneally i prof. Jacek Purchla

23/11

Cytryna, muszkat i kurkuma. Spojrzenie z Zagrzebia – spotkanie z Miljenkiem Jergovićem i Magdaleną Petryńską; prowadzenie: dr Maciej Jakubowiak

Tłumaczka Magdalena Petryńska i Miljenko Jergović

Spółdzielnia Ogniw w Krakowie. Udział prof. Jacka Purchli w dyskusji panelowej wokół książki *Rozmowy drugie* (Wydawnictwo EMG)

Warszawa. Udział prof. Jacka Purchli w uroczystości wpisania nowych obiektów na Listę Pomników Historii w Pałacu Prezydenckim

25/11

Ład rzeczy: projektowanie i sztuka stosowana II Rzeczypospolitej – wykład dr. Huberta Bilewicza w ramach programu towarzyszącego wystawie *Lwów, 24 czerwca 1937. Miasto, architektura, modernizm*

26/11

Stara Zajezdnia. Warsztaty edukacyjne MCK podczas *Krakowskich Spotkań z Dizajnem*

30/11

Warszawa. Agata Wąsowska-Pawlik, dotychczasowa zastępczyni dyrektora ds. programowych, przyjęła z rąk prof. Piotra Glińskiego, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, nominację na stanowisko dyrektora MCK

Prof. Piotr Gliński, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego i dyr. Agata Wąsowska-Pawlik

30/11

Wernisaż wystawy *Lwów, 24 czerwca 1937. Miasto, architektura, modernizm*

Dr hab. Andrzej Kulig, Zastępca Prezydenta Miasta Krakowa ds. Polityki Społecznej, Kultury i Promocji Miasta

Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik

W środku: dr hab. Andrzej Szczerski i dr Żanna Komar, kuratorzy wystawy *Lwów, 24 czerwca 1937. Miasto, architektura, modernizm*

GRUDZIEŃ

- 1/12** Czechy, Ołomuniec. Wizyta robocza dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik, dr Moniki Rydiger, Łukasza Galuska, Marzeny Daszewskiej, Heleny Postawki-Lech w Muzeum Sztuki w Ołomuńcu w związku z planowaną na 2019 rok wystawą *Czas przełomu. Między niepokojem a spełnieniem – narodziny nowoczesnego Środkowoeuropejczyka 1908–1928*
- 3/12** Oprowadzanie Michała Korty po wystawie *Balkan Playground*
- 4/12** Ukraina, Lwów. Uroczystość wręczenia prof. Jackowi Purchli tytułu doktora *honoris causa* Politechniki Lwowskiej. W uroczystości udział wzięli: dyr. Piotr Bąk, dr Żanna Komar, dr Beata Nykiel, Łukasz Galusek

Wykład doktora *honoris causa* Politechniki Lwowskiej prof. Jacka Purchli

- 7/12** *Nie ma jak modernistyczny Lwów* – wykład dr. hab. Andrzeja Szczerskiego w ramach programu towarzyszącego wystawie *Lwów, 24 czerwca 1937. Miasto, architektura, modernizm*

Dr hab. Andrzej Szczerski

Włochy, Mediolan. Udział prof. Jacka Purchli, dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik i dr Joanny Sanetry-Szeligi w uroczystej inauguracji Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego 2018 w ramach Europejskiego Forum Kultury

10/12

(Przed)Świąteczna Niedziela w MCK – dzień otwarty wystawy Lwów 24 czerwca 1937. Miasto, architektura, modernizm

Mikołaj w MCK – warsztaty dla dzieci w ramach programu edukacyjnego wystawy Lwów, 24 czerwca 1937. Miasto, architektura, modernizm

12/12

Warszawa. Udział prof. Jacka Purchli w uroczystej prezentacji *Raportu o stanie zachowania zabytków nieruchomości w Polsce (księgi A i C)* w Narodowym Instytucie Dziedzictwa

Nowy etap – benefis prof. Jacka Purchli. Podczas uroczystości prof. Jacek Purchla został uhonorowany austriackim odznaczeniem Österreichisches Ehrenkreuz für Wissenschaft und Kunst 1. Klasse (Krzyż Honorowy za Naukę i Sztukę pierwszej klasy), przyznany przez Prezydenta Republiki Austrii

za wybitne osiągnięcia w dziedzinie sztuki i nauki; odznaczenie wręczyli: dr Werner Almhofer, ambasador Republiki Austrii w Polsce, dr Emil Brix i dr Erhard Busek

Od lewej: dr Emil Brix i prof. Jacek Purchla

Od lewej: Andrzej Tombiński, Konsul Generalny Republiki Austrii w Krakowie, dr Werner Almhofer, ambasador Republiki Austrii w Polsce i prof. Jacek Purchla

Prof. Jacek Purchla, prezes Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa, udekorowany piernikowym łańcuchem przez dwóch wiceprezesów: prof. Zdzisława Nogę (po lewej) i Michała Niezabitowskiego (po prawej)

Wystąpienie Michała Niezabitowskiego, dyrektora Muzeum Historycznego Miasta Krakowa i wiceprezesa TMHiZK

Koncert Leszka Żądło

Prof. Jacek Purchla i dyr. Agata Wąsowska-Pawlik

13-14/12

Niemcy, Monachium. Udział prof. Jacka Purchli i dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik w uroczystości pożegnania prof. Wolfa Tegethoffa, dotychczasowego dyrektora Zentralinstitut für Kunstgeschichte

-
- 13-15/12** Estonia, Tallin. Udział dr. Roberta Kuska i dr Joanny Sane-try-Szeligi w dorocznym spotkaniu narodowych koordynatorów sieci Eurośródziemnomorskiej Fundacji Dialogu Kultur im. Anny Lindh
-
- 15/12** Wydział Polonistyki UJ. Udział prof. Jacka Purchli w panelu z okazji promocji czasopisma teoretycznoliterackiego „Prze-strzenie Teorii” poświęconego Andrzejowi Wajdzie
-
- 19/12** Towarzystwo Miłośników Historii i Zabytków Krakowa. Wykład prof. Jacka Purchli poświęcony pamięci prof. Jana Małeckiego (1926–2017)
-
- 19/12** Warszawa. Udział Angeliki Madury i Heleny Postawki-Lech w konferencji *Forum Edukatorów Muzealnych. Poza rok 2020* w Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie; prezentacja Heleny Postawki-Lech pt. *Interpretacja dziedzictwa – wspólne pole szkoły i muzeum*

KONFERENCJE SEMINARIA

4. FORUM DZIEDZICTWA EUROPY ŚRODKOWEJ DZIEDZICTWO I SPOŁECZEŃSTWO

1-2 CZERWCA

W dniach 1–2 czerwca 2017 roku w siedzibie Międzynarodowego Centrum Kultury odbyło się 4. Forum Dziedzictwa Europy Środkowej, którego tematem przewodnim było *Dziedzictwo i społeczeństwo*. Forum jest wydarzeniem o charakterze cyklicznym, organizowanym przez MCK co dwa lata. Stanowi ono interdyscyplinarną platformę spotkań i dyskusji na temat związków pomiędzy przeszłością a teraźniejszością. Forum jest też głosem Europy Środkowej w zakresie filozofii, zarządzania i ochrony dziedzictwa, a także jego wymiaru ekonomicznego, społecznego i politycznego. Ta cykliczna konferencja organizowana jest pod auspicjami Grupy Roboczej Ekspertów ds. Dziedzictwa Kulturowego Krajów Grupy Wyszehradzkiej, w skład której wchodzi: Ministerstwo Kultury Republiki Czeskiej, Kancelaria Premiera Węgier, Rada Ochrony Zabytków Republiki Słowackiej w Bratysławie oraz MCK w Krakowie.

Trzy poprzednie edycje poświęcone były takim zagadnieniom jak teoria dziedzictwa w Europie Środkowej, granice dziedzictwa oraz fenomen miasta. Celem czwartej konferencji była z kolei dyskusja i analiza wzajemnych relacji pomiędzy dziedzictwem a społeczeństwem. Decyzja o priorytetowym potraktowaniu kwestii wpływu dziedzictwa na współczesne społeczeństwo w wymiarze kulturowym, politycznym i gospodarczym związana była z diagnozą stanu badań w zakresie studiów nad dziedzictwem. Od dłuższego już czasu więzi pomiędzy społeczeństwem a dziedzictwem uznaje się za jeden z najważniejszych aspektów debaty poświęconej spuściźnie ludzkiej, zarówno tej materialnej, jak i niematerialnej. Istotne dla organizatorów konferencji było też rozpoznanie Briana Grahama, Gregory'ego Ashwortha i Johna Tunbridge'a, którzy twierdzą, że kategoria dziedzictwa powinna być rozszerzona na „niemal wszelkie rodzaje międzypokoleniowej wymiany czy relacji, które zostają nawiązane zarówno pomiędzy społecznościami, jak i jednostkami – i to bez względu na to, czy są chciane, czy też niechciane”. Wedle autorów tej koncepcji to ludzie są „twórcami dziedzictwa”. Stąd kilka najważniejszych pytań, które postanowiono postawić w ramach 4. Forum, brzmiało następująco: Jaki jest dziś stosunek społeczeństwa do kwestii dziedzictwa – do jego istotnej, choć często trudnej przeszłości? W jaki sposób dziedzictwo kształtuje społeczności, w których żyjemy? Kto jest właścicielem dziedzictwa i dlaczego? Jakie są jego społeczne funkcje? O czym chcemy pamiętać, a o czym często staramy się zapomnieć?

Dwudniowe obrady w MCK, które zgromadziły blisko dwieście osób, stanowiły próbę odpowiedzi na te i inne pytania związane ze społecznym wymiarem dziedzictwa. Do udziału w konferencji zaproszono badaczy pracujących na polu różnych dyscyplin naukowych: sztuki i architektury, historii i literatury, ekonomii i socjologii, polityki i zarządzania. W ramach ogłoszonego otwartego naboru otrzymano ponad 150 propozycji referatów, z których do zaprezentowania w trakcie Forum wyłoniono 80. Ostatecznie podczas dwóch dni

Wykład *Ghosts of the Past? Remapping Europe's Competing Memories in the Age of Crisis*
prof. Roba van der Laarse

Wykład plenarny prof. Johna Tunbridge'a *The Changing of the Guard: a Heritage Perspective through Time*

trwania Forum w ramach czterech głównych bloków tematycznych (tj. dziedzictwo niechciane, ochrona dziedzictwa w świetle współczesnych wyzwań społecznych, konstrukcje pamięci oraz dziedzictwo i wspólnoty / społeczności) zaprezentowane zostały referaty 71 badaczy z 20 krajów: Austrii, Białorusi, Chorwacji, Czarnogóry, Czech, Grecji, Holandii, Irlandii, Malty, Niemiec, Polski, Portugalii, Rumunii, Słowacji, Słowenii, Szwecji, Ukrainy, Węgier, Wielkiej Brytanii i Włoch. Dla osób zainteresowanych tematyką poruszaną podczas Forum mck stworzyło możliwość udziału w konferencji w formie słuchacza. Z tej propozycji skorzystały 44 osoby – głównie akademicy i pracownicy instytucji kultury z Polski, Czech, Niemiec i Norwegii.

Otwierając obrady 1 czerwca, prof. Jacek Purchla podkreślał, że Forum jest głosem Europy Środkowej na świat w zakresie filozofii dziedzictwa, jego ochrony i zarządzania. Region ten, jak podkreślał, łączy szczególna więź oparta na podobnych warunkach przyrodniczych i kulturowych, a także na wspólnocie

Wykład plenarny prof. Sharon Macdonald *Heritage Traces, Differences and Future*

Dr Hanna Schreiber, dr Tamás Fejérdy

doświadczeń historycznych, stąd tak ważna jest wymiana doświadczeń i dążenie do wypracowywania wspólnych rozwiązań. Profesor Purchla zwracał też uwagę na ewolucję Forum i jego obecną formułę, która potwierdza, że z Krakowa i w Krakowie można mówić dziś nie tylko o tym, co jest nam geograficznie najbliższe, ale wręcz o całym świecie.

Do wygłoszenia wykładów plenarnych zaproszono grupę wybitnych badaczy dziedzictwa: prof. Sharon Macdonald z Uniwersytetu Humboldtów w Berlinie / Uniwersytetu w Yorku; prof. Johna Tunbridge'a, emerytowanego profesora Uniwersytetu Carleton w Ottawie; oraz prof. Roba van der Laarse z Uniwersytetu Amsterdamskiego. Podczas gdy John Tunbridge w swoim wykładzie dokonał historyczno-krytycznej diagnozy stanu badań nad dziedzictwem i postulował szerszy zwrot w kierunku niematerialności zjawiska, Sharon Macdonald, na podstawie prowadzonych przez siebie trzech międzynarodowych projektów badawczych, próbowała zaprezentować nowe tendencje i modele refleksji nad

Sesja *Architecture and Reconstruction* z udziałem: dr. Aleksandra Łupienki, dr. Tomáša Pavlička, Sonji Dragović, Matteo Rigamontiego, Heleny Postawki-Lech

Wizyta studyjna uczestników 4. Forum Dziedzictwa w opactwie Benedyktynów w Tyńcu

dziedzictwem oraz mechanizmy aktywizacji konsumentów / użytkowników dziedzictwa. W swoim wystąpieniu Rob van der Laarse ogłosił zmierzch paradygmatu Holocaustu w studiach nad pamięcią oraz powrót tak zwanych wojen pamięci w sytuacji zwiększających się nacjonalizmów w Europie. Wszystkie trzy wykłady były szeroko promowane i otwarte dla publiczności. Każdorazowo gromadziły blisko dwustu słuchaczy.

Uzupełnienie dla wykładów plenarnych stanowiło siedem wystąpień eksperckich przygotowanych specjalnie na potrzeby Forum. Uznani teoretycy i praktycy w zakresie dziedzictwa (dr Tamás Fejérdy, dr Sophia Labadi, dr Jakub Muchowski z Aleksandrą Szczepan, dr Ioannis Poullos, dr Hanna Schreiber, prof. Pavel Váreka oraz Magdalena Vášáryová) problematyzowali w swoich referatach wątki kluczowe dla motywu przewodniego konferencji, takie jak rola społeczeństwa obywatelskiego w ochronie dóbr kultury, społeczny wymiar

muzealnictwa, pamięć wernakularna i nieupamiętnione miejsca pamięci, „trudne” dziedzictwo, dziedzictwo totalitaryzmów (komunizm), dziedzictwo niematerialne oraz rola dziedzictwa w Europie Środkowej.

Ponadto w ramach 4. Forum Dziedzictwa Europy Środkowej mck zorganizowało spotkanie czterech narodowych sieci Eurośródziemnomorskiej Fundacji Dialogu Kultur im. Anny Lindh – instytucji, której mck jest polskim koordynatorem. Do corocznego spotkania polskiej sieci odbywającego się w Krakowie dołączyli tym razem członkowie Fundacji im. Anny Lindh z Czech, ze Słowacji oraz z Węgier. Uczestnicy spotkania, w liczbie 48 osób, brali udział w wykładach plenarnych, w wybranych sesjach tematycznych oraz w programie towarzyszącym.

W ramach wydarzenia zamykającego 4. Forum Dziedzictwa wszyscy uczestnicy wzięli udział w wizycie studyjnej w opactwie oo. Benedyktynów w Tyńcu. Zapoznali się tam z unikatowym w skali Europy Środkowej przykładem rewitalizacji obiektu o uniwersalnej wartości historycznej i społecznej, któremu udało się zachować swoją indywidualną tożsamość oraz funkcję.

W sumie liczba uczestników 4. Forum Dziedzictwa wyniosła blisko dwieście osób (w tym 176 zarejestrowanych: 71 badaczy prezentujących referaty, 10 wykładowców i ekspertów, 3 przedstawicieli Grupy Roboczej Ekspertów ds. Dziedzictwa Kulturowego Krajów Grupy Wyszehradzkiej, 44 zarejestrowanych słuchaczy bez referatów, 48 członków sieci krajów V4 Fundacji im. Anny Lindh) z 22 krajów (Austria, Białoruś, Chorwacja, Czarnogóra, Czechy, Grecja, Holandia, Irlandia, Kanada, Malta, Niemcy, Norwegia, Polska, Portugalia, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Szwecja, Ukraina, Węgry, Wielka Brytania, Włochy).

dr Robert Kusek

INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

PRZESTRZEŃ KULTUROWA EUROPY ŚRODKOWEJ ZIEMIA LUBUSKA I BRANDENBURGIA

1-6 WRZEŚNIA

Seminarium Rady Programowej mck odbywa się co roku pod wspólnym tytułem *Przestrzeń kulturowa Europy Środkowej*, a jego uczestnicy badają wybrane fragmenty obszaru środkowoeuropejskiego. Rok 2017 był poświęcony studiowaniu krajobrazu kulturowego pogranicza polsko-niemieckiego wzdłuż środkowej i dolnej Odry.

Seminarium rozpoczęło posiedzenie Rady Programowej w siedzibie mck w Krakowie (1 września). Pierwszym punktem programu na trasie było spotkanie z prezydentem Wrocławia dr. Rafałem Dutkiewiczem oraz wizyta na Zamku Kliczków. Było to swoiste podsumowanie poświęconych Śląskowi seminariów z dwóch poprzednich lat.

W sobotę (2 września) uczestnicy mieli okazję zapoznać się z wyzwaniami, jakie stają przed opiekunami cennych obiektów zabytkowych w małych miastach, na przykładzie Żagania i Żar. Następnie udali się do parku Mużakowskiego, będącego wspólnym polsko-niemieckim wpisem na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Kolejnym punktem w programie było zwiedzanie miasta Cottbus (Chociebuż) pod kierunkiem prof. Marie-Theres Albert. Na koniec dnia uczestnicy seminarium w towarzystwie dyrektora Gerta Streidta odwiedzili park i pałac Branitz.

Na początku trzeciego dnia seminarium (3 września), poświęconego badaniu przestrzeni kulturowej rejonu Zielonej Góry, grupa spotkała się z dr. Longinem Dzieżycem, zastępcą dyrektora Muzeum Ziemi Lubuskiej, który przedstawił historię Zielonej Góry. W towarzystwie Barbary Bielinis-Kopeć, wojewódzkiej konserwator zabytków, uczestnicy seminarium zwiedzili m.in. dawne sanatorium w Trzebiechowie, gdzie nad wystrojem i wyposażeniem wnętrz pracował wybitny belgijski artysta Henry van de Velde. Kolejnymi przystankami na trasie były dwa wybitne klasy drewniane kościoły w Kłępsku i Kosieczynie oraz zwiedzanie zespołu klasztornego opactwa cysterskiego w Gościkowie-Paradyżu.

Poniedziałek (4 września) stanowił kulminację seminarium. Tego dnia odbyło się polsko-niemieckie spotkanie w Słubicach, którego tematem wiodącym były przygotowania obu krajów do Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego 2018 i możliwości ewentualnej współpracy dwustronnej w tym okresie. W spotkaniu, którego gospodarzem był Europejski Uniwersytet Viadrina, a które prowadzili wspólnie prof. Jacek Purchla i prof. Paul Zalewski, uczestniczyli badacze tej placówki – opowiedzieli oni o swojej działalności naukowej i edukacyjnej. Przed spotkaniem w Collegium Polonicum grupa

W Muzeum Narodowym w Szczecinie. Na zdjęciu Rasa Rimickaitė, członkini Rady Programowej mck

odwiedziła Muzeum Martyrologii w Słotku, będące niezwykle ważnym miejscem pamięci, gromadzącym zbiory po dawnym obozie koncentracyjnym i więzieniu. Następnie uczestnicy seminarium zapoznali się z historią miasta Eisenhüttenstadt, określanego jako „niemiecka Nowa Huta”. O architekturze tego miejsca opowiedział dr Mark Keck-Szajbel, Amerykanin na co dzień pracujący na Uniwersytecie Viadrina.

Następny dzień był okazją do zapoznania się z tragiczną historią Kostrzyna w 1945 roku. Uczestnicy seminarium spotkali się również z Janem Tomaszewiczem, dyrektorem Teatru im. Juliusza Osterwy w Gorzowie Wielkopolskim, który opowiedział o działalności i wyzwaniach instytucji. Z kolei historię samego miasta przybliżył największy znawca jego dziejów – Robert Piotrowski.

Park Branitz w Cottbus zaprojektowany przez księcia Hermana von Pückler-Muskau

W kościele św. św. Apostołów Szymona i Judy Tadeusza w Kosieczynie

Prezentacja Barbary Bielinis-Kopeć, wojewódzkiej konserwator zabytków, na temat dawnego sanatorium w Trzebiechowie

W Parku Mużakowskim

Spotkanie z prof. Lechem Karwowskim, dyrektorem Muzeum Narodowego w Szczecinie

Ostatni dzień seminarium poświęcony był przestrzeni miejskiej Szczecina, historycznego i współczesnego. Doktor Dariusz Kacprzak, zastępca dyrektora Muzeum Narodowego w Szczecinie, opowiedział o funkcjonowaniu dużego ośrodka miejskiego na pograniczu polsko-niemieckim, a także podzielił się doświadczeniami związanymi z funkcjonowaniem instytucji.

Trwające sześć dni studia nad dziedzictwem i krajobrazem kulturowym tego mało znanego i rzadko odwiedzanego obszaru stały się okazją do jego głębszego poznania, jak również do nawiązania współpracy z osobami, których misją i celem jest dbałość o spuściznę regionu. Studiowanie dziedzictwa, krajobrazu, dyskusje o pamięci mają szansę także znaleźć swoje materialne przełożenie w postaci artykułów, esejów, a ponadto stać się inspiracją do inicjowania kolejnych programów badawczych i edukacyjnych związanych z tym terenem.

Ewa Wojtoń

OŚRODEK EDUKACJI – AKADEMIA DZIEDZICTWA

III KONGRES ZAGRANICZNYCH BADACZY DZIEJÓW POLSKI

11–14 PAŹDZIERNIKA

Kongres Zagranicznych Badaczy Dziejów Polski to cykliczne wydarzenie odbywające się w Krakowie co pięć lat, którego celem jest spotkanie uczonych z całego świata, zajmujących się w swych badaniach nie tylko polską historią, ale również jej kulturą, sztuką czy nauką. Głównymi organizatorami kongresu są Polskie Towarzystwo Historyczne, Uniwersytet Jagielloński oraz Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie.

Trzecia edycja zatytułowana *Dawna Rzeczypospolita. Historia – pamięć – dziedzictwo*, miała przypomnieć fenomen i Rzeczypospolitej z perspektywy jej dziedziców, ze szczególnym uwzględnieniem aktualnych narracji narodowych oraz stosunku poszczególnych państw do swojego dziedzictwa. Międzynarodowe Centrum Kultury po raz kolejny było współorganizatorem tego istotnego dla promocji Polski za granicą wydarzenia.

Zorganizowana przez mck w ramach kongresu dyskusja pt. *Pamięć dziedziców dawnej Rzeczypospolitej – wspólna czy skonfliktowana?* odbyła się 13 października w Sali „Pod Kruki”. Był to jedyny panel, odbywający się poza Audytorium Maximum UJ, zgodnie z misją mck adresowany także do krakowskiej publiczności i do zagranicznych gości, a nie wyłącznie do uczestników kongresu. Wzięli w niej udział: socjolożka dr Nelly Bekus (Białoruś/Wielka Brytania) oraz historycy – prof. Jarosław Hrycak (Ukraina), prof. Alvydas Nikžentaitis (Litwa), prof. Henadź Sahanowicz (Białoruś), dr Tomasz Szubert (Austria), prof. Robert Traba (Niemcy/Polska) i prof. Larry Wolff (USA). Dyskusję moderowali prof. Jacek Purchla i dr Beata Nykiel. W trakcie rozmowy poruszono zagadnienia związane z różnymi narracjami pamięci. Uczestnicy zastanawiali się m.in. nad tym, czy istnieje możliwość wyjścia poza krąg dyskursu postkolonialnego i konfliktów pamięci oraz jak budować wspólną pamięć o dawnej Rzeczypospolitej, pamięć, która łączy a nie dzieli.

Dyskusja zgromadziła liczną publiczność, w tym wielu uznanych historyków z Polski i z zagranicy, wśród nich znaleźli się m.in.: tegoroczny laureat nagrody „Pro Historia Polonorum” prof. Robert I. Frost, prof. Paul W. Knoll i Adam Zamoyski. Po oficjalnym zakończeniu panelu w dyskusję włączyła się publiczność. Głos zabrali m.in. prof. Antony Polonsky (USA) i prof. Áron Petneki (Węgry). Panel spotkał się z pozytywnymi ocenami zarówno publiczności, jak i głównych organizatorów III Kongresu.

dr Beata Nykiel

INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

Od lewej: prof. Jacek Purchla, prof. Larry Wolff, prof. Alvydas Nikžentaitis, prof. Robert Traba, dr Tomasz Szubert, dr Nelly Bekus, prof. Henadź Sahanowicz, prof. Jarosław Hrycak, dr Beata Nykiel

Prof. Robert Traba

Od lewej: prof. Andrzej Chwalba, inicjator Kongresu Zagranicznych Badaczy Dziejów Polski, i prof. Krzysztof Zamorski, przewodniczący komitetu programowego Kongresu

Od lewej: dr Nelly Bekus, prof. Henadź Sahanowicz, prof. Jarosław Hrycak

Od lewej: prof. Larry Wolff, prof. Alvydas Nikžentaitis, prof. Robert Traba

WYSTAWY

LOGIKA LOKALNOŚCI NORWESKI I POLSKI WSPÓŁCZESNY DESIGN

16 GRUDNIA 2016 – 26 MARCA 2017

Lokalność staje się coraz bardziej znaczącą kategorią we współczesnej kulturze, zarówno w jej potocznym wymiarze, jak i w naukowej kulturoznawczej refleksji. Najczęściej dostrzega się ją w kontekście zjawiska globalizacji. Kulturowanie lokalnego słownictwa, regionalnych potraw, miejscowych tradycji, rodzimego rękodzieła to strategia podkreślania odrębności w obawie przed globalnym ujednoliceniem. Ale też lokalność nabiera globalnego charakteru – staje się globalnym upieraniem się przy regionalnej odmienności i różnorodności. W tego rodzaju uwarunkowania wpisuje się współczesny design.

Wystawa w mck była próbą namysłu nad tym zjawiskiem w designie, uchwycenia różnych jego przejawów, które dostrzeżone zostały w tym szczególnym norwesko-polskim dialogu. Prezentacja ukazywała jeden z wiodących trendów we współczesnym wzornictwie w Polsce i w Norwegii, w którym istotne dla projektowania stało się czerpanie inspiracji z wielorakich uwarunkowań konkretnego miejsca. To projektowanie wykorzystujące rodzimą tradycję warsztatową i materiałową, specyficzne warunki klimatyczne, swoistość krajobrazu i topografii miejsca, jak również idee zrównoważonego rozwoju. Ekspozycja była próbą ukazania wzajemnych polsko-norweskich korelacji i punktów stycznych w designie ostatnich piętnastu lat.

Na wystawie zaprezentowano blisko 100 prac kilkudziesięciu młodych polskich i norweskich designerów, zarówno już nagradzanych i uznanych w świecie, jak i tych najnowszych. Ekspozycja podzielona została na siedem części tematycznych, w których ukazane zostały różne aspekty lokalności i ich rezonans w praktyce projektowej. Otwierały ją przykłady odnoszące się do najbardziej oczywistego czynnika łączącego polską i norweską rzeczywistość, jakim jest kapryśna pogoda. W pierwszej sali zaprezentowane zostały m.in. przedmioty szklane, dywany, stroje sportowe, krawaty – twórczo czerpiące inspiracje z regionalnych wzorów i ornamentów. W kolejnej sali pokazane zostały projekty designerów „wrażliwych na lokalność” poprzez odwoływanie się do miejscowego rękodzieła i dawnych technik rzemieślniczych. Dla niektórych zaś tradycyjne, wypracowane przez dziesięciolecia formy stanowią ważne wzory, które poddają współczesnej reinterpretacji, jak choćby zakopiański zydel czy słynne krzesło produkowane od pokoleń w małej norweskiej miejscowości Budal w Sør-Trøndelag.

Ważny rozdział wystawy stanowiły projekty powstające w sprzeciwie do projektowania komercyjnego, nastawionego na rozbudzanie coraz to większej konsumpcji i lepsze zyski. Dla części twórców alternatywą stał się design reagujący na realne lokalne problemy społeczne, polityczne i ekologiczne. Celem jest nie tylko produkt i jego walory estetyczno-funkcjonalne, ale sprowokowanie konsumentów do refleksji, zaangażowania i poczucia odpowiedzialności w ważnych kwestiach. W następnej części ekspozycji zgrupowane zostały projekty odnoszące się do idei zrównoważonego rozwoju, *slow designu*, recyklingu i upcyklingu. To nie

tylko produkty z różnego rodzaju odpadów, europalet, ale też rzeczy przerabiane i wielokrotnie naprawiane. Kolejna sala pomieściła projekty inspirowane walorami polskiego bądź też norweskiego naturalnego krajobrazu i topografii terenu danego miejsca. Ich autorzy, zarówno polscy, jak i norwescy designerzy, niewątpliwie posiadli zdolność „wśluchiwania się” w naturę, tworząc produkty inspirowane lasem, szuwarami, rzecznyymi kamieniami czy też pięknem północnego pejzażu.

Wystawę zamykały projekty, w których „wrażliwi na lokalność” designerzy ujawniają swoje silne związki z danym miejscem – jego charakterystycznymi zjawiskami, walorami jak i mankamentami, które wszystkie stanowią znaczniki lokalnej tożsamości.

Ekspozycja została przygotowana we współpracy z Nordenfjeldske Kunstindustriemuseum w Trondheim. W Krakowie można ją było zobaczyć do 26 marca 2017 roku, a od 6 kwietnia do 4 czerwca 2017 roku prezentowana była w Trondheim.

dr Monika Rydiger

OŚRODEK WYSTAW

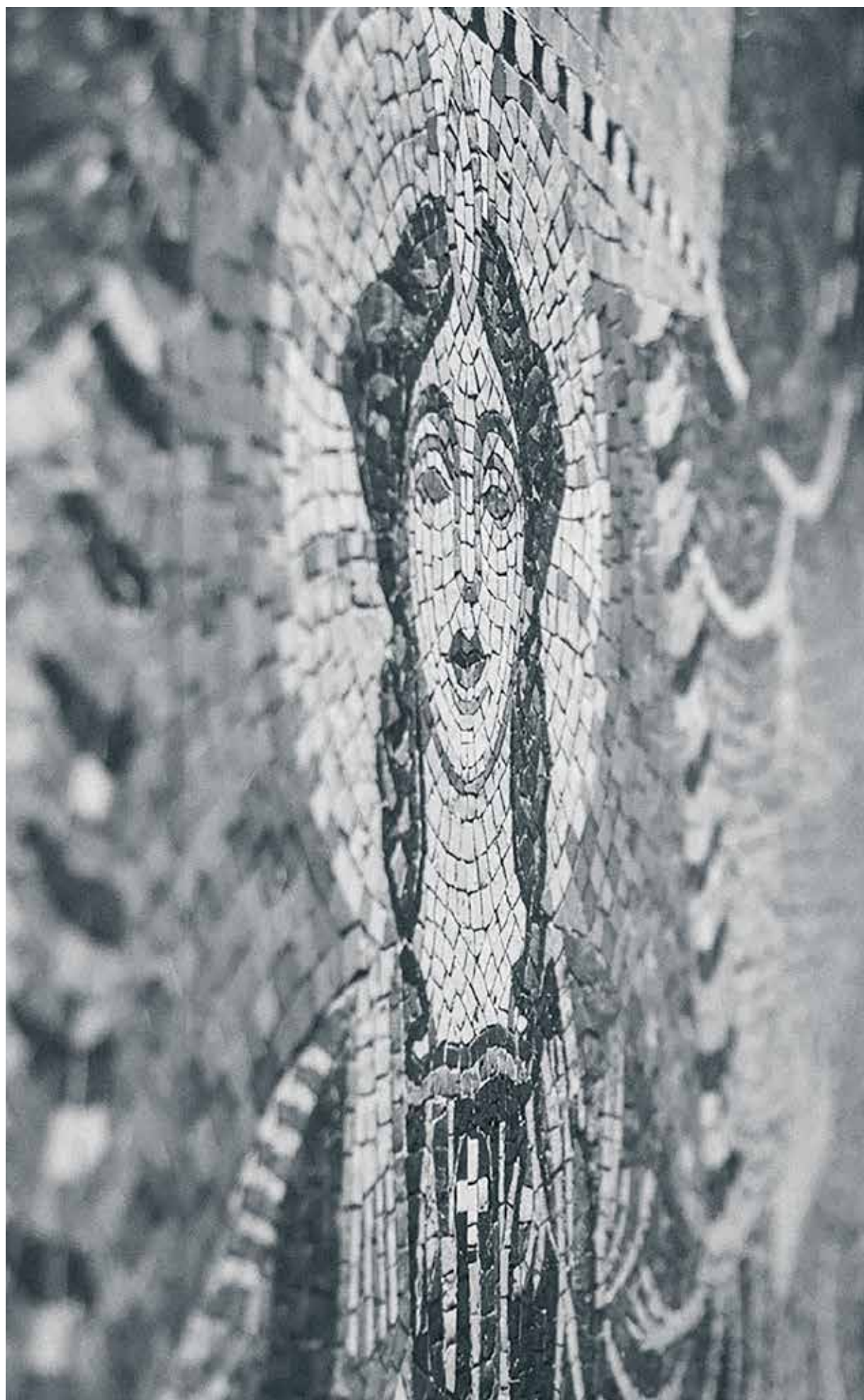
KURATORKI WYSTAWY *dr Monika Rydiger* (MCK), *Solveig Lønmo* (Nordenfjeldske Kunstindustriemuseum)

ORGANIZACJA *Anna Śliwa, Monika Rydygier* (MCK), *Ashild Adsen, Steffen Wesselvold Holden, Solveig Lønmo* (Nordenfjeldske Kunstindustriemuseum)

ARANŻACJA PLASTYCZNA WYSTAWY *Paweł Żelichowski*

ASYSTENTKA PROJEKTU *Kama Guzik* (MCK)

PROJEKT KATALOGU I DUKÓW TOWARZYSZĄCYCH WYSTAWIE *Łukasz Podolak*

KATEDRA ORMIAŃSKA WE LWOWIE I JEJ TWÓRCY

2017

W listopadzie 2015 roku w Międzynarodowym Centrum Kultury otwarto wystawę *Katedra ormiańska we Lwowie i jej twórcy*. Przygotowanie tej ekspozycji związane było z zakończeniem trwających przez siedem lat prac konserwatorskich przy malowidłach w nawie głównej katedry. Znajdujący się tam zespół kompozycji malarskich, które w latach dwudziestych XX wieku opracował Jan Henryk Rosen, to jeden z najciekawszych przykładów monumentalnego malarstwa sakralnego II Rzeczypospolitej. Po drugiej wojnie światowej odizolowane i niedostępne, dopiero na początku XXI wieku zostały udostępnione dla zwiedzających. W 2008 roku podjęte zostały tam pierwsze prace konserwatorskie, których organizację zainicjowało i do dzisiaj kontynuuje Stowarzyszenie Absolwentów Akademii Dziedzictwa ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Dzięki wystawie prezentowanej od 26 listopada 2015 roku do 31 stycznia 2016 roku w mck zapomniana przez wiele lat katedra ormiańska we Lwowie powróciła do szerokiej świadomości polskiej publiczności. Historia konserwacji malowideł to także żywa lekcja zarządzania dziedzictwem, pozyskiwania funduszy i współpracy z dużym zespołem, czego mck od kilkunastu lat uczy w ramach Akademii Dziedzictwa. Jest to również przykład udanej międzynarodowej współpracy pomiędzy polskimi a ukraińskimi konserwatorami, a także wizytówka polskiego zaangażowania na rzecz budowania dobrych sąsiedzkich stosunków pomiędzy dwoma krajami.

Po pokazie w mck wystawa była przedstawiana w wielu innych miejscach. W 2016 roku zaprezentowano ją w Muzeum Lubelskim w Lublinie (luty–marzec), Muzeum Architektury we Wrocławiu (czerwiec–wrzesień), Miejskim Ośrodku Kultury w Jarosławiu (wrzesień), Muzeum w Tykocinie – Oddziale Muzeum Podlaskiego w Białymstoku (wrzesień–październik), Muzeum Zamek Górków w Szamotułach (listopad) i na Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie (grudzień 2016 – styczeń 2017).

W 2017 roku kolejne pokazy zostały przygotowane w Pałacu Schoena w Sosnowcu (kwiecień–maj) i w Muzeum Miedzi w Legnicy (czerwiec–wrzesień). W odpowiedzi na inicjatywę ambasady RP w Armenii mck przygotowało ormiańskojęzyczną wersję wystawy. Ekspozycja została zaprezentowana w Narodowej Galerii Armenii w Erywaniu (kwiecień), w Muzeum im. Mhera Abeghyana w Echmiadzinie (czerwiec), w Jermuku (październik) oraz w Muzeum Geologicznym w Jeghegnadzorze (październik–listopad). Ten ostatni pokaz stworzył min. Jarosław Sellin, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

dr Michał Wiśniewski

OŚRODEK EDUKACJI – AKADEMIA DZIEDZICTWA

ZSOLNAY WĘGIERSKA SECESJA

19 KWIETNIA – 2 LIPCA

Fenomen manufaktury Zsolnay stanowi bezprecedensowe zjawisko w historii węgierskiej secesji i dopełnia obraz sztuki około roku 1900. Ciesząca się międzynarodową sławą fabryka jest również ważnym elementem krajobrazu i tożsamości położonego na południu Węgier Pecz. Zsolnay to także opowieść o determinacji, uporze i podporządkowaniu partykularnych interesów – trudnej w swych początkach – idei zbudowania rodzinnego imperium. Charakter produkowanych przedmiotów odpowiadających stylistycznym gustom epoki, wizja właścicieli i innowacyjność stosowanych technologii sprawiły, że fabryka Zsolnay stała się jednym z najbardziej znanych producentów ceramiki nie tylko na terenie Austro-Węgier, ale i całej Europy i do dzisiaj pozostaje ważnym elementem narodowej dumy.

Wystawa w Galerii mck była próbą przybliżenia tego niezwykłego zjawiska. Zaprezentowano ponad 120 obiektów – ceramikę dekoracyjną i użytkową, oryginalne projekty i detale architektoniczne, a także archiwalne i współczesne fotografie.

Ekspozycję otwierała część nakreślająca kontekst Zsolnay – dzieje miasta i sylwetki związanych z nią postaci, a także współczesne losy fabrycznego kompleksu. Historia manufaktury jest nierozzerwalnie związana z Peczem. Miasto pięciu kościołów: *Quinque Ecclesiae* – jak brzmiała jego łacińska nazwa, to miejsce o długiej i złożonej historii. Ślady wielonarodowościowej tradycji, krzyżowania się kultur, wpływów Wschodu i Zachodu do dzisiaj zapisane są w krajobrazie miasta – czego dobitnym przykładem jest choćby górująca nad głównym placem sylweta dawnego meczetu Gazi Kasima Paszy. W drugiej połowie XIX stulecia Pecz – podobnie jak całe Węgry – przeżywał okres gwałtownych zmian. Miasto stało się wówczas siedzibą kilku znanych w całym kraju fabryk – wśród których szczególną estymą cieszyła się manufaktura Zsolnay. Założona przez Miklósa Zsolnaya fabryka prawdziwy rozkwit zaczęła przeżywać za czasów jego syna Vilmosa. To dzięki jego pasji, determinacji i wieloletniej pracy niewielki zakład przerodził się w prężnie działającą i rozpoznawalną poza granicami kraju fabrykę. Z manufakturą splecione były losy wszystkich członków rodziny – kolejne generacje rozwijały jej działalność, włączając się aktywnie nie tylko w zarządzanie obiektem i jego rozbudowę, lecz także w proces koncepcyjny i projektowy wytwarzanych przedmiotów.

Jedną z postaci, która odegrała ważną rolę w dziejach manufaktury, był Tadeusz (Tadé) Sikorski – jemu też poświęcona była odrębna część wystawy. Ten polski architekt, który poślubił córkę właścicieli fabrykę Júlię, przez wiele lat pełnił funkcję dyrektora artystycznego. Sikorski był też jednym z najbardziej wszechstronnych projektantów – stworzył m.in. prototypy wielu produkowanych przez fabrykę serii. Obok ceramiki dekoracyjnej i użytkowej projektował elementy wyposażenia wnętrz czy detale architektoniczne. Przykłady takich obiektów – jak choćby ceramika inspirowana prekolumbijską kolekcją polskiego inżyniera i podróżnika Władysława Klugera, czy zestaw ceramicznych mebli ogrodowych – można było podziwiać na wystawie.

W dalszej części pokazano wybór prac prezentujący najważniejsze stylistyczne tendencje i typy powstających w Peczu obiektów, jak i technologiczne możliwości słynnej fabryki. Czas największego rozkwitu Zsolnay przypadł na przełom XIX i XX wieku, sygnowane zaś przez słynną manufakturę wyroby doskonale odzwierciedlały stylowe preferencje epoki (miękkie linie, niemal rzeźbiarskie formy, kwiatowo-organiczna ornamentyka). Równocześnie nie brakowało obiektów inspirowanych formami i motywami zaczerpniętymi z kultury ludowej. Ceramika Zsolnay odznaczała się również zastosowaniem innowacyjnych technologii, co bez wątpienia zaważyło na jej spektakularnym sukcesie. Jednymi z najważniejszych wynalazków były techniki eosyny i pirogranitu.

Pierwsza z nich nadawała przedmiotom iryzujący, metaliczny odcień. Druga, wykorzystywana do produkcji detali architektonicznych, wpływała na ich trwałość, wytrzymałość i odporność na działanie warunków atmosferycznych.

Ważny obszar aktywności manufaktury Zsolnay stanowiła również produkcja elementów wykorzystywanych w dekoracji architektonicznej. Wielobarwne dachówki, dekoracje i okładziny zdobiły dachy, fasady i wnętrza gmachów publicznych, świątyń i budynków mieszkalnych na terenie dawnej monarchii austro-węgierskiej. Do dzisiaj można je spotkać w licznych miastach na terenie Węgier, Austrii, Serbii czy Rumunii. Ceramikę Zsolnay z upodobaniem wykorzystywał w swoich projektach Ödön Lechner, jeden z kluczowych węgierskich

twórców łączący elementy secesji i stylu narodowego. Temu aspektowi poświęcony był ostatni rozdział wystawy. Zaprezentowano tu archiwalne projekty i oryginalne detale – m.in. zaprojektowane dla Muzeum Sztuki Użytkowej i Instytutu Geologicznego w Budapeszcie, czy ratusza miejskiego w Suboticy.

Pokazane obiekty pochodziły z kolekcji z kolekcji Janus Pannonius Múzeum w Peczcu. Na wystawę wypożyczono również prace ze zbiorów Muzeum Mazowieckiego w Płocku.

Wystawę objęli honorowym patronatem prezydenci Krakowa i Peczcu: Jacek Majchrowski i Zsolt Páva.

Ekspozycję zrealizowano w ramach Roku Kultury Węgierskiej w Polsce

Natalia Żak

OŚRODEK WYSTAW

KURATORKI *Natalia Żak, dr Orsolya Kovács*

ORGANIZACJA *Regina Pytlik*

ARANŻACJA PLASTYCZNA WYSTAWY *Anna Wisz*

PROJEKT KATALOGU I DUKÓW TOWARZYSZĄCYCH WYSTAWIE *Krzysztof Radoszek*

ADRIATYCKA EPOPEJA

IVAN MEŠTROVIĆ

25 LIPCA – 5 LISTOPADA

Ivan Meštrović (1883–1962) jest największym chorwackim artystą XX wieku i jednym z najważniejszych artystów środkowoeuropejskich. Dzieło chorwackiego rzeźbiarza przeniknęło do kultury Zachodu, zachowując jednocześnie ślady własnego pochodzenia. Świadczy o tym recepcja jego sztuki, przede wszystkim w krajach europejskich i w Stanach Zjednoczonych (był pierwszym żyjącym artystą, któremu zorganizowano wystawę retrospektywną w Metropolitan Museum w Nowym Jorku). W wyjątkowy sposób łączył rzeźbę z architekturą i urbanistyką, dziedzictwo antyczne i bizantyńskie z modernizmem, Słowiańszczyznę i Bałkany z cywilizacją śródziemnomorską. W jego biografii sztuka splatała się z polityką i odzwierciedlała wiele dramatycznych wyzwań, jakim stawić musieli czoła artyści środkowoeuropejscy w XX wieku: uczył się u Friedricha Ohmanna w Wiedniu, był członkiem Secesji Wiedeńskiej, największe dzieła stworzył w rodzinnej Dalmacji, sędziwy Rodin ujrzał w nim swojego genialnego kontynuatora, działał aktywnie społecznie i politycznie w przełomowych dla Europy momentach – I wojnie światowej i towarzyszącemu jej rozpadowi monarchii austro-węgierskiej (jako członek Komitetu Jugosłowiańskiego), II wojnie (więziony przez faszystów w Zagrzebiu) i w instalacji reżimu komunistycznego, w 1946 roku wyemigrował do Stanów Zjednoczonych, gdzie został profesorem rzeźby na Uniwersytecie Syracuse, a następnie Notre Dame, w latach 90. podczas wojny w byłej Jugosławii jego dzieła w Dalmatyńskim Zagórzu były niszczone. Meštrović był autorem wielkich kreacji rzeźbiarskich – ikonicznych w kulturze chorwackiej – oraz kreacji rzeźbiarsko-architektonicznych (Avala k. Belgradu, Split, Lovćen, Otavice, Catat) i rzeźbiarsko-urbanistycznych (Split, Zagrzeb, Chicago, Bukareszt, Warszawa [niezrealizowana]).

W sztuce Meštrovicia skupia się więc wielowymiarowość chorwackiej kultury, jej wszelkie ambiwalencje i ciężenia ku sprzecznym kierunkom. Głębokie zakorzenienie w cywilizacji zachodniej odbija się w idiomach śródziemnomorskich, środkowoeuropejskich oraz w zachodnioeuropejskich projektach modernizacyjnych. Są one jednak wzbogacone o elementy kultury lokalnej, które czerpią z tradycji synkretyzmu modelu bałkańskiego, w którym koegzystują obok siebie patriarchalna i heroiczna kultura ludowa oraz współobecność innych konfesji i religii – prawosławia i islamu. Dzieło tego artysty jest w jakimś sensie metaforą losu Chorwatów, którzy znaleźli się na rozdrożu najważniejszych prądów cywilizacyjnych Europy: chrześcijaństwa i islamu, prawosławia i katolicyzmu, kultury elitarnej i ludowej, Śródziemnomorza i Europy Środkowej. Wszystkie te pierwiastki ścierają się ze sobą, tworząc bogatą mozaikę kulturową, dla której trudno znaleźć jeden i tylko jeden mianownik.

Wystawa w Galerii MCK była pierwszą w Polsce prezentacją twórczości Meštrovicia i zarazem sztuki chorwackiej tej klasy. Składała się z ośmiu części. Trzy pierwsze pokazywały artystę i jego dzieło w rozmaitych kontekstach: historii (sala *Środkowoeuropejczyk*), dziedzictwa miejsca, z którego pochodził (sala *Dalmacja, czyli zakorzenienie*), ważnych ośrodków artystycznych, gdzie

zdobył wykształcenie i gdzie tworzył (sala *Wiedeń – Zagrzeb*). W częściach *Największy po Fidiaszu* i *Architektura* pokazano najbardziej ikoniczne dzieła rzeźbiarza. Wiek xx był stuleciem pomników, a Meštrović był ich niezrównanym twórcą. Doskonale wyrażał w rzeźbie psychologię postaci oraz ich historyczną rolę. Prezentowane na wystawie pomniki – chicagowscy *Indianie*, *Grzegorz z Ninu* czy *Historia Chorwatów* – stały się swoistymi ikonami. W tej części pokazano również projekty niezrealizowanego pomnika Józefa Piłsudskiego w Warszawie. Gdyby powstał, byłby największym dziełem rzeźbiarza. Meštrović doskonale umiał wpisać swe pomniki w architekturę i urbanistykę. Dlatego Jerzy Stempowski nazwał go „największym od starożytności geniuszem rzeźby monumentalnej”.

Trzy ostatnie części – *Wiara*, *Zmysłowość*, *Cierpienie* – zostały pomyślane odmiennie od pozostałych. Wyciszenie i rezygnacja z jakichkolwiek dodatkowych odniesień pozwoliły wybrzmieć maestrii samej rzeźby. W kontemplacyjnie zaaranżowanych przestrzeniach zwiedzających pozostawiono sam na sam z dziełami. Skłaniało to, by tak rzec, do intymnej rozmowy z rzeźbiarzem. W scenach religijnych, w przedstawieniach postaci biblijnych i mitologicznych Meštrović dzielił się własnymi przeżyciami – doświadczeniem wojny, więzieniem i utratą najbliższych oraz cierpieniem, jakiego doświadczył on sam, ale i cała ludzkość podczas obu wojen światowych. Przekładając poczucie fatalizmu człowieczego losu na formy rzeźbiarskie, artysta stworzył dzieła nadzwyczaj ekspresyjne, genialnie modelowane, idące śladem jego mistrzów – Michała Anioła i Auguste’a Rodina.

Wystawę przygotowywano we współpracy z Muzeji Ivana Meštrovića: Galerija Meštrović w Splicie i Atelijer Meštrović w Zagrzebiu.

Wystawę objęli honorowymi patronatami Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej dr Andrzej Duda i Prezydent Republiki Chorwacji Kolinda Grabar-Kitarović.

Komitet Naukowy Wystawy: prof. dr hab. Jacek Majchrowski – przewodniczący, dr Andrea Bekić, dr hab. Maciej Czerwiński, mec. Jacek Żuławski

Łukasz Galusek

WYDAWNICTWO MCK

AUTORZY WYSTAWY *Maciej Czerwiński, Łukasz Galusek, Barbara Vujanović*

KURATORZY *Łukasz Galusek* (MCK), *Barbara Vujanović* (Muzeji Ivana Meštrovića)

ORGANIZACJA *Kama Guzik* (MCK), *Barbara Vujanović* (Muzeji Ivana Meštrovića)

ARANŻACJA PLASTYCZNA WYSTAWY *Magdalena Paleczna*

PROJEKT KATALOGU I DUKÓW TOWARZYSZĄCYCH WYSTAWIE

Wojtek Kwiecień-Janikowski

BALKAN PLAYGROUND

MICHAŁ KORTA

24 PAŹDZIERNIKA – 3 GRUDNIA

Balkany to miejsce szczególne. To świat na krawędzi Europy, kulturowy i historyczny palimpsest. Miljenko Jergović – jeden z najwybitniejszych pisarzy tego regionu – pisał tak: „codziennosc Bałkanów toczy się na stronicach tego palimpsestu i według jego zasad. Bałkany żyją w wielu cywilizacjach i w różnych osiach czasu jednocześnie. I oczywiście nie są tego świadome. Warstwy bałkańskiej historii, różnych tożsamości, osi czasu i wzorców cywilizacyjnych od stuleci fascynują tych, którzy po Bałkanach wędrują, a nie są Bałkańczykami, ponieważ mogą zobaczyć tu podwójny, poczwórny, siedmiokrotny obraz, dla Bałkańczyka niewidoczny, bo rozumie go samoistnie, a innego obrazu świata nie zna” (*Balkan Playground*. Michał Korta, Międzynarodowe Centrum Kultury, Kraków 2017, s. 10).

Takie odkrywanie Bałkanów stało się też udziałem polskiego fotografa Michała Korta, który w 2014 roku wyruszył w podróż po Bałkanach – jak sam mówi – „Bez planów, oczekiwań, bez daty powrotu. [...] Nie wiedziałem, co będę robił następnego dnia. Myślałem obrazami, byłem w fotograficznym transie. Robiłem zdjęcia ludzi i miejsc, tu i teraz” (*Balkan Playground*, dz. cyt., s. 8). Jego jedynym celem było zobaczenie Bałkanów. W trakcie tej wyprawy odwiedził jedenaście krajów, nieśpiesznie podróżując samochodem, który na kilka miesięcy stał się jego domem. Powstałe podczas tej podróży prace – rodzaj fotograficznego eseju – to współczesny portret regionu. Nie zobaczymy tam jednak tętniących życiem miejskich scenerii czy rozległych, malowniczych pejzaży. Typologia motywów jest zgoła odmienna – składają się na nią pozornie nieznaczące, banalne detale, wyludnione krajobrazy czy starannie zakomponowane ujęcia portretowe. Co zwłaszcza w wypadku tych ostatnich nie powinno dziwić, zważywszy, że fotografia portretowa obok takich tematów, jak tożsamość, identyfikacja czy odwzorowanie rzeczywistości, stanowi ważne miejsce w twórczości artysty.

Wspomniane przedstawienia nie tylko układają się w intrygujące wizualnie sekwencje, ale są także elementem prowadzonej przez artystę gry. Zapisane w fotografiach tropy zarówno też łączą się z kontekstem miejsca – jak choćby kolor czerwony stanowiący aluzję do komunistycznej historii regionu, jak też odsyłają do samego medium fotografii. Korta świadomie nawiązuje do klasyków fotografii *on the road* z lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych czy do współczesnych twórców – takich jak twórców, takich jak Alec Soth czy Rineke Dijkstra. Takim intertekstualnym zabiegiem są choćby fotografie postaci nad brzegiem morza, które kompozycyjnie łączą się z serią zdjęć autorstwa Dijkstry, przedstawiających młodych ludzi pozujących na polskich, ukraińskich, czy amerykańskich plażach.

Równocześnie Korta – uważny obserwator bałkańskiej rzeczywistości – stara się uchwycić w tych obrazach skomplikowaną tożsamość regionu, atmosferę świata zawieszonego między przeszłością a teraźniejszością. Jednymi z takich symbolicznych przedstawień są – zasugerowane zresztą w tytule cyklu – boiska

do gry. Powstające na fali sukcesów narodowej reprezentacji drużyny koszykówki Jugosławii obiekty pojawiały się na terenie całego kraju, w wielkich miastach i w prowincjonalnych osadach, dzisiaj nieprzydatne, popadają w ruinę. O dawnych sportowych wyczynach coraz mniej się już pamięta, tak zresztą jak o samej Jugosławii, która wypierana jest ze zbiorowej pamięci. Jak dobitnie zauważa we wstępie do katalogu wystawy przywołany już wcześniej Jergović: „W pewnej chwili w koszykówkę grał cały kraj, dzieci i dorośli, starzy i młodzi, przekonani, że tytuł mistrza świata i zwycięzcy na olimpiadzie należy tu do wszystkich i że Jugosłowianie mają genetyczne predyspozycje, wrodzony talent do koszykówki”. Dodaje również: „tymczasem zniknęli też Jugosłowianie – dzisiaj dla ogromnej większości z nich obelgą jest nazwanie ich Jugosłowianami albo byłymi Jugosłowianami, o nie, odpowiadają wtedy, nigdy nimi nie byli [...]”. Dzisiaj te kosze na wolnym powietrzu są pomnikami czasów, o których twierdzi się, że nigdy nie istniały. Są pomnikami wypartych wspomnień Bałkanów”.

Przyjęta przez Kortę perspektywa zewnętrznego obserwatora i outsidera nie sie ze sobą ryzyko stereotypizacji i uogólnień, ową opisywaną chociażby przez Marię Todorovą „pułapkę bałkanizacji”. Artysta daleki jest jednak od poszukiwania powierzchownego orientalizmu i łatwej egzotyki. Fotografie Michała Korty to przenikliwy portret regionu. Stworzone przez niego zdjęcia ludzi, miejsc i krajobrazów budują opowieść o współczesnych Bałkanach – pełną ukrytych znaczeń, niedopowiedzeń i półcieni.

Natalia Żak

OŚRODEK WYSTAW

KURATORKA *Natalia Żak*

ORGANIZACJA *Regina Pytlik*

OPRACOWANIE GRAFICZNE WYSTAWY *Monika Chrabąszcz-Tarkowska*

PROJEKT KATALOGU I DRUKÓW TOWARZYSZĄCYCH WYSTAWIE *Kuba Sowiński*

LWÓW, 24 CZERWCA 1937

MIASTO, ARCHITEKTURA, MODERNIZM

1 GRUDNIA 2017 – 8 KWIETNIA 2018

W niezwykle złożonych realiach po 1918 roku architektura i urbanistyka Lwowa stały się zwierciadłem nowoczesnych procesów, zachodzących na tle wielobarwnej mozaiki kulturowej i etnicznej stolicy dawnej Galicji. Przemiany te najlepiej pokazują nie tylko projekty-symbole oficjalnej narracji, takie jak Cmentarz Orłąt Lwowskich czy kościół Matki Boskiej Ostrobramskiej, ale też obiekty sakralne i sepulkralne dwóch pozostałych najważniejszych grup etnicznych zamieszkujących międzywojenny Lwów – Ukraińców i Żydów.

Lata II Rzeczypospolitej przyniosły miastu nowe możliwości rozwojowe, które zostały konsekwentnie wykorzystane, o czym świadczą pochodzące z tamtych lat rozwiązania urbanistyczne. W 1920 Rada Miasta zleciła opracowanie planu rozwoju przestrzennego Wielkiego Lwowa Ignacemu Drexlerowi, profesorowi Politechniki Lwowskiej, oraz profesorowi Politechniki Warszawskiej Tadeuszowi Tołwińskiemu. Miasto w nowych granicach, noszące miano Wielkiego Lwowa, rozbudowywano według opracowanych wówczas planów.

W nowych warunkach Lwów, jedno z miast wojewódzkich, liczące w 1939 roku 330 tysięcy mieszkańców, pozycjonował się w nowej roli zarówno w odrodzonej Polsce, jak i na mapie Europy Środkowej. Jedną z takich prób podejmowanych od początku lat dwudziestych były Międzynarodowe Targi Wschodnie, które z jednej strony były kołem zamachowym gospodarki miejskiej, a z drugiej stały się wyzwaniem i inspiracją dla lwowskich architektów.

Ekspozycja w mck przedstawiła wiele wybitnych realizacji – od pawilonów Targów Wschodnich, przez prywatne wille i kamienice, gmachy użyteczności publicznej, po nowe założenia parkowe czy tereny sportowe. Były one zaprojektowane przez plejadę architektów, przeważnie absolwentów Politechniki Lwowskiej, wśród których wymienić należy: Witolda Minkiewicza, Władysława Derdackiego, Jana Bagieńskiego, Wawrzyńca Dayczaka, Andrzeja Frydeckiego, Leopolda Karasińskiego, Ferdynanda Kasslera, Tadeusza Teodorowicza-Todorowskiego, Zbigniewa Wardzała i Tadeusza Wróbla.

Pokazywane na wystawie modele ważniejszych gmachów modernistycznych oraz oryginalne projekty architektoniczne pochodziły ze zbiorów Muzeum Architektury we Wrocławiu. Uzupełniała je dokumentacja projektowa z Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie, Archiwum Polskiej Prowincji Zgromadzenia Księża Misjonarzy w Krakowie oraz kilku kolekcji prywatnych. Obrazy i grafika, a także fotografie z epoki, które pokazywały dzieła lwowskich artystów i miały na celu zarysowanie roli intensywnego życia artystycznego miasta, sprowadzono z głównych kolekcji sztuki w Polsce – z Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum Narodowego w Krakowie, Muzeum Narodowego w Warszawie oraz Muzeum Narodowego we Wrocławiu. Szeroki kontekst życia kulturalnego zapewniały działy zbudowane na bazie eksponatów z Muzeum Regionalnego w Stalowej Woli i z prywatnych kolekcji z Polski i Ukrainy, poświęcone fotografii,

sztuce użytkowej i wystrojowi wnętrz. Ponadto narrację wystawy budowały dokumenty filmowe, pocztówki i plakaty reprezentujące środowisko artystyczne i sztukę Lwowa tamtych lat.

Wystawa po raz pierwszy została pokazana w Muzeum Architektury we Wrocławiu w ramach Europejskiej Stolicy Kultury 2016. Do krakowskiego pokazu zmodyfikowano i poszerzono ją o dodatkowe działy i eksponaty. W wyniku tych zmian chronologia ekspozycji objęła okres od momentu założenia Wydziału Budownictwa na Politechnice Lwowskiej, czyli od lat 70. XIX wieku, do współczesności.

Wartość architektury lat trzydziestych jest odkrywana na nowo. Doceniono jej niedościgłe walory zapewniające wysoką jakość życia: komfortowe planowanie wewnętrzne i dobrą z reguły lokalizację w mieście, szlachetny materiał wykończeniowy oraz wysoki poziom wykonania całości. Na rynku nieruchomości we Lwowie mieszkania w budynkach międzywojennych, zwane potocznie „polskimi luksami”, cieszą się szczególnym powodzeniem. Współczesne realizacje architektoniczne, z których przykładami można było się zapoznać na wystawie, nawiązującej dialog z architekturą przedwojennego modernizmu.

Wystawę objął honorowym patronatem prezydenta miasta Krakowa prof. Jacek Majchrowski.

dr Żanna Komar

INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

AUTOR KONCEPCJI *dr hab. Andrzej Szczerski*

KURATORZY WYSTAWY *dr Żanna Komar, dr hab. Andrzej Szczerski*

ORGANIZACJA *Anna Śliwa (MCK), Jolanta Gromadzka (Muzeum Architektury we Wrocławiu)*

OPRACOWANIE GRAFICZNE WYSTAWY *Paweł Żelichowski*

PROJEKT ALBUMU TOWARZYSZĄCEGO WYSTAWIE *Krzysztof Radoszek*

PROJEKT DRUKÓW TOWARZYSZĄCYCH WYSTAWIE *Piotr Chuchla*

PROGRAMY EDUKACYJNE

AKADEMIA DZIEDZICTWA

Studia podyplomowe Akademia Dziedzictwa zostały utworzone w 2001 roku przez Międzynarodowe Centrum Kultury oraz Małopolską Szkołę Administracji Publicznej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie (MSAP UEK). Był to pierwszy w Polsce program edukacyjny, który poświęcono opiece nad dziedzictwem kulturowym realizowanej poprzez aktywne zarządzanie. W październiku 2017 roku zainaugurowane zostały zajęcia dwunastej edycji programu, w ramach którego studia podjęło już blisko 300 osób.

Program studiów adresowany jest do pracowników instytucji kultury, muzealników, przedstawicieli urzędów konserwatorskich i administracji samorządowej. Dla osób, które posiadają wykształcenie humanistyczne, studia te dają możliwość bliższego poznania zagadnień z zakresu prawa i administracji. Dla osób z doświadczeniem technicznym lub ekonomicznym Akademia Dziedzictwa to droga do zwiększenia wiedzy o kulturze i dziedzictwie. Uzupełnieniem programu każdej edycji są seminaria terenowe, mające na celu przedstawienie studentom zabytków z różnych regionów Polski oraz praktycznych sposobów zarządzania nimi. W 2017 roku studenci uczestniczyli w dwudniowych warsztatach zorganizowanych we Wrocławiu oraz w pięciodniowych w Kotlinie Kłodzkiej.

W ciągu szesnastu lat istnienia studiów wypracowany został unikalny program, wokół którego zgromadziła się liczna grupa byłych studentów aktywnych w Stowarzyszeniu Absolwentów Akademii Dziedzictwa oraz wykładowców reprezentujących najlepsze polskie uczelnie wyższe (m.in. Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Uniwersytet Jagielloński, Politechnikę Krakowską, Akademię Sztuk Pięknych w Krakowie), wiodące instytucje kultury (m.in. Muzeum Pałacu Króla Jan III w Wilanowie, Muzeum Etnograficzne w Krakowie, Muzeum Historyczne Miasta Krakowa). Do stałych współpracowników Akademii Dziedzictwa należą m.in.: prof. Wojciech Bałus, dr hab. Piotr Dobosz, prof. Jerzy Hausner, Paweł Jaskanis, prof. Piotr Krasny, prof. Andrzej Rottermund, prof. Bogusław Szmygin, prof. Stanisław Waltoś.

Wykład inaugurujący dwunastą edycję studiów pt. *Pamięć reformacji* wygłosiła prof. Ewa Chojacka. W przededniu rocznicy pięćsetlecia wystąpienia Marcina Lutra przypominała ona o wkładzie protestantyzmu w kształtowanie krajobrazu kulturowego współczesnej Polski i Europy.

W ramach *Wykładów otwartych Akademii Dziedzictwa* odbyła się prezentacja dr. Jana Gerchowa *Frankfurt i jego muzeum* (30 marca), podczas której dyrektor Muzeum Frankfurtu nad Menem opowiedział o kolekcji muzeum oraz o kończonych się wówczas pracach przy budowie nowej siedziby instytucji. Wykład *Grodno: miasto, region, pamięć* (3 kwietnia) wygłosiła dr Katarzyna Konczewska. Warto podkreślić, że prelegentka była w poprzednim roku stypendystką programu Thesaurus Poloniae. Dwa kolejne wykłady zaprezentowali inni uczestnicy tego samego programu – dr Jakub Forst-Battaglia wygłosił wykład *Między Galicją a Wiedniem. Kalejdoskop stosunków kulturalnych, towarzyskich i politycznych od XVIII do XX wieku* (13 czerwca), a dr Bojan Blazhevski wykład *Skopje. Modernizm niewygodny* (16 maja). Wątek dziedzictwa modernizmu był też kontynuowany podczas prelekcji pt. *Rumuński socmodernizm* (6 lipca), którą wygłosił Dumitru Rusu ze Stowarzyszenia Biuro dla Sztuki i Badań Miejskich (Bureau for Art and Urban Research, BACU) w Bukareszcie.

Jeszcze jedną okazją do promocji Akademii Dziedzictwa były spacery i warsztaty edukacyjne w Katowicach i Warszawie. Pierwszy, prowadzony przez dr Anetę Borowik, w Katowicach poświęcony był powojennej architekturze miasta, a drugi, prowadzony przez dyrektora Pawła Jaskanisa, przybliżył historię ogrodów Pałacu Jana III Sobieskiego w Wilanowie.

W 2017 roku mck promowało Akademię Dziedzictwa, inicjując i współorganizując kolejne pokazy wystawy pt. *Katedra ormiańska we Lwowie i jej twórcy*. Ekspozycja, którą po raz pierwszy pokazano w mck jesienią 2015 roku, powstała w związku z zakończeniem pierwszej fazy prac konserwatorskich we wnętrzu lwowskiej świątyni. Prace te zrealizowane zostały w latach 2008–2015 przez Stowarzyszenie Absolwentów Akademii Dziedzictwa dzięki wsparciu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Po kolejnych pokazach wystawy w Lublinie, Wrocławiu, Tykocinie, Jarosławiu i Szamotułach w 2017 roku ekspozycja pokazana została na Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie, w Pałacu Schoena w Sosnowcu oraz w Muzeum Miedzi w Legnicy. W kwietniu 2017 roku dzięki współpracy z Ambasadą RP w Erywaniu ormiańskojęzyczna wersja wystawy została zaprezentowana w Narodowej Galerii Armenii. Wystawa została pokazana w Armenii jeszcze trzy razy.

Od 2013 roku zajęcia Akademii Dziedzictwa oraz projekty im towarzyszące realizowane są dzięki wsparciu w postaci grantów Fundacji Kronenberga przy Citi Handlowy.

dr Michał Wiśniewski

OŚRODEK EDUKACJI – AKADEMIA DZIEDZICTWA

Kraków, Poland 2017

Session of the World Heritage Committee

session du Comité du patrimoine mondial

ie, for 2017

WORLD HERITAGE YOUNG PROFESSIONALS FORUM 2017

MEMORY: LOST AND RECOVERED HERITAGE

25 CZERWCA – 4 LIPCA

World Heritage Young Professionals Forum 2017 zostało zorganizowane przez Międzynarodowe Centrum Kultury oraz Polski Komitet ds. UNESCO ze wsparciem Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego i towarzyszyło 41. sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa w Krakowie – prestiżowemu wydarzeniu, które odbywało się w Polsce po raz pierwszy.

W Forum wzięło udział 32 młodych ekspertów zajmujących się ochroną dziedzictwa z 21 krajów wchodzących w skład Komitetu Światowego Dziedzictwa (Azerbejdżan, Burkina Faso, Chorwacja, Filipiny, Finlandia, Indonezja, Jamajka, Kazachstan, Korea Południowa, Kuba, Liban, Peru, Polska, Portugalia, Tanzania, Tunezja, Wietnam i Zimbabwe) oraz z Białorusi, Czech, Egiptu, Federacji Rosyjskiej, Indii, Iraku, Litwy, Mali, Niemiec, Słowacji, Syrii, Turcji, Ukrainy i Węgier. Głównym tematem Forum była kwestia rekonstrukcji dziedzictwa kulturowego, niszczenia miast oraz rola pamięci w procesach odbudowy. Problematyka rekonstrukcji zabytków staje się współcześnie niezwykle aktualna w kontekście trwającego konfliktu w Syrii, którego symbolami są zniszczone Aleppo i Palmyra.

Grupę uczestników Forum wyłoniono wiosną 2017 roku spośród ponad stu zgłoszeń z całego świata. Do prowadzenia zajęć zaproszono troje zewnętrznych ekspertów: dr. Tamása Fejérdyego, przewodniczącego węgierskiego oddziału Międzynarodowej Rady Ochrony Zabytków i Miejsc Historycznych (ICOMOS), dr Aishę Darwish z Uniwersytetu La Sapienza w Rzymie oraz prof. Michaela Turnera z Bezalel Academy of Arts and Design w Jerozolimie. Zajęcia prowadzili również przedstawiciele MCK oraz Polskiego Komitetu ds. UNESCO.

World Heritage Young Professionals Forum 2017 zainaugurowano 25 czerwca na Zamku Królewskim w Warszawie z udziałem prof. Magdaleny Gawin, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Pełnomocnika Rządu ds. 41. sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa w Krakowie oraz minister Renaty Szczech, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych.

Pierwsze cztery dni Forum obejmowały wizyty i warsztaty w Zamku Królewskim w Warszawie, Muzeum Powstania Warszawskiego, Muzeum Warszawy oraz Muzeum Łazienki Królewskie. Ważnym punktem były warsztaty w Muzeum Warszawy związane z problematyką rekonstrukcji, jej kryteriami i limitami oraz obecnością śladów wojny w przestrzeni miejskiej. Kończąca program warszawski wizyta w Łazienkach Królewskich miała wymiar symboliczny

Inauguracja Forum na Zamku Królewskim w Warszawie 25 czerwca 2017 roku.

Na zdjęciu: prof. Magdalena Gawin, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego i dyr. Agata Wąsowska-Pawlik

Zwiedzanie warszawskiej starówki

Uczestnicy Forum podczas wizyty w Łazienkach Królewskich w Warszawie

Wykład dr Aishy Darwish dla uczestników Forum w siedzibie Międzynarodowego Centrum Kultury

Uczestnicy Forum podczas wykładów w MCK

Uczestnicy programu podczas pierwszego dnia obrad 41. sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO w Krakowie

Uczestnicy Forum podczas pierwszego dnia obrad 41. sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO w Centrum Kongresowym ICE Kraków

i ekologiczny – uczestnicy World Heritage Young Professionals Forum 2017 posadzili dąb w Ogrodzie Romantycznym.

Kolejne punkty programu były realizowane w Krakowie. 28 czerwca wykład o mieście dla uczestników Forum wygłosił prof. Jacek Purchla, dyrektor MCK i przewodniczący 41. sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa. Na przykładzie Krakowa uczestnicy Forum zapoznali się ze współczesnymi zagrożeniami dla miast historycznych. Odwiedzili także opactwo Benedyktynów w Tyńcu. Podczas wizyty w Kopalni Soli w Wieliczce omówiono wyzwania związane z masową turystyką i konserwacją dziedzictwa górniczego. Podczas pobytu w kopalni zorganizowano seminarium z udziałem dr Mechtild Rössler, dyrektora Centrum Światowego Dziedzictwa UNESCO, i prof. Jacka Purchli.

Warsztaty w samym Krakowie były też ważnym wprowadzeniem do symulacji obrad Komitetu Światowego Dziedzictwa, podczas której uczestnicy omawiali stan konserwacji miasta. Dla jej właściwego przebiegu MCK w porozumieniu z World Heritage Centre przygotowało scenariusz oraz propozycję specjalnego dokumentu (*State of Conservation*) z decyzją w tej sprawie oraz rozdzieliło z wyprzedzeniem role pomiędzy poszczególne osoby. Było to ćwiczenie przygotowujące do podejmowania trudnych decyzji i budowania kompromisów,

w kontekście obowiązujących konwencji, ze szczególnym uwzględnieniem Konwencji UNESCO z 1972 roku.

Następnie uczestnicy mieli za zadanie zaprezentowanie przykładów rekonstrukcji zabytków we własnych krajach, co inicjowało dyskusję na temat szans i zagrożeń z tym związanych. Ważnym merytorycznym elementem programu było przygotowanie *Deklaracji*, w której podsumowano wnioski nt. niszczenia i rekonstrukcji dziedzictwa. Trzeba podkreślić ogromne zaangażowanie uczestników i współpracujących z nimi ekspertów w przygotowanie tego dokumentu. 3 lipca w Centrum Kongresowym ICE Kraków *Deklaracja* została odczytana delegatom 41. sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa podczas pierwszego dnia obrad plenarnych. Prezentacji towarzyszył film podsumowujący pobyt uczestników Forum w Polsce.

Ostatnim punktem programu było wręczenie dyplomów oraz wizyta w Ojcowskim Parku Narodowym. Podczas Forum powstał także dłuższy, piętnastominutowy film, który został zaprezentowany w listopadzie 2017 roku w siedzibie UNESCO w Paryżu.

dr Michał Wiśniewski

OŚRODEK EDUKACJI – AKADEMIA DZIEDZICTWA

PROGRAM TOWARZYSZĄCY I EDUKACYJNY

Wszystkim wystawom prezentowanym w Galerii mck w 2017 roku towarzyszył rozbudowany program edukacyjny skierowany do rozmaitych grup odbiorców.

W 2017 roku zapoczątkowany został cykl lekcji o dziedzictwie przeznaczonych dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych pt. *Użyj dziedzictwa*. Jego celem było przekazanie uczniom praktycznej wiedzy o tym, jak aktywnie korzystać z dziedzictwa kulturowego, a także, jak twórczo rozwijać u najmłodszych umiejętności uczenia się, podejmowania inicjatyw czy budowanie świadomości i ekspresji kulturalnej. Na tematy poruszane podczas zajęć składały się zagadnienia dotyczące dziedzictwa materialnego, niematerialnego, naturalnego, obyczajów i tradycji czy Krakowa jako miasta dziedzictwa i wielokulturowości.

Działalność edukacyjna Galerii mck w 2017 roku była skoncentrowana na stałych cyklach spotkań dla szerokiego grona odbiorców. Zajęcia dla dzieci towarzyszyły każdej z prezentowanych wystaw.

sMoCzKi. W galerii z maluchem to oprowadzania dla opiekunów z dziećmi do lat trzech, które odbywają się w pierwszy poniedziałek miesiąca i dają swobodę w zwiedzaniu ekspozycji pod nieobecność innych. Z kolei *MINIsopotkania ze sztuką* to niedzielne, godzinne warsztaty dla dzieci poświęcone najważniejszym zagadnieniom związanym z wystawą.

Przez cały rok prowadzone były lekcje galeryjne dla szkół podstawowych, gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych. Zagadnienia poruszane w ich trakcie wpisywały się w podstawę programową. Szczególną popularnością cieszyła się wystawa *Adriatycka epopeja. Ivan Meštrović*, która zbiegła się w czasie z początkiem roku szkolnego. Tematy poruszane w trakcie lekcji były odniesieniem do zagadnień zawartych w programie nauczania wiedzy o kulturze oraz historii.

W ramach oferty edukacyjnej mck odbyły się też warsztaty z okazji ferii zimowych *Wyprawa po eko-zabawkę*, które towarzyszyły wystawie *Logika lokalności. Norweski i polski współczesny design*. Część zajęć prowadzona była przez architektkę Annę Gieracką, która na potrzeby mck stworzyła autorski przewodnik po designie oraz koncepcję warsztatów dla dzieci *Tuż, tuż. Nieopodal*.

Noc Muzeów w mck w roku 2017 odbyła się pod hasłem *Belle époque*. Warsztat dla dzieci *Wachlarz przeszłości* w scenerii średniowiecznych piwnic przyciągnął wielu uczestników. Jak co roku pamiętaliśmy o świętach ważnych dla najmłodszych, czyli Dniu Dziecka i Świętym Mikołaju.

W ramach wystawy *Lwów, 24 czerwca 1937. Miasto, architektura, modernizm* powstał nowy cykl warsztatów dla dzieci pod nazwą *Lwowskie baśnie i legendy*, podczas którego uczestnicy wykonywali prace plastyczne zainspirowane dawnymi i współczesnymi opowieściami o mieście.

Zajęcia edukacyjne w okresie letnim organizowane były także poza siedzibą mck. W ramach cyklicznej imprezy pod nazwą *Piknik Krakowski* spotykaliśmy się z publicznością w Parku Bednarskiego, Parku Kościuszki, Parku Decjusza, na Plantach oraz nad Zalewem Nowohuckim. Z najmłodszymi przeprowadzaliśmy warsztaty *Ahoj Chorwacjo!*, natomiast dla dorosłych przygotowaliśmy zajęcia *Adriatycki szkicownik*.

Lekcje galeryjne w mck podczas wystawy Lwów, 24 czerwca 1937. *Miasto, architektura, modernizm*

sMoCzKi. W galerii z maluchem – oprowadzania po wystawie Lwów, 24 czerwca 1937. *Miasto, architektura, modernizm*

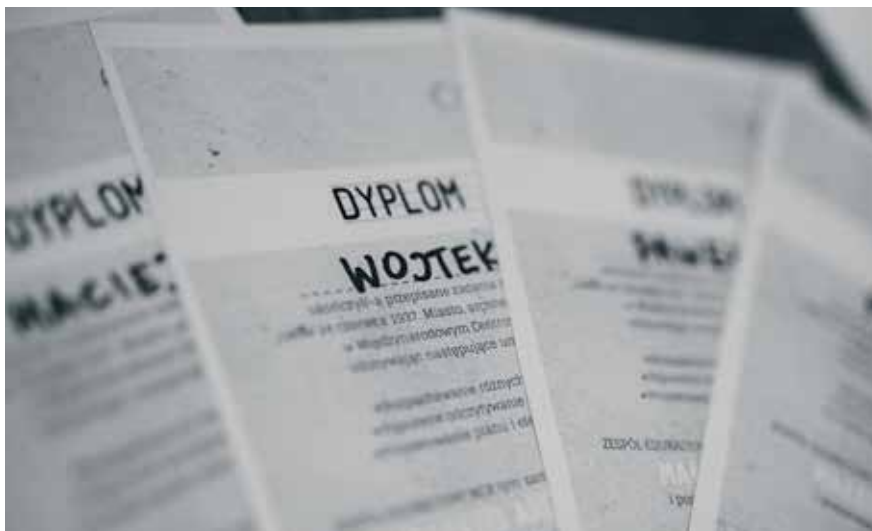
Prace plastyczne uczestników cyklu *MINIs spotkania ze sztuką*

Zwiedzanie wystawy *Balkan Playground*. Michał Korta w ramach cyklu *Dojrzała sztuka*

Lekcje galeryjne w mck podczas wystawy *Lwów, 24 czerwca 1937. Miasto, architektura, modernizm*

Pamiątkowe dyplomy dla uczestników warsztatów edukacyjnych w mck

Dużą popularnością wśród publiczności cieszyły się spacerory tematyczne po mieście. We współpracy z Fundacją mck zostały przeprowadzone dwa spacerory edukacyjne *Galicyjski pierścień Krakowa*, które przybliżały historię Krakowa w czasie zaboru austriackiego.

mck realizowało także bogaty program wydarzeń towarzyszących wystawom, skierowany do osób dorosłych. Składały się na niego wykłady, dyskusje i spotkania z ekspertami z różnych dziedzin.

Dużym zainteresowaniem cieszył się cykl *Design dla każdego* zorganizowany w trakcie wystawy *Logika lokalności. Norweski i polski współczesny design*. Ekspertsi reprezentujący różne instytucje związane z designem, m.in. Instytut Designu w Kielcach, Zamek Cieszyń czy Muzeum Etnograficzne w Krakowie, dyskutowali o wyzwaniach, jakie współczesne wzornictwo stawia zarówno przed jego użytkownikami, jak i projektantami.

Wystawa *Zsolnay. Węgierska secesja* została wzbogacona o wydarzenia przybliżające kulturę i sztukę Węgier. W ramach programu towarzyszącego zorganizowano dwa spacerory szlakiem ceramiki w Krakowie, w trakcie których zaprezentowane zostały przykłady wyrobów ceramicznych wykorzystane do dekoracji krakowskiej architektury przed i po II wojnie światowej. Dużym zainteresowaniem cieszyły się oprowadzania tematyczne po wystawie poświęcone motywom roślinnym i zwierzęcym w ceramice secesyjnej oraz technikom artystycznym szkła i ceramiki.

Jak co roku w lecie, odbył się cykl filmowy *Kino na dachu* prezentujący przykłady kinematografii chorwackiej. Projekcje towarzyszyły wystawie *Adriatycka epopeja. Meštrović*. W czasie trwania wystawy zorganizowano również polsko-chorwackie seminarium *Meštrović w Europie*. Twórczość artysty w kontekście kultury europejskiej, w którym udział wzięli historycy sztuki i eksperci z Chorwacji i z Polski.

Przez cały rok każdej z wystaw towarzyszył cykl comiesięcznych wykładów dla dorosłych *Dojrżeli do sztuki*. *Spotkania dla seniorów w mck*. Na wykładach prowadzonych przez historyków sztuki uczestnicy poszerzali swoją wiedzę o designie, secesji węgierskiej, technikach rzeźbiarskich czy modernizmie.

Angelika Madura, Helena Postawka-Lech
OŚRODEK WYSTAW

PROJEKTY SIECI PROGRAMY

THESAURUS POLONIAE

W 2007 roku zorganizowany został w Krakowie 1 Kongres Zagranicznych Badaczy Dziejów Polski. Jednym z postulatów tego wydarzenia było stworzenie nowych programów stypendialnych skierowanych do osób z innych państw, które zawodowo zajmują się historią i dziedzictwem Polski. Zainaugurowany dwa lata później program stypendialny Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej Thesaurus Poloniae stanowił bezpośrednią odpowiedź polskiego rządu na te oczekiwania. Wychodząc ku potrzebom związanym z rosnącym zainteresowaniem Polską oraz widząc znaczenie badań prowadzonych przez zagranicznych badaczy dla budowania wiedzy o naszym kraju na świecie, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego powierzyło Międzynarodowemu Centrum Kultury misję organizacji programu stypendialnego, podkreślając także znaczenie Krakowa jako kluczowego ośrodka naukowego dysponującego bogatym zapleczem badawczym. Program realizowany jest nieustannie, ciesząc się od lat stałym i dużym zainteresowaniem.

Program stypendialny adresowany jest do zagranicznych badaczy, których praca naukowa poświęcona jest kulturze, historii oraz szeroko rozumianemu dziedzictwu Rzeczypospolitej i Europy Środkowej. Siedemnaście edycji programu, które zorganizowano w ciągu ośmiu lat jego istnienia, pozwoliło zgromadzić w Krakowie grupę ponad stu osób z ponad trzydziestu państw i czterech kontynentów. Reprezentując różne kręgi kulturowe, uczestnicy programu szerzą wiedzę o Polsce i Europie Środkowej w często odległych miejscach i stają się swoistymi ambasadorami naszego kraju za granicą.

Program Thesaurus Poloniae realizowany jest w dwóch kategoriach. Pierwsza z nich to Program Senior – skierowany do profesorów i starszych wykładowców akademickich. Druga to utworzony z myślą o doktorantach Program Junior. Międzynarodowe Centrum Kultury, które w imieniu MKiDN odpowiada za rekrutację i organizację programu, zapewnia stypendystom zarówno stypendium, jak i finansuje ich trzymiesięczny pobyt w Krakowie oraz oferuje możliwość korzystania z zaplecza naukowego instytucji i pomoc w nawiązaniu współpracy z archiwami, bibliotekami, instytucjami edukacyjnymi i badawczymi prowadzonymi przez wybrane placówki naukowe oraz kulturalne.

W 2017 roku zorganizowane zostały dwie edycje programu, w których łącznie wzięło udział 13 osób. Wiosną i latem do Krakowa przyjechało siedmiu uczestników (dwie osoby w ramach Programu Junior i pięć osób w ramach Programu Senior). Byli to: dr hab. Svitlana Linda z Politechniki Lwowskiej, dr Andrei Matsuk z Instytutu Historii Narodowej Akademii Nauk Białorusi w Mińsku, dr Jakub Forst-Battaglia – niezależny badacz z Wiednia, dr Bojan Blazhevski – badacz niezależny i dziennikarz ze Skopja, Eleanor Shapiro z Theological Union w Berkeley, Anna Ernhoffer z Uniwersytetu im. Loránda Eötvösa w Budapeszcie oraz dr Iveta Leitane z Uniwersytetu Łotewskiego w Rydze.

Jesienią MCK gościło w Krakowie kolejnych sześciu stypendystów, spośród których wszyscy uczestniczyli w Programie Senior. W gronie stypendystów znaleźli się: dr Siarhei Hruntou z Narodowej Akademii Nauk w Mińsku, dr Noémi Kertész z Uniwersytetu w Miskolcu, dr Nikola Krstović z Uniwersytetu w Belgradzie, dr Piruz Mnatsakanyan z Instytutu Starych Rękopisów im. św.

Masztoca w Erywaniu, dr Natalia Moussienko z Narodowej Akademii Sztuki w Kijowie oraz dr Andrij Stefanyshyn z Lwowskiego Uniwersytetu Narodowego.

Pobyt kolejnych uczestników programu w Polsce to wyzwanie i szansa dla mck oraz dla innych placówek naukowych i kulturalnych Krakowa na rozwój relacji z zagranicznymi ośrodkami naukowymi. Stypendyści zapraszani są do brania udziału w różnych projektach i aktywnościach realizowanych przez mck, m.in. do współpracy z kwartalnikiem „Herito”. Stale rosnące zainteresowanie programem pokazuje również konieczność rozwijania oferty stypendialnej dotyczącej badań humanistycznych poświęconych polskiej kulturze i dziedzictwu. Osiem lat funkcjonowania Thesaurus Poloniae i powiększające się z każdą edycją grono stypendystów stanowią żywe wsparcie dla promocji Polski za granicą.

dr Michał Wiśniewski

OŚRODEK EDUKACJI – AKADEMIA DZIEDZICTWA

AHICE ART AND HERITAGE IN CENTRAL EUROPE

AHICE to ponadregionalny serwis o sztuce i dziedzictwie w Europie Środkowej, ułatwiający dostęp do informacji o wydarzeniach na Słowacji, na Węgrzech, w Czechach i w Polsce.

W roku 2017 nastąpiło kilka ważnych zmian zarówno w samym systemie, jak i w gronie partnerów. We wrześniu głównego koordynatora projektu – dr. Zoltána Gyalókaya, pomysłodawcę i twórcę serwisu, zastąpiła historyczka sztuki dr Magdalena Łanuszka. Została ona przeszkolona przez dotychczasowego administratora w zakresie administrowania serwisem, otrzymała również niezbędne informacje dotyczące partnerów instytucjonalnych. Wśród tych ostatnich w 2017 roku nastąpiły istotne zmiany. Węgierskie Narodowe Centrum Zarządzania i Udostępnienia Dziedzictwa im. Gyuli Forstera zostało administracyjnie przejęte przez Sekretariat Stanu Spraw Publicznych, Dziedzictwa i Projektów Kultury przy Kancelarii Premiera Węgier. Do zadań tej nowo utworzonej instytucji wpisano też oficjalnie współpracę z AHICE oraz przeszkolono nową osobę odpowiedzialną bezpośrednio za kontakt z głównym koordynatorem.

Aktualnie partnerami instytucjonalnymi Międzynarodowego Centrum Kultury w ramach sieci AHICE są: Morawska Galeria w Brnie, Instytut Sztuki Słowackiej Akademii Nauk oraz Sekretariat Stanu Spraw Publicznych, Dziedzictwa i Projektów Kultury przy Kancelarii Premiera Węgier. W 2017 roku do grona krajowych partnerów serwisu dołączyły też Fundacja im. Tadeusza Kantora oraz Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia w Gdańsku.

Ustępujący i nowy administrator AHICE odbyli ponadto wspólne spotkania z koordynatorami węgierskim i czeskim. Szczególne znaczenie miało spotkanie w Budapeszcie, w siedzibie węgierskiego koordynatora narodowego. Uczestniczyli w nim Anna Vágási-Kovács, kierowniczka działającej w ramach Sekretariatu Stanu ds. Ochrony Dziedzictwa Kulturowego jednostki ds. Międzynarodowego i Światowego Dziedzictwa, oraz Mirjam Szakács, koordynator narodowy. Rozmowy dotyczyły głównie planów związanych z projektami realizowanymi podczas Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego 2018 oraz form ich promocji w serwisie AHICE. W związku z tym, że MCK jest głównym koordynatorem polskich wydarzeń związanych z ERDK 2018, do serwisu dodano logo projektu.

W 2017 roku zostały również wprowadzone zmiany w wyświetlaniu wpisów na stronach *Conferences* oraz *Publications*, dzięki którym zawartość tych działów jest prezentowana w pełniejszy sposób. Znacząco rozwinięta została również obecność serwisu AHICE w mediach społecznościowych. Na profilu projektu w serwisie Facebook posty zamieszczane są regularnie od października 2017 roku (od 20 do 30 postów miesięcznie), dzięki czemu wyraźnie wzrósł ich zasięg. Od listopada prowadzone jest konto AHICE w serwisie Twitter, w grudniu zaś utworzone zostało konto w serwisie Instagram.

W ramach stałej współpracy z kwartalnikiem „Herito” opracowywano listy wystaw odbywających się w krajach wschodnich z krótkim opisem w językach polskim i angielskim.

dr Magdalena Łanuszka

INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

EUROŚRÓDZIEMNOMORSKA FUNDACJA DIALOGU KULTUR IM. ANNY LINDH

www.alfpolska.org

www.facebook.com/FundacjaA.LindhPolska

www.annalindhfoundation.org

Eurośródziemnomorska Fundacja Dialogu Kultur im. Anny Lindh to organizacja powołana do życia w 2004 roku podczas konferencji ministrów spraw zagranicznych Partnerstwa Eurośródziemnomorskiego (od 2008 roku Unia dla Śródziemnomorza) w celu promocji dialogu w regionie Europy i Morza Śródziemnego. Fundacja powstała z inicjatywy Komisji Europejskiej i Komitetu EUROMED w ramach tzw. procesu barcelońskiego, który dąży do zbliżenia gospodarczego, politycznego i kulturowego państw Unii Europejskiej i basenu Morza Śródziemnego.

Fundacja im. Anny Lindh odgrywa ważną rolę w kształtowaniu obszaru eurośródziemnomorskiego jako przestrzeni współpracy, dialogu i pokoju. Do podstawowych zadań Fundacji należą m.in.: promocja wiedzy, wzajemnego zrozumienia oraz szacunku między przedstawicielami różnych religii, kultur i narodów, walka z rasizmem, ksenofobią i wszelkimi przejawami dyskryminacji oraz inicjowanie, rozwijanie i promowanie współpracy kulturalnej. Fundacja aktywnie działa w 42 krajach Unii dla Śródziemnomorza: w 28 państwach członkowskich UE, 9 krajach basenu Morza Śródziemnego (Algieria, Egipt, Izrael, Jordania, Liban, Maroko, Palestyna, Tunezja, Turcja; od 2012 r. Syria nie uczestniczy w działaniach Unii dla Śródziemnomorza), a także w Albanii, Bośni i Hercegowinie, Monako, Czarnogórze i Mauretanii. Działalność Fundacji opiera się na współpracy trzech podstawowych filarów tworzących jej strukturę: członków sieci narodowych, krajowych koordynatorów oraz Sekretariatu Fundacji.

Polska sieć Fundacji, koordynowana przez Międzynarodowe Centrum Kultury, liczyła w 2017 roku 122 organizacje i instytucje (stan na grudzień 2017 roku). Najważniejszym wydarzeniem roku było spotkanie członków Fundacji w czerwcu. Odbędzie się ono w formule środkowoeuropejskiej (Forum V4 ALF) i zgromadziło członków Fundacji im. Anny Lindh ze wszystkich krajów wyszehradzkich. Spotkanie towarzyszyło zorganizowanemu w tym samym czasie w MCK 4. Forum Dziedzictwa Europejskiego, którego tematem przewodnim było *Dziedzictwo i społeczeństwo*. W ramach działań koordynatora Fundacji im. Anny Lindh MCK zrealizowało także we współpracy z innymi koordynatorami sieci narodowych trzy międzysieciowe projekty (*cross-network projects*): *Be Effective! Enhancing Intercultural Dialogue Media Skills in Central and Eastern Europe*, *Intercultural Cities* oraz *Networks for Intercultural Citizenship Education* (w okresie czerwiec – październik).

Ponadto, podobnie jak w poprzednich latach, koordynator prowadził stronę internetową www.alfpolska.org oraz profil Fundacji w serwisie Facebook. Regularnie wysyłane były również biuletyny informacyjne do członków sieci, a także do osób, które indywidualnie subskrybują biuletyn.

Spotkanie polskiej sieci Fundacji im. Anny Lindh odbywające się w 2017 roku miało wyjątkowy charakter. Po raz pierwszy w historii zgromadziło przedstawicieli

wszystkich krajów wchodzących w skład Grupy Wyszehradzkiej. Wzięło w nim udział 49 osób, w tym 13 z zagranicy. Zostało ono zorganizowane we współpracy z koordynatorami sieci Fundacji w Czechach (Institute of International Relations Prague), na Słowacji (National Trust of Slovakia), na Węgrzech (Palantír Film Visual and Anthropological Foundation), a jego celem było wzmocnienie i integracja polskiej sieci, poznanie organizacji z regionu i nawiązanie ewentualnych partnerstw do realizacji kolejnych projektów.

Spotkanie otworzył prof. Jacek Purchla, dyrektor mck i członek Komitetu Doradczego Fundacji im. Anny Lindh, podkreślając fakt, że jest to pierwsze spotkanie środkowoeuropejskie Fundacji. Następnie koordynatorka polskiej sieci dokonała podsumowania działań Fundacji i polskiej sieci w latach 2016–2017, zwracając uwagę na najważniejsze wydarzenia odbywające się w tym okresie: 3. Forum Śródziemnomorskie, konkurs literacki *Morze słów*, program wymiany (EuroMed Exchange Programme), *Raport o trendach międzykulturowych w regionie* oraz międzysieciowe projekty. Pozostała część dnia została przeznaczona na specjalistyczne warsztaty, w ramach których zrealizowano sesję integracyjną i networkingową, a także warsztaty antydyskryminacyjne przeprowadzone przez członkinie polskiej sieci: Annę Urbańczyk z Instytutu Kultury Miejskiej oraz Kingę Karp z Towarzystwa Edukacji Antydyskryminacyjnej.

Drugi dzień spotkania rozpoczął się od prezentacji podręcznika *The Anna Lindh Education Handbook. Intercultural Citizenship in the Euro-Mediterranean Region* przygotowanej przez dr Katarzynę Sztop-Rutkowską z Fundacji SocLab. Wydawnictwo jest rezultatem wieloletniej pracy 300 edukatorów z 42 państw Unii dla Śródziemnomorza. Przeznaczone jest dla trenerów zajmujących się edukacją formalną i nieformalną pracujących z młodymi ludźmi.

Samo Forum V4 ALF, odbywające się w języku angielskim, składało się z czterech debat, w których udział wzięli przedstawiciele czterech sieci Fundacji obecnych na spotkaniu. Debaty dotyczyły takich zjawisk jak: pamięć, tożsamość i dziedzictwo w Europie Środkowej (*Memory, Identity and Heritage in Central Europe*), migracje (*Migrations in Central Europe*), eurośródziemnomorska i środkowoeuropejska współpraca w obszarze kultury (*Cultural Cooperation in Central Europe and EuroMed Region*), młodzież i stojące przed nią wyzwania (*Youth and Their Challenges in Central Europe*). Podczas pierwszej debaty paneliści zastanawiali się nad wspólnymi doświadczeniami historycznymi regionu i ich wpływem na obecną sytuację w poszczególnych krajach. Drugi panel poświęcony był stosunkowi do migracji w poszczególnych krajach, polityce wobec kryzysu migracyjnego oraz sposobom integrowania nowo przybyłych w społeczności lokalne. Dyskusja na temat współpracy kulturalnej w Europie Środkowej oraz w regionie eurośródziemnomorskim dotyczyła z kolei trudności w finansowaniu międzynarodowych projektów oraz mechanizmów nawiązywania partnerstw. W ostatniej sesji poruszano temat wyzwań stojących obecnie przed młodymi ludźmi oraz pracy z młodzieżą i na rzecz młodzieży, prowadzonej przez poszczególne organizacje.

Ponadto wszyscy uczestnicy spotkania wzięli udział w wykładach plenarnych odbywającego się w tym czasie w mck 4. Forum Dziedzictwa Europy Środkowej, a także w wydarzeniach towarzyszących m.in. wizycie w opactwie Benedyktynów w Tyńcu.

Udział w projektach międzysieciowych Fundacji im. Anny Lindh

W ramach dodatkowych działań koordynatora sieci w 2017 roku mck podjęło się realizacji trzech projektów współpracy pomiędzy sieciami, sfinansowanych

z grantów Fundacji im. Anny Lindh. Pierwszy z nich, projekt *Be Effective!*, został zorganizowany przez koordynatorów sieci czeskiej (główny koordynator), litewskiej, marokańskiej, polskiej, słowackiej, słoweńskiej, tunezyjskiej i węgierskiej. Założeniem projektu był rozwój umiejętności członków sieci w zakresie komunikacji i promocji (szczególnie w obszarze mediów społecznościowych) w celu dotarcia do nowych, często zmarginalizowanych grup z przekazem walki z uprzedzeniami, negatywnymi stereotypami i błędnym postrzeganiem innych (zwłaszcza muzułmanów, Arabów oraz uchodźców).

W pierwszej kolejności w każdym z państw przygotowano eksperckie materiały dotyczące stosunku ich mieszkańców do kwestii międzykulturowości, dialogu i integracji (z naciskiem na diagnozę postaw w stosunku do muzułmanów i uchodźców oraz potencjalne sposoby przygotowywania przekonujących i pozytywnych przekazów medialnych). Następnie w każdym kraju odbyły się serie warsztatów dotyczących praktycznych umiejętności w zakresie projektowania graficznego, produkowania krótkich filmów/spotów na potrzeby mediów społecznościowych, edycji plików wideo itp. W Krakowie warsztaty odbyły się w dniach 27–28 sierpnia i zostały przeprowadzone przez dr. Marcina Kłaga, kierownika Katedry Wzornictwa i Projektowania Wizualnego na Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie. Wzięło w nich udział 16 osób reprezentujących organizacje członkowskie polskiej sieci. Ostatnim wydarzeniem projektu, w którym wzięło udział 12 polskich przedstawicieli, było międzynarodowe spotkanie w Ołomuńcu (7–11 września), poświęcone wymianie doświadczeń, wiedzy, umiejętności w zakresie dostępu do mediów i efektywnej komunikacji, walce z mową nienawiści, otwieraniu dialogu i moderowaniu dyskusji na trudne tematy, docieraniu do grup, które łatwo ulegają stereotypom i postawom ksenofobicznym.

Drugi z projektów, zatytułowany *Intercultural Cities*, był międzysieciową inicjatywą zorganizowaną przez koordynatorów sieci narodowych w Czechach, Finlandii, Izraelu, Polsce, Słowenii (główny koordynator), Szwecji i na Węgrzech. Jego głównym celem było wykorzystanie wiedzy i doświadczenia członków sieci w zakresie radzenia sobie z wyzwaniami dialogu międzykulturowego na poziomie regionalnym i subregionalnym poprzez analizę fenomenu wielokulturowości w miastach. Szczegółowe cele projektu zostały zdefiniowane w następujący sposób: wzmocnienie wymiany wiedzy i doświadczenia pomiędzy organizacjami pracującymi w obszarze międzykulturowości w miastach w regionie eurośrodkozemnomorskim oraz tworzenie nowych projektów i budowanie nowych partnerstw pomiędzy organizacjami członkowskimi z różnych sieci narodowych. Wybór miasta jako przedmiotu szczególnej analizy wynikał z przekonania, że procesy migracyjne do miast oraz międzykulturowy obraz miast są wskaźnikiem międzykulturowej sytuacji w danym regionie i państwie. Głównym wydarzeniem projektu było Forum Miast Międzykulturowych, które odbyło się w Lublanie w dniach 3–6 września, z udziałem sześciu członków polskiej sieci i koordynatorów. Na Forum składały się sesje plenarne, sesje tematyczne (społeczeństwo obywatelskie i ich współpraca z administracją samorządową, opowieści i narracje miejskie, imigranci i społeczeństwa przyjmujące, pokolenia, pamięć i dziedzictwo), warsztaty, prezentacje związane z międzykulturowością w obszarach miejskich, sesje networkingowe i „targ projektów”. Ponadto polscy koordynatorzy Fundacji wzięli udział w sesji otwierającej Forum, prezentując wyniki wspólnego projektu sieci *Miasta wielokulturowe w Polsce – między mitem a rzeczywistością* (2015–2016). Na tą okazję przygotowana została specjalna broszura prezentująca miasta uczestniczące w projekcie i podsumowująca wydarzenia projektu.

mck wzięło też udział w sesji strategicznej koordynatorów poświęconej podsumowaniu i rekomendacjom wynikającym z doświadczeń Forum.

Z kolei głównym wydarzeniem projektu *Networks for Intercultural Citizenship Education*, realizowanego przez sieci duńską, estońską, fińską (koordynator projektu), marokańską, niemiecką, polską, szwedzką, tunezyjską i turecką, były Dni Międzykulturowej Edukacji Obywatelskiej (Anna Lindh Network Days for Intercultural Citizenship Education), które odbyły się w Helsinkach w dniach 26–31 sierpnia. W ramach wydarzenia ponad 70 przedstawicieli 9 sieci Fundacji spotkało się, by wspólnie dyskutować nad problemami edukacji na rzecz dialogu oraz nabywać nowe kompetencje i umiejętności, a także nawiązywać strategiczne kontakty. Dni Międzykulturowej Edukacji Obywatelskiej były podzielone na dwie komplementarne części. Pierwsze dwa dni stanowiły Regionalne Forum Sieci Fundacji im. Anny Lindh poświęcone międzykulturowemu obywatelstwu (*Regional ALF Networks Forum for Intercultural Citizenship*). Konferencja składała się z sesji typu *agora* (debaty z międzynarodowymi ekspertami i decydentami poświęcone m.in. problemowi tożsamości i edukacji oraz roli społeczeństwa obywatelskiego w promocji edukacji międzykulturowej) oraz *medina* (sesje poświęcone wymianie dobrych praktyk w zakresie walki z mową nienawiści i ekstremizmami, nauce języka jako sposobu nabywania wiedzy o kulturze, roli sztuki w dialogu międzykulturowym, a także nawiązywaniu nowych kontaktów).

W dniach 28–31 sierpnia, zaraz po Regionalnym Forum, odbyło się Regionalne Szkolenie z Międzykulturowej Edukacji Obywatelskiej (*Regional Training on Intercultural Citizenship Education*). 25 edukatorów z regionu Morza Śródziemnego (w tym 6 osób z Polski) wzięło udział w szkoleniu opartym o *The Anna Lindh Education Handbook. Intercultural Citizenship in the Euro-Mediterranean Region*.

Spotkanie koordynatorów narodowych Fundacji im. Anny Lindh w Tallinie

Pod koniec roku mck wzięło udział w rocznym spotkaniu koordynatorów narodowych sieci Fundacji, które odbyło się w Tallinie w dniach 13–15 grudnia. Spotkanie zostało zorganizowane w kluczowym dla Fundacji momencie, a mianowicie na zakończenie okresu programowania 2015–2017 oraz kadencji obecnego dyrektora wykonawczego Fundacji Hatema Atallaha (kadencja prezydent Fundacji Elisabeth Guigou została przedłużona przez Radę Gubernatorów na kolejne trzy lata). W trakcie spotkania, obok kwestii finansowych związanych z nowym okresem budżetowania, podjęto dyskusje na temat inicjatywy *Young Mediterranean Voices*, promocji raportu *Intercultural Trends* oraz typów grantów dla członków sieci. Innymi diskutowanymi tematami były też: problem mierzenia wpływu działań Fundacji, pozyskiwanie dodatkowych środków na jej funkcjonowanie, promocja misji Fundacji oraz jej innowacyjnych działań.

Podczas spotkania koordynatorów odbyła się także ceremonia przyznania Euro-Med Dialogue Award 2017. Edycja 2017 odbyła się pod hasłem „Uchodźcy i migracja: szansa na promocję dialogu międzykulturowego”. Uroczystość miała miejsce w Estonian Film Museum z udziałem przedstawiciela fińskiego msz oraz korpusu dyplomatycznego. Laureatem została niemiecka grupa muzyczna Banda Internationale.

dr Joanna Sanetra-Szeliga, dr Robert Kusek

KOORDYNATORZY POLSKIEJ SIECI FUNDACJI IM. ANNY LINDH
INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

POLSKI PETERSBURG

ENCYKLOPEDIA INTERNETOWA

W 2017 roku Międzynarodowe Centrum Kultury kontynuowało prace związane z encyklopedią internetową *Polski Petersburg*, której wydawcami i administratorami są po polskiej stronie – МСК, a po rosyjskiej – Międzynarodowa Fundacja Charytatywna im. Dmitrija S. Lichaczowa (FL). Encyklopedia stworzona jest w dwóch wersjach językowych: polskiej (МСК) i rosyjskiej (FL), ma charakter popularnonaukowy i edukacyjny, a przeznaczona jest dla szerokiego grona odbiorców. Zasadniczym celem projektu, którego polska premiera miała miejsce w kwietniu (www.polskipetersburg.pl), a rosyjska we wrześniu 2016 roku (www.polskipetersburg.ru), jest przybliżenie polskim i rosyjskim odbiorcom losów i dzieł Polaków związanych z dawną stolicą Imperium Rosyjskiego.

Pomysłodawcom encyklopedii zależy na przedstawieniu wielowątkowej, nierzadko zapomnianej roli, jaką odgrywali Polacy w życiu społecznym, kulturalnym, naukowym, artystycznym, gospodarczym i politycznym od końca XVIII wieku po czasy współczesne. Wpisując to przedsięwzięcie w kontekst wieloletniej i wielokulturowej metropolii nad Newą, chcieliśmy przywrócić pamięć o polskiej społeczności w gronie licznych tamtejszych diaspor narodowych. Dzieje i zasługi tych wspólnot przypomniane zostały dzięki wielkim międzynarodowym obchodom trzystulecia Petersburga (2003), a wiedzę na temat części z nich utrwaliły i spopularyzowały realizowane w ostatnich latach petersburskie sezony kulturalne (francuski [2010], włoski [2011], niemiecki [2012], holenderski [2013], brytyjski [2014]) czy grecki [2016]).

Przez cały rok 2017 gromadzono materiał tekstowy i ilustracyjny, prowadząc jednocześnie intensywne prace redakcyjne. МСК i FL dysponują obecnie ponad 200 hasłami polskich i rosyjskich autorów, które są stopniowo zamieszczane w obu wariantach encyklopedii. Po polskiej stronie teksty do encyklopedii napisało ponad 50 autorów reprezentujących niemal wszystkie ośrodki akademickie (Warszawa, Kraków, Gdańsk, Poznań, Lublin, Wrocław, Opole, Białystok). Do końca 2017 roku udało się zamieścić 178 haseł podstawowych, w tym 141 biograficznych i 37 przedmiotowych.

Większość autorskich tekstów encyklopedii, zarówno polskich, jak i rosyjskich, opiera się na ogólnie dostępnym materiale, choć są też takie, które powstały na podstawie wieloletnich badań. Obok dominujących na tym etapie projektu haseł biograficznych unikalną zawartość encyklopedii stanowią pionierskie niekiedy hasła tematyczne, podkreślające między innymi twórczy wkład Polaków w rozwój nowoczesnego Petersburga. Nie pominięto również tych aspektów polskiego życia nad Newą, które obok stowarzyszeń i organizacji charytatywnych, samopomocowych czy edukacyjnych były najważniejszymi jego cechami konstytutywnymi: języka i książki oraz religii rzymskokatolickiej.

Uzupełnienie do encyklopedycznej narracji stanowią interaktywna mapa, na której pokazujemy wybrane miejsca i adresy związane w różny sposób z życiem polskiej diaspory nad Newą, oraz biblioteka, gromadząca różnego rodzaju materiały pomocnicze. W ramach tej ostatniej prezentowane są między innymi teksty pokonferencyjne oraz ilustrowany zbiór esejów. W miarę

możliwości rozbudowywany jest zamieszczony na stronie materiał ikonograficzny, także dzięki niepublikowanym jak dotąd materiałom ze zbiorów prywatnych.

Integralną część polskiej wersji encyklopedii stanowi wspomniany wyżej ilustrowany zbiór esejów zatytułowany *Petersburg i Polska. Zbiór esejów*. Recenzowana publikacja powstała pod redakcją naukową dr. Dariusza Konstantynowa. Składa się nań 17 tekstów polskich i rosyjskich autorów (390 stron). Zbiór ów wypełnia istotną lukę spowodowaną brakiem systematycznych badań nad polską diasporą w Petersburgu. W Polsce i w Rosji podstawowym źródłem wiedzy na ten temat, pozostającej wciąż domeną wąskiej grupy specjalistów, jest jak dotąd pionierska monografia autorstwa prof. Ludwika Bazyłowa (wyd. polskie 1984, wyd. rosyjskie 2003).

W dniu 16 października na Wydziale Artes Liberales Uniwersytetu Warszawskiego miała miejsce zorganizowana we współpracy z Komisją Polono-Russica tegoż wydziału oraz Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia w Warszawie prezentacja polskiej wersji encyklopedii, którą poprowadził jej główny redaktor naukowy dr Hieronim Grala (uw). W dyskusji udział wzięli: dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, redaktor prowadzący i naukowy dr Beata Nykiel (mck), wspomagający redaktor naukowy dr Mikołaj Banaszkiewicz (uj) oraz administrator strony Margarita Vladimirova.

Już teraz encyklopedia *Polski Petersburg* jest użytecznym kompendium wiedzy o polskiej obecności nad Newą, wykorzystywanym w nauczaniu młodzieży szkolnej i akademickiej. Z myślą o nauczycielach i młodych odbiorcach zamieściliśmy również zestaw scenariuszy lekcyjnych autorstwa dr Kingi Gajdy, które mogą być realizowane na podstawie zamieszczonego w encyklopedii materiału.

dr Beata Nykiel

INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

TYSIĄC SKARBÓW KRAKOWA

Tysiąc skarbów Krakowa to projekt badawczy realizowany we współpracy z Urzędem Miasta Krakowa i z jego inspiracji. Projekt został rozpisany na trzy lata (2016–2018) i jest próbą świeżego spojrzenia na dziedzictwo kulturowe miasta, uwzględniającego jego dzieje najnowsze oraz aktualne wyniki badań. Celem tej inicjatywy jest identyfikacja najcenniejszych zabytków Krakowa, poprzedzona kwerendą w krakowskich zbiorach publicznych (muzea, biblioteki, archiwa), kościelnych i prywatnych. Tytułowe skarby to obiekty, które odegrały istotną rolę kulturową w dziejach miasta, w wielu wypadkach ilustrujące ważne dlań zjawiska bądź wytwory niematerialne. Ich znaczenie ideowe często idzie w parze z wysoką wartością artystyczną. Zabytki, wybrane przez zespół ekspertów, odzwierciedlają dorobek artystyczny, intelektualny i cywilizacyjny miasta oraz jego mieszkańców na przestrzeni dziejów.

Wieńcząca projekt książka, przeznaczona dla szerokiego grona odbiorców, została zaplanowana jako wydawnictwo o charakterze uniwersalnym: pisana przez specjalistów związanych z kręgami akademickimi i muzealnymi, ma równocześnie prezentować wartość edukacyjną i krzewić wiedzę o mieście. Jej dodatkowym atutem będzie luksusowa strona edytorska, co w połączeniu z walorami popularyzatorskimi pozwoli na wykorzystanie publikacji w strategii promocyjnej miasta.

Etap wstępny prac rozpoczęto latem roku 2016, kiedy to powołano komitet naukowy – grono skupiające dyrektorów najważniejszych krakowskich placówek muzealnych, badaczy akademickich oraz przedstawiciela miejskiego Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Zespół ten przygotował propozycje obiektów, które winny się znaleźć w planowanej publikacji. Podczas kilku sesji roboczych wspólnie zdefiniowano kryteria doboru zabytków, określono zasadnicze kierunki narracji i jej charakter, wreszcie wypracowano podział gromadzonego materiału na epoki wyznaczone cezurami czasowymi. Z nadesłanych propozycji została stworzona wstępna lista obiektów, sukcesywnie kompletowana i weryfikowana podczas kolejnych spotkań.

Rok 2017 przebiegał pod znakiem dodatkowych kwerend, scalania list, selekcji haseł, typowania obiektów szczególnie istotnych z punktu widzenia narracji o mieście. Na dwóch spotkaniach komitetu naukowego (w styczniu i w marcu) ostatecznie ustalono strukturę publikacji. Liczne natomiast spotkania robocze w gronie redakcyjnym przyniosły wypracowanie koncepcji tekstów dotyczących szeroko rozumianej kultury oraz dopełniających je esejów historycznych. Powołano zespół autorów poszczególnych części, którzy letnie miesiące poświęcili na tworzenie tekstów. Drugą połowę roku przeznaczono na konsultacje merytoryczne oraz redakcję otrzymanych materiałów. Równolegle trwała kampania fotograficzna wytypowanych obiektów.

Następny etap prac obejmie dalsze pozyskiwanie materiału zdjęciowego, tłumaczenia tekstów, opracowanie redakcyjno-korektorskie polskiej i angielskiej wersji językowej, opracowanie graficzne publikacji i skład obu wydań. Ukażą się one jesienią 2018 roku.

dr Joanna Ziętkiewicz-Kotz

REDAKTOR MERYTORYCZNA PROJEKTU

EUROPEJSKI ROK DZIEDZICTWA KULTUROWEGO 2018 PRZYGOTOWANIA

Unia Europejska ogłosiła rok 2018 Europejskim Rokiem Dziedzictwa Kulturowego (ERDK). Celem inicjatywy jest zachęcenie jak największego grona osób do odkrywania europejskiego dziedzictwa kulturowego i zapoznania się z nim oraz wzmacnianie poczucia przynależności do wspólnoty europejskiej. W związku z tym szczególnie uwaga poświęcona zostanie wartości, jaką dla społeczeństwa ma dziedzictwo kulturowe, wkładowi dziedzictwa w gospodarkę, roli, którą odgrywa ono w dyplomacji kulturalnej, oraz znaczeniu jego ochrony dla przyszłych pokoleń.

Europejski Rok Dziedzictwa Kulturowego to szereg wydarzeń w całej Europie, w tym liczne inicjatywy realizowane w Polsce. Decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Międzynarodowe Centrum Kultury objęło funkcję narodowego koordynatora ERDK 2018. Zadaniem MCK jest więc promocja Roku i zaangażowanie polskich organizacji i instytucji w realizację działań wpisujących się w cele i założenia ERDK.

Prace przygotowawcze rozpoczęły się już w połowie 2017 roku. Podjęto wstępne działania merytoryczne i promocyjne. W pierwszej kolejności opracowano założenia merytoryczne ERDK 2018 w Polsce. Po analizie założeń Roku MCK przyjęło, że inicjatywy mają być skierowane do szerokiej opinii publicznej, dzieci i młodzieży, środowiska zajmującego się dziedzictwem, decydentów oraz biznesu. Założeniem MCK jest aktywne zaangażowanie tych grup w działania związane z dziedzictwem i jego ochroną. Ważne jest przy tym zachęcanie do współpracy podmiotów działających w różnych sektorach (ochrona środowiska, biznes, sektor kultury i kreatywny, turystyka itp.) i generowania synergii na rzecz dziedzictwa pomiędzy działaniami władz i społeczeństwa obywatelskiego.

W trakcie Roku podejmowane będą także inicjatywy ukierunkowane na upowszechnianie wiedzy o znaczeniu dziedzictwa dla rozwoju społeczno-gospodarczego i dialogu międzykulturowego oraz budowania tożsamości. Podejmowane będą również debaty na temat ochrony, zachowania i ponownego wykorzystania dziedzictwa kulturowego oraz podnoszenia kwalifikacji osób pracujących w szeroko rozumianym sektorze dziedzictwa.

W ramach ERDK 2018 MCK przygotowuje ponadto wiele własnych projektów. Prace nad nimi ruszyły w 2017 roku. Opracowano m.in. koncepcję zawartości publikacji dla dzieci pod tytułem *Bestiariusz polski*, mającej w przystępny sposób zapoznawać czytelnika w wieku 6–8 lat z problematyką dziedzictwa. W tym celu nawiązano współpracę z Wydawnictwem Dwie Siostry – specjalizującym się w książkach dla dzieci. Ponadto przygotowano zarys koncepcji konferencji nt. Znaku Dziedzictwa Europejskiego. Ta zaplanowana na wrzesień 2018 roku konferencja będzie pierwszym w Europie spotkaniem analizującym inicjatywę i podejmującym próbę jej ewaluacji. Ruszyły także prace redakcyjne nad

przygotowaniem do druku esejów Johna Tunbridge'a pt. *Zmiana warty*, prace nad zarysem programu szkoły letniej, cyklem seminariów nt. potencjału dziedzictwa oraz programem edukacyjnym i wolontariatem.

W zakresie działań promocyjnych podjęto współpracę z firmą, która przygotowała koncepcję strony internetowej projektu. Jednocześnie zaczęto opracowywać zawartość merytoryczną strony (m.in. opis inicjatywy, regulamin przyznawania patronatu, materiały kontekstowe). Portal będzie jednym z podstawowych narzędzi komunikacyjnych Roku w Polsce, a także miejscem, gdzie można będzie się ubiegać o patronat ERDK 2018 w trybie online. Podjęto współpracę z grafikiem, który stworzył identyfikację wizualną ERDK w Polsce oraz projekty plakatów wizerunkowych i zestawu materiałów promocyjnych. Dalsze prace projektowe i produkcyjne będą kontynuowane w 2018 roku.

MCK podjęło również szeroką współpracę z przedstawicielami sektora dziedzictwa i weszło w ściślejszą współpracę z Narodowym Instytutem Dziedzictwa, Narodowym Centrum Kultury, Narodowym Instytutem Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, International Council of Museums (ICOM), Creative Europe Desk Poland oraz Przedstawicielstwem Komisji Europejskiej w Polsce (partnerzy Roku w Polsce).

We współpracy z Creative Europe Desk Poland zorganizowano w dniu 10 października w Warszawie Dzień Informacyjny Europejskiego Roku Dziedzictwa, w którym udział wzięło niemal 70 przedstawicieli sektora kultury i dziedzictwa z całej Polski. Podczas spotkania założenia programowe przedstawiła dyr. Agata Wąsowska-Pawlik – polska koordynatorka ERDK.

Przygotowaniu obchodów ERDK 2018 służą spotkania koordynatorów narodowych. W 2017 roku Komisja Europejska zorganizowała trzy takie spotkania: 25 kwietnia i 6–7 września w Brukseli oraz 6 grudnia w Mediolanie, a ich celem była prezentacja koncepcji ERDK, wymiana doświadczeń i podzielenie się informacjami na temat przebiegu przygotowań w poszczególnych krajach.

7 grudnia 2017 roku odbyła się uroczysta inauguracja ERDK 2018 podczas Europejskiego Forum Kultury w Mediolanie. MCK reprezentowali: prof. Jacek Purchla, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik i dr Joanna Sanetra-Szeliga. Otwarcia ERDK 2018 dokonał komisarz UE ds. edukacji, kultury, młodzieży i sportu Tibor Navracsics. W wydarzeniu uczestniczyli: przewodniczący Parlamentu Europejskiego Antonio Tajani, estoński Minister Kultury Indrek Saar, reprezentujący estońską prezydencję w Radzie Unii Europejskiej, włoski minister kultury Dario Franceschini, europarlamentarzystka Silvia Costa, a także ponad 800 przedstawicieli sektora kultury i dziedzictwa z całej UE. Jak powiedział komisarz Navracsics, „obchody [ERDK] będą wspaniałą okazją do zachęcenia obywateli, zwłaszcza ludzi młodych, do odkrywania różnorodności kulturowej Europy, a także do zastanowienia się nad rolą, jaką dziedzictwo kulturowe odgrywa w naszym życiu. Pozwala nam ono zrozumieć przeszłość i budować przyszłość”. Przemowy rozpoczynające ERDK 2018 zostały uzupełnione o głosy młodych ludzi, którzy w ramach sesji *Testimonials – My Story, Our Heritage* prezentowali swoje doświadczenia i przemyślenia na temat dziedzictwa i jego znaczenia dla współczesności.

dr Robert Kusek, dr Joanna Sanetra-Szeliga
INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

**PUBLIKACJE
BIBLIOTEKA
CZYTELNIA**

Herito nr 26**Węgry**

wersja polsko-angielska, 176 s., format 23,5 × 29 cm, oprawa miękka ze skrzydełkiem, ISSN 2082-310X, projekt i opracowanie graficzne Kuba Sowiński, Wojciech Kubiena (Biuro Szeryfy), www.herito.pl

Na czym polega fenomen Budapesztu na przełomie XIX i XX wieku? Czym jest dla Węgrów Dunaj? Co wspólnego z placem Kálmána Szélla w Budapeszcie mają Elvis Presley czy Mao Zedong? To najważniejsze pytania tego numeru „Herito”.

W numerze m.in.: László F. Földényi, Éva Forgács, Csaba G. Kiss mierzą się z węgierskimi dylematami, Rafał Wiśniewski opowiada o fenomenie Budapesztu 1900, Adam Balcer, Balázs Ablonczy, Krzysztof Wołoskiuk piszą o węgierskiej fascynacji Wschodem, a Robert Nemes eksploruje zapomniane węgierskie szlaki, jakich nie znajdziemy w popularnych turystycznych przewodnikach. Na szczególną uwagę zasługują dwa eseje László Németha (1901–1975) – mało znanego w Polsce pisarza, uważanego za jedną z najbardziej znaczących postaci życia intelektualnego dwudziestowiecznych Węgier.

Herito nr 27
Kraków i świat

wersja polsko-angielska, 192 s., format 23,5×29 cm, oprawa miękka ze skrzydełkiem, issn 2082-310X, projekt i opracowanie graficzne Kuba Sowiński, Wojciech Kubiena (Biuro Szeryfy), www.herito.pl

Czy Kraków mógłby być miastem kreatywnym i co by to mogło znaczyć? Co wyróżnia go spośród innych miast Europy Środkowej? Specyfikę Krakowa – miasta palimpsestu – próbują uchwycić historycy, dyplomaci, literaturoznawcy, tłumacze, politolodzy, ekonomiści, menadżerowie kultury i architekci.

O to, co wyróżnia Kraków na tle innych miast na świecie, o ile rzeczywistość jego inność jest odczuwalna, pytają m.in. amerykański historyk, dyrektor nowojorskiego Centrum Studiów Europejskich i Śródziemnomorskich – Larry Wolff, austriacki dyplomata – Emil Brix, urodzony w Polsce profesor nauk politycznych z Uniwersytetu Hebrajskiego w Jerozolimie – Shlomo Avineri, czy słoweńska literaturoznawczyni, eseistka i tłumaczka – Simona Škrabec.

W numerze znalazł się również esej polsko-amerykańskiej pisarki i historyczki żydowskiego pochodzenia – Evy Hoffman, wspominającej Kraków jako miejsce trudnej pamięci, oraz nieznany szerzej tekst jednego z najważniejszych twórców literatury angielskojęzycznej – Colma Tóibína, który sportretował miasto pod Wawelem tuż po zniesieniu żelaznej kurtyny.

Herito nr 28**Pamięć reformacji**

wersja polsko-angielska, 200 s., format 23,5×29 cm, oprawa miękka ze skrzydełkiem, ISSN 2082-310X, projekt i opracowanie graficzne Kuba Sowiński, Wojciech Kubiena (Biuro Szeryfy), www.herito.pl

31 października 1517 roku augustiański mnich i profesor teologii Marcin Luter przybił do drzwi kościoła zamkowego w Wittenberdze 95 tez. Czy bez tego słynnego wydarzenia i jego konsekwencji dopracowalibyśmy się wolności jednostki i praw człowieka? Czy bez protestanckiego etosu narodziłby się kapitalizm? Jaką rolę odegrała reformacja w kształtowaniu się nowoczesnych środkowoeuropejskich narodów?

W tym numerze biskup Waldemar Pytel odsłania paradoks luterańskiej ciągłości na przykładzie kościoła Pokoju w Świdnicy. Jarosław R. Kubacki i Michał Choptiany przypominają menonitów i braci polskich, „enfants terribles” reformacji. János L. Győri, Miloš Kovačka, Magda Vášáryová i Pavel Kosatík wyjaśniają, jak protestantyzm wpłynął na historię i kulturę Węgier, Słowacji i Czech. Arleta Nawrocka-Wysocka pisze o chorałach, kancjonałach i narodzinach środkowoeuropejskich języków, a Łukasz Galusek kreśli subiektywny atlas środkowoeuropejskiego dziedzictwa reformacji.

Herito nr 29**Kłopotliwe dziedzictwo Europy Środkowej**

wersja polsko-angielska, 208 s., format 23,5×29 cm, oprawa miękka ze skrzydełkiem, issn 2082-310x, projekt i opracowanie graficzne Kuba Sowiński, Wojciech Kubiena (Biuro Szeryfy), www.herito.pl

Obok nieulegającej kwestii spuścizny narodowej w ostatnich dwóch dekadach w Polsce i w Europie Środkowej wyłonił się ogromny zasób dóbr do niej nieprzystających. Nie da się już ich nie dostrzegać i nie sposób usunąć ich z pola widzenia. Budzą emocje. To my decydujemy, co z ogółu dziedziczonych dóbr kultury zamierzamy przyjąć i za co gotowi jesteśmy wziąć odpowiedzialność. Historia Europy Środkowej nie ułatwia nam sprawy.

W tym numerze Piotr Paziński rozważa, na czym polega kłopot z obozami zagłady w Polsce. Wojciech Wilczyk odwiedza z aparatem cmentarze żołnierzy Armii Czerwonej, a Lola Paprocka blokowisko Nowy Belgrad. Błażej Ciarkowski opowiada o ośrodkach wypoczynkowych ze swastyką i tych z czerwoną gwiazdą. Jacek Purchla tłumaczy, czym jest kłopotliwe dziedzictwo. Michał Wiśniewski przygląda się fenomenowi blokowisk z wielkiej płyty, a Aleksandra Sumorok dowodzi, że socrealizm w architekturze ma wiele twarzy.

Miljenko Jergović

Muszkat, cytryna i kurkuma. Spojrzenie z Zagrzebia

Z chorwackiego przełożyła Magdalena Petryńska

wersja polska, 304 s., format 17,5 × 21 cm, oprawa twarda,
ISBN 978-83-63463-69-4, projekt i opracowanie graficzne Kuba Sowiński
i Wojciech Kubiena (Biuro Szeryfy)

Zbiór esejów jednego z najwybitniejszych dziś pisarzy chorwackich przygotowany specjalnie z myślą o polskich czytelnikach przez znakomitą tłumaczkę Magdalenę Petryńską.

Teksty układają się w polifoniczną, jednocześnie intymną i uniwersalną, momentami bolesną i bezlitosną, opowieść o pamięci, skomplikowanej wielkiej historii, która wdziera się szturmem w biografie zwykłych ludzi. Obszerne fragmenty poświęcone są twórczości europejskich artystów – Thomasa Bernharda, Sándora Máraiego, Ivo Andrića, Danila Kiša, Lászla Krasznahorkaiego, Miroslava Krležy czy Mariny Abramović. Bohaterem tekstów Jergovicia są też miasta – Petrinija, Triest, Belgrad, Budapeszt, Zagrzeb, Kraków czy Lwów.

Część zbioru stanowią eseje poświęcone polskiej kulturze, którą Jergović czuje i rozumie jak mało kto. W zbiorze znajdziemy teksty m.in. o Wróblewskim, Vincenzie, Miłoszu, Różewiczu, Herlingu-Grudzińskim, Zagajewskim, Kornhauserze, Tokarczuk, Stasiuku i in.

Książka stanowi dziesiąty tom w serii Biblioteka Europy Środka pod redakcją prof. Jacka Purchli.

Praca zbiorowa

Zsolnay. Węgierska secesja

wersja polsko-angielska, 336 s., format 24×28 cm, oprawa twarda,
ISBN 978-83-63463-65-6, projekt i opracowanie graficzne Krzysztof Radoszek
(Radoszek Arts)

Na ponad 150 kolorowych fotografiach zaprezentowano najciekawsze projekty pochodzące ze słynnej manufaktury z Peczu z okresu jej największej świetności. Znalazły się tu reprodukcje bogato zdobionych secesyjnych wazonów, serwisów kawowych z motywami roślinnymi, projekty zestawów deserowych czy awangardowych żyrandoli, a także archiwalne projekty najsłynniejszych serii produkcyjnych pochodzących z Zsolnay, które zdobiły niejednego mieszczański salon w tej części Europy.

Jeden z rozdziałów albumu poświęcono ceramice architektonicznej, która była ważną częścią produkcji manufaktury niemal od początku jej istnienia. Powstające w Peczu detale zdobiły wnętrza, fasady i dachy licznych budynków w całych Austro-Węgrzech. Ceramika Zsolnay odegrała szczególną rolę w architekturze secesji – w realizacjach Ödöna Lechnera, określanego jako „węgierski Gaudí”.

Praca zbiorowa

Adriatycka epopeja. Ivan Meštrović

wersja polsko-angielska, 296 s., format 24 × 27,5 cm,
oprawa twarda, ISBN 978-83-63463-68-7,
projekt i opracowanie graficzne Wojtek Kwiecień-Janikowski

Pierwsze w Polsce tak obszerne wydawnictwo poświęcone największemu chorwackiemu artyście XX wieku – Ivanowi Meštrovićowi. W publikacji znalazły się reprodukcje najwybitniejszych rzeźb, szkiców i rysunków artysty, starannie opracowana biografia wzbogacona o mapy i archiwalne zdjęcia, eseje krytyków sztuki, kuratorów oraz specjalistów od twórczości genialnego artysty z Dalmacji.

Na szczególną uwagę zasługuje przedruk nieznannej szerzej broszury słynnego polsko-słoweńskiego historyka sztuki – prof. Wojsława Molè (1886–1973), który już w latach 30. XX wieku zauważył talent chorwackiego rzeźbiarza. W książce znalazły się też teksty zafascynowanego dłutem Meštrovia Jerzego Stempowskiego czy Józefa Wittlina.

Praca zbiorowa

Balkan Playground. Michał Korta

wersja polsko-angielska, 96 s., format 24 × 27,5 cm, oprawa twarda,
ISBN 978-83-63463-70-0, projekt i opracowanie graficzne Kuba Sowiński
(Biuro Szeryfy)

Pod koniec lata 2014 roku Michał Korta wyruszył w drogę. Jego jedynym celem było zobaczenie Bałkanów. Odwiedził osiem krajów, nieśpiesznie podróżując samochodem, który na kilka miesięcy stał się jego domem. Robił zdjęcia ludzi i miejsc. Efektem tej podróży jest album prezentujący ponad trzydzieści skondensowanych fotograficznych opowieści.

Starannie skomponowane portrety, wyludnione krajobrazy, pozornie nieznaczące, banalne detale to stale powracające motywy w fotografiach Korta. Układają się one nie tylko w intrygujące wizualnie historie, ale też odsłaniają atmosferę świata zawieszonego między przeszłością a teraźniejszością. I choć perspektywa zewnętrznego obserwatora i outsidera niesie ze sobą ryzyko stereotypizacji i uogólnień, to artysta daleki jest od poszukiwania powierzchownego orientalizmu i łatwej egzotyki.

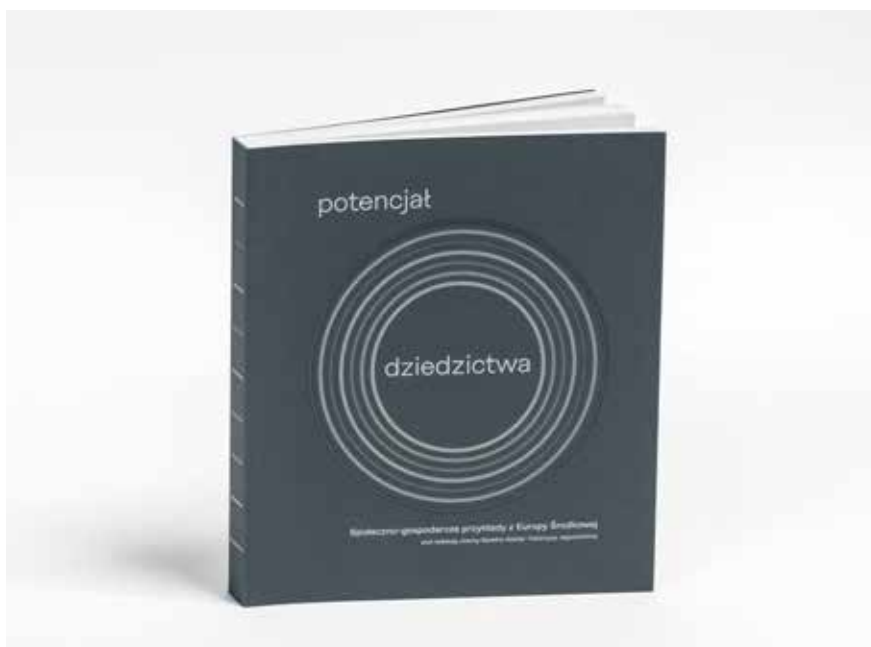
Praca zbiorowa

Lwów nowoczesny

wersja polsko-angielska, 360 s., format 24×27,5 cm,
oprawa twarda, ISBN 978-83-63463-73-1,
projekt i opracowanie graficzne Krzysztof Radoszek (Radoszek Arts)

Przedwojenny Lwów inspirował i zajmował istotne miejsce na mapie nie tylko II Rzeczypospolitej, ale także całej „Nowej Europy”. Zrealizowano w nim wiele wybitnych dzieł modernizmu, które inspirowały i wyznaczały nowe kierunki rozwoju miasta. Architektoniczna nowoczesność stała się częścią lwowskiego *genius loci* i dawała nowy impuls do jego rozwoju.

Na przeszło 150 współczesnych fotografiach, przygotowanych specjalnie na potrzeby tego wydawnictwa, zaprezentowano modernistyczne realizacje polskich, ukraińskich i żydowskich architektów: budynki hoteli, banków, biur, sklepów, kin, kamienic, willi, ale również obiektów sakralnych, teatrów, szpitali i szkół. Uzupełnieniem wydawnictwa są często publikowane po raz pierwszy archiwalne zdjęcia i plany pochodzące z polskich i ukraińskich zbiorów.

Joanna Sanetra-Szeliga, Katarzyna Jagodzińska (red.)

Potencjał dziedzictwa. Społeczno-gospodarcze przykłady z Europy Środkowej

wersja polska, 323 s., format 22 × 25 cm,

oprawa miękka ze skrzydełkiem, ISBN 978-83-63463-62-5,

projekt i opracowanie graficzne Krzysztof Radoszek (Radoszek Arts)

Jaką wartość ma dziś dziedzictwo kulturowe? Czy da się je mierzyć wskaźnikami ekonomicznymi? Dlaczego można być traktowane jako zasób strategiczny XXI wieku? Odpowiedzi na te pytania poszukują autorzy artykułów składających się na pierwszą publikację Międzynarodowego Centrum Kultury poświęconą wpływowi dziedzictwa kulturowego na otoczenie społeczno-gospodarcze w Europie Środkowej.

Książka obejmuje przekrojową analizę teoretycznego potencjału dziedzictwa oraz 9 studiów przypadków, których przedmiotem są obiekty historyczne oraz dziedzictwo niematerialne. W publikacji znalazły się zarówno prezentacje modelowych działań miejscowych władz lub prywatnych inwestorów, jak i przykłady negatywne, pokazujące niewykorzystane szanse.

Robert Kusek, Jacek Purchla, współpraca: Katarzyna Jagodzińska
Heritage and the City

wersja angielska, 316 s., format 24 × 16,5 cm,
oprawa miękka, ISBN 978-83-63463-63-2,
projekt i opracowanie graficzne Wojciech Kubiena (Biuro Szeryfy)

Recenzowana monografia zbiorowa zawierająca artykuły badaczy, którzy uczestniczyli w 3. Forum Dziedzictwa Europy Środkowej (16–18 września 2015), poświęconym fenomenowi miasta.

Analiza miasta jako szczególnej przestrzeni społecznych interakcji łączy badaczy i praktyków z wielu dyscyplin: urbanistów, ekonomistów, socjologów, psychologów społecznych, antropologów, historyków i historyków sztuki. Takie interdyscyplinarne i innowacyjne podejście znalazło swoje odzwierciedlenie w pokonferencyjnej publikacji. Zebrane w niej teksty skupiają się na takich zjawiskach, jak krajobraz miejski, miasta historyczne, rewitalizacja, miejskie narracje czy miasta kreatywne. Szczególna uwaga została ponadto poświęcona miastom środkowoeuropejskim.

Praca zbiorowa, Maria Kałamajska-Saeed (red. nauk.)

Kościoły i klasztory rzymskokatolickie dawnego województwa nowogrodzkiego, część II, tom 5

wersja polska, 548 s., format 25×17,5 cm, ISBN 978-83-63463-71-7,

projekt i opracowanie graficzne Tomasz Kulawik

W piątym tomie II części serii, obejmującej zabytki sztuki sakralnej na terenach dawnego województwa nowogrodzkiego, przedstawione zostały kościoły Nowogrodka.

Tom zawiera opracowanie 6 obiektów sakralnych: kościoła rektoralnego pw. Przemienienia Pańskiego (dawna fara) i domu zakonnego ss. Nazaretanek pw. Chrystusa Króla, kościoła pw. św. Michała Archanioła i klasztoru Dominikanów, kościoła pw. imienia Marii i klasztoru Dominikanek, dawnego kościoła pw. św. Antoniego Padewskiego i klasztoru Franciszkanów (obecnie sobór pw. św. Mikołaja), kościoła pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny i św. Stanisława Kostki oraz kolegium Jezuitów, kaplicy i tzw. Starego Cmentarza.

Opisowi i omówieniu architektury towarzyszy kompleksowe przedstawienie wystroju oraz stałego i ruchomego wyposażenia kościołów. Książka została zaopatrzona w spisy wykorzystanych materiałów archiwalnych, bibliografię, indeksy nazwisk i miejscowości oraz spis ilustracji.

Anna Strzebońska

Bibliografia dorobku naukowego pracowników Międzynarodowego Centrum Kultury. 1991-2016

wersja polska, 300 s., format 14,5 × 21 cm, oprawa miękka,
ISBN 978-83-63463-72-4, projekt i opracowanie graficzne Kuba Sowiński
i Wojciech Kubiena (Biuro Szeryfy)

Bibliografia dorobku naukowego pracowników Międzynarodowego Centrum Kultury. 1991-2016 znakomicie dopełnia i poszerza obraz oraz ewolucję działalności instytucji, której misją jest prowadzenie dialogu i interdyscyplinarnych badań nad kulturą i dziedzictwem w Europie i na świecie.

Bibliografia powstała z myślą przedstawienia aktywności piśmienniczej pracowników MCK i to nie tylko w ramach działalności i pracy w instytucji, ale również na innych płaszczyznach ich pracy naukowej i publicystycznej.

Główne obszary zainteresowań pracowników Centrum to: dziedzictwo kulturowe, refleksja nad dorobkiem cywilizacji europejskiej, miasto jako zwierciadło cywilizacji, fenomen Europy Środkowej, tożsamość i pamięć historyczna, ochrona zabytków, zarządzanie kulturą, relacja między kulturą a ekonomią, dialog kultur i społeczeństw, prezentacja i promocja sztuki XX wieku.

BIBLIOTEKA MCK

Specjalistyczna Biblioteka Międzynarodowego Centrum Kultury stanowi integralną część Instytutu Dziedzictwa Europejskiego. Na mocy Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 19 października 2016 roku Biblioteka mck otrzymała status biblioteki naukowej. Dzięki przywilejowi znalezienia się w prestiżowym gronie bibliotek naukowych w Polsce Biblioteka mck powiększyła swój warsztat informacyjny o dostęp do baz danych na licencjach krajowych, takich jak Scopus, Elsevier, Springer, Wiley, Ebsco, Science, Web of Science, Infona, Nature.

Biblioteka mck gromadzi światową literaturę naukową z zakresu szeroko rozumianego dziedzictwa kulturowego i nowej filozofii zarządzania, w szczególności historii i teorii kultury, historii i tożsamości Europy Środkowej, sztuki, architektury, urbanistyki, zarządzania miastami historycznymi, ochrony zabytków, dziedzictwa kulturowego w kontekście ekonomii, etnografii i tradycji regionów Europy, mniejszości narodowych, dialogu międzykulturowego. Znaczące są również galicjana oraz druki osiemnasto- i dziewiętnastowieczne, zbiory kartograficzne, w tym niemieckie wydania okupacyjne kilkuset map topograficznych ziem polskich.

Cennymi nabytkami są ponadto włączone do zbiorów Biblioteki mck części księgozbiorów: Pracowni Konserwacji Zabytków, dr. Mariana Korneckiego, prof. Jacka Woźniakowskiego, prof. Lecha Kalinowskiego, prof. Jana Samka oraz prof. Andrzeja Tomaszewskiego. Obejmują one łącznie 9826 jednostek inwentarzowych.

Z zasobów Biblioteki mogą korzystać wszyscy. Kluczową grupę stanowią jednak studenci, doktoranci, pracownicy naukowcy, słuchacze studiów podyplomowych Akademii Dziedzictwa, stypendyści programu Thesaurus Poloniae, uczniowie szkół średnich, pasjonaci i poszukiwacze wiedzy. Zbiory Biblioteki służą ponadto jako ważny warsztat pracy dla pracowników mck do realizacji projektów naukowo-badawczych i wystawienniczych.

Księgozbiór Biblioteki na koniec 2017 roku liczył blisko 38 600 jednostek inwentarzowych (wydawnictw zwartych, ciągłych i czasopism, wydawnictw audiowizualnych i specjalnych). Duże wpływy książek i czasopism osiągnięto dzięki intensywnej wymianie publikacji z licznymi placówkami kultury i nauki w kraju i za granicą oraz znacznym darom od osób prywatnych i instytucji. Te dwa sposoby gromadzenia zbiorów stanowiły 47 procent wszystkich nabytków Biblioteki w 2017 roku.

Biblioteka mck prowadzi stałą lub okazjonalną wymianę książek i czasopism z blisko stu instytucjami krajowymi i zagranicznymi. W 2017 roku w gronie krajowych partnerów wymiany zbiorów znalazły się m.in.: Biblioteka Instytutu Amerykanistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Centralne Muzeum Włókiennictwa w Łodzi, Biblioteka Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku. Najwięcej publikacji w 2017 roku otrzymano z wymiany z Biblioteką Instytutu Historii Sztuki UJ, Biblioteką Muzeum Sztuki Współczesnej MOCAK, Biblioteką Instytutu Amerykanistyki UJ, Towarzystwem Miłośników Historii i Zabytków Krakowa, Biblioteką Kórnicką, Biblioteką Muzeum Śląskiego w Katowicach, Biblioteką Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, Zentralinstitut für Kunstgeschichte w Monachium, Biblioteką Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku.

Na podkreślenie zasługują również dar w formie prenumeraty specjalistycznego czasopisma „Art Newspaper”, zapewnionej przez Fundację Zbiorów im. Ciechanowieckich w Zamku Królewskim w Warszawie, a także publikacje ofiarowywane przez stypendystów Thesaurus Poloniae oraz gości mck.

W zamian za otrzymywane, często unikatowe specjalistyczne książki i czasopisma, Biblioteka sukcesywnie przekazywała do zbiorów instytucji partnerskich w kraju i za granicą wydawnictwa mck, które cieszą się stałym zainteresowaniem i uznaniem odbiorców. W 2017 roku przekazano również ponad 200 zbędnych publikacji (dubletów), które zasiły księgozbiory bibliotek oddziałów terenowych Narodowego Instytutu Dziedzictwa, Biblioteki Instytutu Amerykanistyki UJ, Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie, Biblioteki Akademii Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego w Krakowie.

Zgromadzone zbiory są w profesjonalny sposób opracowywane w formacie MARC21 i udostępniane czytelnikom w katalogu online. Biblioteka mck jest członkiem zespołu bibliotek skupionych wokół Narodowego Uniwersalnego Katalogu NUKAT i czynnie uczestniczy w jego budowie. Katalog centralny NUKAT jest tworzony metodą współkatalogowania, która usprawnia i standaryzuje katalogowanie, a w końcowym efekcie umożliwia pobieranie wysokiej jakości opisów bibliograficznych i towarzyszących im haseł wzorcowych do lokalnych katalogów przez 166 partycypujących polskich bibliotek.

Do końca 2017 roku pracownicy Biblioteki mck wprowadzili łącznie 10 483 rekordy bibliograficzne dla druków zwartych oraz 123 rekordy bibliograficzne dla wydawnictw ciągłych. W celu utrzymywania spójności katalogu Biblioteki mck z NUKAT na bieżąco wprowadzane są poprawki na podstawie raportów z codziennego przetwarzania bufora bazy w systemie VIRTUA oraz raportów ze zmian w rekordach w katalogu NUKAT.

Księgozbiór Biblioteki jest udostępniany wyłącznie prezencyjnie w Czytelni Rolanda Bergera wszystkim zainteresowanym przez sześć dni w tygodniu. W Czytelni znajduje się 12 stanowisk do pracy wyposażonych w komputery. Czytelnicy mogą również wykorzystywać własne urządzenia z podłączeniem do sieci Wi-Fi mck. W Bibliotece dostępne są usługi kserograficzne, drukowania i skanowania, dużym zainteresowaniem cieszą się ręczne skanery linijkowe.

W 2017 roku został wdrożony moduł elektronicznej obsługi użytkowników w Bibliotece mck w systemie VIRTUA, tzw. *Circulation Module*. Moduł „cykulacji” w systemie VIRTUA uruchomiono 1 czerwca 2017 roku, wprowadzono również statusy specjalne dla egzemplarzy książek w Katalogu Biblioteki mck wskazujące aktualne miejsce przechowywania książki.

W 2017 roku kierownictwo i pracownicy Biblioteki wzięli udział m.in. w spotkaniach bibliotekarzy systemowych Bazy Wspólnej, spotkaniach bibliotekarzy systemowych bibliotek NUKAT, posiedzeniach Krakowskiego Zespołu Bibliotecznego, spotkaniu Rady Dyrektorów Polskiej Grupy Użytkowników systemu VTLs/VIRTUA, a także w konferencji poświęconej systemowi bibliotecznemu następnej generacji (Sierra) czy konferencji otwierającej projekt „e-usługa OMNIS”.

W listopadzie 2017 roku zebrała się Rada Naukowa Biblioteki mck pod przewodnictwem prof. Zdzisława Pietrzyka w składzie: prof. Andrzej Chwalba, dr Karolina Grodziska, prof. Jerzy Wyrozumski. Efektem pracy było przyjęcie sprawozdania z działalności Biblioteki za lata 2015–2017 oraz zapoznanie się z bieżącymi działaniami i wyzwaniami.

W 2017 roku Biblioteka mck podjęła również współpracę z Instytutem Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa uJ w zakresie prowadzenia praktyk studenckich. Co miesiąc na stronie internetowej biblioteki umieszczany był wykaz nabytków z podziałem na druki zwarte, czasopisma, zbiory specjalne i audiowizualne. W holu Biblioteki w gablotach prezentowano wybrane z księgozbioru publikacje stanowiące dopełnienie wystaw odbywających się w Galerii Międzynarodowego Centrum Kultury. Zainteresowani czytelnicy otrzymywali przygotowywany kwartalnie newsletter informujący o bieżących wydarzeniach w Bibliotece, o rekomendowanych publikacjach i kolekcjach.

Dorota Witczak

BIBLIOTEKA MCK

MECENASI SPONSORZY PARTNERZY

PROMOCJA, WSPÓŁPRACA Z MEDIAMI I PARTNERAMI MCK

Międzynarodowe Centrum Kultury prowadzi systematyczne działania komunikacyjne, oparte przede wszystkim na budowaniu i umacnianiu relacji z przedstawicielami mediów, a także na współpracy z partnerami medialnymi. W dużej mierze to dzięki nim stale zwiększa się liczba osób biorących udział w organizowanych przez mck wydarzeniach i projektach.

Efektom tej współpracy w 2017 roku była szeroka obecność w mediach. W sumie ukazało się ponad 1540 materiałów nt. działalności mck, wszystkie miały wydźwięk pozytywny. Intensywnie prowadzono również komunikację w mediach społecznościowych (w portalu Facebook, Instagram, YouTube oraz Twitter), które wykorzystywane były także do umacniania pozytywnego wizerunku mck oraz budowania stałej grupy odbiorców, zainteresowanych zarówno projektami specjalistycznymi, jak i skierowanymi do szerokiej publiczności.

Dowodem na pozytywne postrzeganie instytucji w mediach są m.in. przyznawane przez dziennikarzy nagrody. Radio Kraków często nominuje wystawy mck w plebiscycie Marka Radia Kraków – prestiżowym rankingu najlepszych wydarzeń kulturalnych miesiąca. Wyróżnienie to otrzymała w kwietniu wystawa *Zsolnay. Węgierska secesja*, a w grudniu wystawa *Lwów, 24 czerwca 1937. Miasto, architektura, modernizm*. W sierpniu nominację do wyróżnienia otrzymała także wystawa *Adriatycka epopeja. Ivan Meštrović*. We wrześniu całoroczny program edukacyjny mck nominowany został do nagrody „Słoneczniki 2017”, przyznawanej przez portal CzasDzieci.pl dla najbardziej kreatywnych i rozwojowych inicjatyw adresowanych do najmłodszych. Wystawy mck wyróżnione zostały również w podsumowaniu ważnych wydarzeń kulturalnych, zarówno w mediach lokalnych („Dziennik Polski”), jak i ogólnopolskich („Polityka”).

W 2017 roku Ośrodek Komunikacji zorganizował sześć spotkań prasowych z mediami. Każde z nich zgromadziło liczne grono dziennikarzy. Informacje o działalności mck obecne były w prasie lokalnej i ogólnopolskiej, na antenie rozgłośni radiowych, na portalach horyzontalnych (Onet.pl, Gazeta.pl, Wp.pl, Interia.pl), a także tych zajmujących się tematyką kulturalną, miejską, edukacyjną i historyczną. Podobnie jak w latach ubiegłych także w 2017 roku przygotowano kilkustronicowe dodatki do gazet, w których prezentowaliśmy nasze wystawy.

W tworzonych i wysyłanych regularnie informacjach prasowych oraz newsletterach zaprezentowano nie tylko wystawy, ale także międzynarodowe projekty i programy badawcze oraz współpracę z ważnymi instytucjami i partnerami z Europy Środkowej i ze świata. Najbardziej interesujące materiały filmowe dokumentujące wydarzenia mck zamieszczano w portalu YouTube. Informacje o wystawach w Galerii mck emitowała telewizja lokalna, gościły one także w programach ogólnopolskich, w tym w tvp Kultura. Zwiastuny wydarzeń mck pokazywane były na ekranach w środkach komunikacji publicznej w Krakowie i Łodzi oraz na ekranach ledowych w centrum miasta.

Flagi promujące wystawę *Logika lokalności. Norweski i polski współczesny design*

Plakaty promujące wystawę *Logika lokalności. Norweski i polski współczesny design*

Tramwaj promujący wystawę *Logika lokalności. Norweski i polski współczesny design*

Flagi promujące wystawę *Adriatycka epopeja*. Ivan Meštrović

Plakaty promujące wystawę *Adriatycka epopeja*. Ivan Meštrović

Promocja wizualna wystawy Lwów, 24 czerwca 1937. Miasto, architektura, modernizm

Promocja wizualna wystawy Lwów, 24 czerwca 1937. Miasto, architektura, modernizm

Tramwaj promujący wystawę Lwów, 24 czerwca 1937. Miasto, architektura, modernizm

Wydarzenia prezentowane były zarówno w wydawanych przez MCK dwumiesięcznych programach, drukach ulotnych i na plakatach, jak i na nośnikach reklamy zewnętrznej, takich jak citylighty, flagi na Rynku Głównym, słupy reklamowe. Po Krakowie jeździły również tramwaje reklamujące instytucję i wystawy. Poszczególne wydarzenia promowane były ponadto podczas popularnych imprez kulinarnych, takich jak Targi Śniadaniowe czy Najedzeni Fest.

Patronom medialnym wydarzeń MCK należą się szczególne wyrazy wdzięczności. W 2017 roku byli to: TVP 3 Kraków, Radio Kraków, „Tygodnik Powszechny”, „Karnet”, Polski Portal Kultury O.pl, In Your Pocket, AHICE, „New Eastern Europe”, „Lounge”, „SZUM”, „Dobre wnętrze” oraz „Podróże”. Kolejny rok z rzędu MCK włączyło się również w organizowaną przez magazyn „Zwierciadło” akcję pt. *Niezła sztuka*.

Tradycyjną okazją do wyrażenia wdzięczności dla współpracowników jest noworoczne spotkanie partnerów i przyjaciół, które odbyło się 27 stycznia. Jak co roku zgromadziło ono przedstawicieli władz regionu i miasta, korpusu dyplomatycznego i instytucji, osobistości ze środowiska kultury, nauki, patronów medialnych oraz mecenasów i sponsorów, których wsparcie pomogło zrealizować program MCK na wysokim poziomie merytorycznym i artystycznym.

Edyta Gajewska

OŚRODEK KOMUNIKACJI

MECENASI, SPONSORZY I PARTNERZY MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

STYCZEŃ – GRUDZIEŃ 2017

Partnerzy

Ambasada Austrii w Warszawie
Ambasada Królestwa Norwegii w Warszawie
Ambasada Republiki Chorwacji w Rzeczypospolitej Polskiej
Centrum Historii Miejskiej Europy Środkowo-Wschodniej we Lwowie
Centrum Społeczności Żydowskiej w Krakowie
ENCATC
Europa Nostra
Eurośródziemnomorska Fundacja Dialogu Kultur im. Anny Lindh
Fundacja Kronenberga przy City Handlowy
Fundacja Międzynarodowe Centrum Kultury
Galeria Morawska w Brnie
Galeria Wschodniosłowacka w Koszycach
Gmina Miejska Kraków
Gradski ured za kulturu, obrazovanje i sport Grada Zagreba
Grupa Robocza ds. Dziedzictwa Kulturowego w krajach v4
Heritage Affairs w Budapeszcie
Heritage Europe
Historisches Museum Frankfurt
Instytut Adama Mickiewicza
Instytut Historii Sztuki Słowackiej Akademii Nauk
Janus Pannonius Múzeum
Kancelaria Premiera Węgier
Konsulat Generalny Węgier w Krakowie
Kraków Airport
Małopolska Szkoła Administracji Publicznej Uniwersytetu Ekonomicznego
w Krakowie
Miasto Pecz
Miasto Zagrzeb
Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Krakowie
Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne s.A. w Krakowie
Ministarstvo kulture Republike Hrvatske
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Ministerstwo Kultury Republiki Czeskiej
Museene i Sør-Trøndelag w Trondheim
Muzeji Ivana Meštrovića
Muzeum Architektury we Wrocławiu
Muzeum Historyczne w Bielsku-Białej

Muzeum Miedzi w Legnicy
 Muzeum Miejskie w Legnicy
 Muzeum Pałacu Jana III w Wilanowie
 Navo Orbico Polska
 Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum
 Pałac Schoena – Muzeum w Sosnowcu
 Polski Komitet ds. UNESCO
 Prime Minister's Office Cultural Heritage Department Unit for International
 and World
 Rada Ochrony Zabytków Republiki Słowackiej w Bratysławie
 Rok Kultury Węgierskiej
 Rumuński Instytut Kultury
 Sloznaft Polska s.a.
 Stowarzyszenie Absolwentów Akademii Dziedzictwa
 Stowarzyszenie Rekonstrukcji Historycznej i Kostiumingu „Krynolina”
 Szkoła Tańca Jane Austen
 Turistička zajednica grada Zagreba
 Węgierski Instytut Kultury w Warszawie
 Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie

Patroni medialni

AHICE	Polskie Radio Program I
Czasdzieci.pl	Radio Kraków Małopolska
„Dobre Wnętrze”	„Szum”
„Gazeta Wyborcza”	Telewizja M
„Głos Seniora”	TVP 3 Kraków
„Herito”	„Tygodnik Powszechny”
„In Your Pocket”	„Weranda”
„Karnet”	
„Lounge Magazine”	
Navo Orbico Polska	
„New Eastern Europe”	
Off Radio Kraków	
Polska Agencja Prasowa	
„Podróże”	
Polski Portal Kultury O.pl	

ANEKS

RADA PROGRAMOWA MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

KADENCJA 2017-2019

Andrzej Chwalba – przewodniczący

Antoni Bartosz

Sabra Daici

Jerzy Hausner

Paweł Jaskanis

Adolf Juzwenko

Csaba G. Kiss

Maria Poprzęcka

Mykoła Riabczuk

Rasa Rimickaitė

Andrzej Rottermund

Janusz Sepioł

Urszula Ślęzak

Magdaléna Vášáryová

Rada Programowa MCK

STRATEGIA MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

NA LATA 2013–2020 (WYCIĄG)

W 2013 roku Rada Programowa Międzynarodowego Centrum Kultury przyjęła wypracowaną przez zespół mck Strategię na lata 2013–2020. Jest to dokument, który w sposób precyzyjny określa misję i wizję instytucji, wytycza cele i określa sposoby ich realizacji, a także definiuje miejsce mck w krajobrazie polskich i zagranicznych instytucji kultury.

WIZJA, MISJA I CELE STRATEGICZNE

Wizja, czyli do czego dążymy

Kultura jako katalizator dialogu w Europie Środkowej.

Misja, czyli czym jesteśmy

Centrum międzynarodowego dialogu i interdyscyplinarnych badań nad kulturą i dziedzictwem w Europie i w świecie.

Cele strategiczne

1. Wzmacnianie pozycji Polski jako aktywnego uczestnika międzynarodowej debaty w sprawach kultury i dziedzictwa.
2. Budowanie wizerunku Polski jako promotora współpracy kulturalnej w Europie Środkowej.
3. Rozwijanie nowoczesnej, sprawnie zarządzanej instytucji.

ZAKRES TEMATYCZNY (FRAGMENT DOKUMENTU PROGRAMOWEGO)

- Teoria, filozofia i zarządzanie dziedzictwem. Pamięć. Tożsamość.
- Przestrzeń kulturowa, sztuka i dziedzictwo Europy Środkowej i Wschodniej.
- Dialog międzykulturowy.
- Miasto jako zwierciadło cywilizacji, laboratorium kreatywności, katalizator zmiany.
- Polityka kulturalna i ekonomika kultury.

mck ma charakter *think tanku*, który swoją misję realizuje poprzez połączenie niezależności badawczo-analitycznej z tworzeniem oferty kulturalnej o różnych formach (m.in. publikacje, wystawy, warsztaty, działalność edukacyjna). Daje to unikalny efekt synergii, pozwalający nie tylko na szerokie upowszechnienie wyników podejmowanych badań, ale też na pokazanie w praktyce, jak wynikające z nich rekomendacje można implementować w instytucji publicznej, przyczyniając się do budowy nowoczesnego, uczestniczącego i świadomego społeczeństwa XXI wieku.

Działania MCK wyrastają z przekonania, że rolę Polski – jako dużego środkowoeuropejskiego państwa – winno być inicjowanie i kreowanie międzynarodowej debaty o dziedzictwie i kulturowych wyzwaniach współczesności. Jednocześnie działalność MCK ma być głosem Europy Środkowej i Wschodniej w skali globalnej – stąd współpraca z pozostałymi państwami Europy i innych kontynentów. MCK staje się tu podwójnym narzędziem – z jednej strony ma za zadanie, jako polski lider w regionie, twórczo na niego oddziaływać. Z drugiej zaś – reprezentując region, ma budować obraz Polski w świecie. Centrum – swoisty inkubator idei – winno być eksporterem polskiej myśli intelektualnej w regionie i w świecie. Ważne jest także, aby element konkurencyjności państw (nieodłączny w gospodarce czy w polityce) zrównoważyć aspektem partnerskim, możliwym do najlepszego urzeczywistnienia we współpracy kulturalnej. Takie nastawienie sprzyja formowaniu myślenia Polaków o ich sąsiadach jako o partnerach (co jest istotne także dla procesu pojednania z sąsiadami jako warunku sukcesu na arenie międzynarodowej), a zarazem ugruntowuje w nich poczucie, że Polska działa we wspólnym interesie. Specjalistyczna wiedza w zakresie kultury XX wieku w Europie Środkowej i Wschodniej, jaką dysponuje MCK, jest kluczowa do budowy dobrych relacji z sąsiadami. Bez znajomości doświadczenia XX wieku nie jest możliwe zrozumienie stereotypów, postaw i uprzedzeń warunkujących zachowania i reakcje sąsiadów. Rzetelna wiedza i wydobycie wspólnoty tego doświadczenia pozwalają natomiast uczynić je płaszczyzną sprzyjającą dialogowi i gruntem do pomyślnego spotkania. Na tym polega waga partnerskich projektów kulturalnych realizowanych przez MCK.

Warto dodać, że widzenie przeszłości w perspektywie dzisiejszych wyzwań i w perspektywie projektowanej przyszłości streszcza się w pojęciu dziedzictwa, które w MCK poddawane jest wielostronnej refleksji. Przy czym o ile dziedzictwo wieków wcześniejszych zostało należycie rozpoznane – w pewien sposób jest więc oczywiste – o tyle to, co pozostawił wiek XX, w aspekcie materialnym i niematerialnym, wymaga dopiero refleksji, oceny i wynikającej z nich ochrony, słowem: sformułowania i wcielenia w życie zupełnie nowego podejścia. Takie przeświadczenie jest fundamentem misji i działania MCK.

STRUKTURA ORGANIZACYJNA MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

DYREKCJA

Dyrektor

prof. dr hab. Jacek Purchla

Zastępczyni Dyrektora ds. Programowych

Agata Wąsowska-Pawlik

Zastępca Dyrektora ds. Organizacyjnych

Piotr Bąk

Pełnomocnik Dyrektora

Ryszard Błachut

Główna Księgowa

Maria Biel

ZESPÓŁ

Instytut Dziedzictwa Europejskiego

Dr Beata Nykiel (zastępczyni kierownika), dr Joanna Sanetra-Szeliga (zastępczyni kierownika od x)

Karolina Grabarczyk-Chocholek, dr Katarzyna Jagodzińska, Anna Kępińska, dr Żanna Komar, Anna Śliwa

Biblioteka MCK: Anna Sołtysiewicz, Magdalena Spyрка, Dorota Witczak

Ośrodek Wystaw

Regina Pytlik (kierowniczka)

Agnieszka Adamczak, Marta Gaj (do VIII), Kama Guzik, Angelika Madura (od VIII), Sylwia Orzechowska, Helena Postawka-Lech, dr Monika Rydiger, Natalia Żak

Wydawnictwo MCK

Łukasz Galusek (kierownik)

Marzena Daszewska, Marcin Dyrz, Magdalena Link-Lenczowska, Paulina Orłowska-Bańdo (od XII), Bartosz Sadulski (od VIII), Aleksandra Szczepan (do VI)

Ośrodek Edukacji – Akademia Dziedzictwa

Ewa Wojtoń (kierownik do IX)

dr Michał Wiśniewski (p.o. kierownika od X)

Marek Świdrak (od XI)

Ośrodek Komunikacji

Ewa Czarnecka (kierowniczka)

Edyta Gajewska, Julita Blak

Biuro Organizacyjne

Barbara Bańska (kierowniczka)

Anna Jakubiak, Joanna Hojda-Pepaś, Barbara Kołacz, Joanna Malina

(Archiwum, od VI), Jolanta Szymanek (Archiwum, do V)

Biuro Administracji

Janusz Ogonowski (kierownik)

Agnieszka Antos, Zbigniew Bednarz, Elżbieta Hajdas, Roman Kawalec,

Daniel Krawczyk, Marek Krawczyk, Antonii Michalik, Grażyna Sanak,

Sylwia Żmuda-Żelazny

Biuro Finansowo-Księgowe

Marzena Krawczyk, Barbara Sendor

Współpracownicy

Adrianna Alksnin, Andrzej Bałas, Wojciech Chitra, Monika Chrabąszcz-

-Tarkowska, Anna Depowska, dr Krzysztof Felchner (do VIII), dr Zoltán

Gyalókay (do IX), Tadeusz Kita, Karolina Korzeniowska, Andrzej Kulczycki,

dr Robert Kusek, Aleksandra Lipczak (od XI), Magdalena Łanuszka (od X),

Dominika Markiewicz (od IX), Kamil Moszczyński, Paulina Orłowska-

-Bańdo (do XI), Alina Pasiut, Magdalena Petryna, Anna Sawłowicz,

Teresa Stupnicka-Kępińska, Barbara Szyper, Margaryta Vladimirova,

Bartosz Wieczorek, dr Joanna Ziętkiewicz-Kotz

STATUT MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

ZAŁĄCZNIK DO ZARZĄDZENIA MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO Z DNIA 6 WRZEŚNIA 2007

ROZDZIAŁ I • POSTANOWIENIA OGÓLNE

- § 1** Międzynarodowe Centrum Kultury, zwane dalej „Centrum”, jest państwową instytucją kultury działającą w szczególności na podstawie:
- 1) ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (DzU z 2002 r., nr 13, poz. 123, z późn. zm.*), zwanej dalej „ustawą”;
 - 2) zarządzenia nr 11 Ministra Kultury i Sztuki z dnia 10 maja 1991 r. w sprawie utworzenia Międzynarodowego Centrum Kultury w Krakowie, zmienionego zarządzeniem nr 18 z dnia 6 lipca 1992 r. oraz zarządzeniem nr 27 Ministra Kultury i Sztuki z dnia 18 maja 1995 r.;
 - 3) niniejszego statutu.
- § 2**
1. Siedzibą Centrum jest miasto Kraków.
 2. Terenem działania Centrum jest terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i zagranica.
- § 3** Centrum podlega ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, zwanemu dalej „Ministrem”.

ROZDZIAŁ II • CELE I ZADANIA

- § 4** Centrum jest instytucją kultury o charakterze naukowo-badawczym, edukacyjnym i informacyjnym.
- § 5** Celem działania Centrum jest wspieranie współpracy oraz integracji kulturalnej Europy i ochrony jej dziedzictwa kulturowego poprzez:
- 1) prowadzenie badań i studiów nad dziedzictwem europejskim ze szczególnym uwzględnieniem:
 - a) przestrzeni kulturowej Europy Środkowej i Wschodniej,
 - b) zjawiska wielokulturowości i przenikania kultur,
 - c) polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą,
 - d) zarządzania dziedzictwem;

* Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w DzU z 2002 r., nr 41, poz. 364, z 2003 r., nr 96, poz. 874, nr 162, poz. 1568, i nr 213, poz. 2081, z 2004 r., nr 11, poz. 96, i nr 261, poz. 2598, z 2005 r., nr 131, poz. 1091, nr 132, poz. 1111, oraz z 2006 r., nr 227, poz. 1658.

- 2) edukację na rzecz Europy, prowadzoną w ramach tematyki obejmującej zakres działalności Centrum;
- 3) działalność promocyjną i informacyjną dotyczącą wszelkich dziedzin kultury europejskiej.

§ 6 Do zadań Centrum należą w szczególności:

- 1) organizowanie i udział w badaniach naukowych w zakresie dziedzictwa kulturowego oraz propagowanie ich wyników;
- 2) inspirowanie współpracy instytucji o charakterze naukowym i kulturalnym w zakresie ochrony i promocji dziedzictwa kulturowego Polski i Europy;
- 3) organizowanie wystaw w galerii własnej i innych miejscach w kraju i za granicą;
- 4) organizowanie i realizowanie programów edukacyjnych, a zwłaszcza Akademii Dziedzictwa;
- 5) działalność wydawnicza i prowadzenie specjalistycznej biblioteki;
- 6) zbieranie, dokumentowanie i upowszechnianie informacji dotyczących dziedzictwa kulturowego Polski i Europy.

ROZDZIAŁ III • ZARZĄDZANIE I ORGANIZACJA

-
- § 7**
1. Działalnością Centrum kieruje dyrektor powoływany i odwoływany przez Ministra.
 2. Zastępców dyrektora powołuje i odwołuje dyrektor.

-
- § 8** Do obowiązków dyrektora Centrum należy w szczególności:
- 1) kierowanie pracami Centrum oraz nadzór nad majątkiem przekazanym mu w zarząd;
 - 2) decydowanie o celowości wydatków i zarządzanie wypłat w ramach zatwierdzonego budżetu;
 - 3) decydowanie o przyjmowaniu zapisów i darowizn oraz przyjmowaniu i przekazywaniu depozytów;
 - 4) zawieranie umów o pracę, umów zlecenia i umów o dzieło oraz decydowanie w sprawach osobowych;
 - 5) reprezentowanie Centrum na zewnątrz.

-
- § 9**
1. W skład Centrum wchodzi następujące komórki organizacyjne:
 - 1) Biuro Organizacyjne;
 - 2) Biuro Administracji;
 - 3) Biuro Finansowo-Księgowe;
 - 4) Instytut Dziedzictwa Europejskiego;
 - 5) Ośrodek Wystaw i Wydawnictw;
 - 6) Ośrodek Edukacji – Akademia Dziedzictwa;
 - 7) Ośrodek Strategii i Komunikacji.
 2. Dyrektor Centrum może tworzyć, łączyć, dzielić i likwidować komórki organizacyjne Centrum.

§ 10

1. Organizację wewnętrzną Centrum, w tym szczegółowy zakres działania komórek organizacyjnych oraz podział kompetencji między dyrektorem Centrum i zastępcami dyrektora, określa regulamin organizacyjny nadany przez dyrektora Centrum, z zastrzeżeniem art. 13 ust. 3 ustawy.
2. Zmiany regulaminu organizacyjnego dokonywane są w trybie określonym w ust. 1.

ROZDZIAŁ IV • RADA PROGRAMOWA

§ 11

1. W Centrum działa Rada Programowa, zwana dalej „Radą”, jako organ doradczy i opiniodawczy dyrektora Centrum.
2. W skład Rady wchodzi od 10 do 15 członków (w tym delegowany przez Ministra jego przedstawiciel), powoływanych i odwoływanych przez dyrektora Centrum spośród:
 - 1) autorytetów w zakresie sztuki, dziedzictwa kulturowego i jego ochrony;
 - 2) krytyków sztuki, historyków sztuki i mecenasów kultury.

§ 12

1. Kadencja Rady trwa trzy lata.
2. Do zadań Rady należy opiniowanie i wnioskowanie w sprawach związanych z całokształtem działalności Centrum.
3. Pracami Rady kieruje przewodniczący wybrany przez członków Rady.
4. Przewodniczący zwołuje posiedzenia Rady przynajmniej raz w roku.
5. Rada działa na podstawie uchwalonego przez siebie regulaminu.
6. Obsługę Rady prowadzi przedstawiciel Centrum wskazany przez dyrektora.

ROZDZIAŁ V • MAJĄTEK I FINANSE

§ 13

1. Centrum prowadzi gospodarkę finansową na zasadach określonych w ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej.
2. Działalność Centrum finansowana jest z dotacji budżetowych, z dochodów własnych uzyskiwanych z działalności statutowej, dobrowolnych wpłat, zapisów osób prawnych i fizycznych, a także z innych źródeł.
3. Podstawą gospodarki finansowej Centrum jest roczny plan finansowy ustalony przez dyrektora.
4. Dyrektor Centrum zapewnia terminowe sporządzenie rocznego sprawozdania finansowego, obligatoryjnie jego zbadanie przez biegłego rewidenta i przedłożenie go do zatwierdzenia Ministrowi.

- § 14**
1. Do składania w imieniu Centrum oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych konieczne jest współdziałanie dwóch upoważnionych osób.
 2. Osobami upoważnionymi są: dyrektor Centrum, zastępca dyrektora, główny księgowy oraz upoważnieni pisemnie przez dyrektora Centrum pełnomocnicy.
 3. Dyrektor może upoważnić określone osoby do dokonywania innych niż wymienione w ust. 1 czynności prawnych w imieniu Centrum, określając każdorazowo zakres pełnomocnictwa.

- § 15**
1. W celu finansowania działalności określonej w § 5 i 6 Centrum może prowadzić, jako dodatkową, działalność gospodarczą według zasad określonych w obowiązujących przepisach, o ile działalność ta nie spowoduje ograniczenia przedmiotu działalności Centrum, określonego w § 5 i 6.
 2. Dochód z działalności gospodarczej Centrum może być wykorzystywany wyłącznie w celu finansowania działalności określonej w § 5 i 6.

ROZDZIAŁ VI • POSTANOWIENIA KOŃCOWE

- § 16**
1. Centrum podlega wpisowi do rejestru prowadzonego przez Ministra.
 2. Centrum rozpoczyna działalność i uzyskuje osobowość prawną z chwilą wpisania do rejestru.

- § 17**
- Zmiany w statucie mogą być dokonywane w trybie określonym dla jego nadania.

© Copyright by Międzynarodowe Centrum Kultury, Kraków 2018

REDAKTOR

Jacek Purchla

OPRACOWANIE TEKSTÓW

Marcin Dyrz

OPRACOWANIE TYPOGRAFICZNE I PROJEKT OKŁADKI

Kuba Sowiński (Biuro Szeryfy)

OPRACOWANIE GRAFICZNE

Wojciech Kubiena (Biuro Szeryfy)

KOREKTA

Anastazja Oleśkiewicz

AUTORZY ZDJĘĆ

Bartek Banaszak, Bartek Barczyk, Monika Chrabąszcz-Tarkowska,
Agnieszka Fiejka, Karolina Grabarczyk-Chochołek, Andrzej Janikowski,
Wil Lee-Wright, Danuta Matloch, Paweł Mazur, Paweł Suder,
Klaudyna Schubert, Michał Wiśniewski, Michał Wojtanowicz,
Ewa Wojtoń, Beata Zawrzet

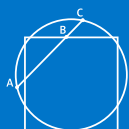
DRUK I OPRAWA

Drukarnia Goldruk, Nowy Sącz

WYDAWCA

Międzynarodowe Centrum Kultury
31-008 Kraków, Rynek Główny 25
tel.: 12 42 42 811
faks: 12 42 18 571, 12 42 17 844
e-mail: sekretariat@mck.krakow.pl
www.mck.krakow.pl

MIĘDZYNARODOWE
CENTRUM
KULTURY

Rynek Główny 25
31-008 Kraków
www.mck.krakow.pl